

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ

II Всеукраїнської науково-практичної конференції

«Актуальні питання економіки,
обліку, та фінансів в Україні»

20 жовтня 2022

м. Ірпінь

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

МАТЕРІАЛИ

**II Всеукраїнської науково-практичної конференції
*«Актуальні питання економіки, обліку, та фінансів
в Україні»***

20 жовтня 2022 року

Ірпінь – 2022

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми економіки, обліку та фінансів в Україні» // Зб. наук. пр. / Редкол.: Д.А.Костюк (голова) та ін. – Ірпінь, 2022. – 101с.

Рекомендовано до друку методичною радою.
Протокол № 5 від 17 листопада 2022 р.

Редакційна колегія:

Д.А. Костюк, В.М. Сова, О.І. Погоріла, С.М.Іванова, Л.Л. Гурська, Л.В. Чайка.

У збірнику надруковані доповіді учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання економіки, обліку та фінансів в Україні». Висвітлено результати наукових досліджень, проведених студентами та науково-педагогічними працівниками Національного університету біоресурсів і природокористування України та його відокремлених структурних підрозділів («Бобровицький коледж економіки та менеджменту ім. О. Майнової», «Немішайвський агротехнічний коледж», «Ніжинський агротехнічний коледж», «Мукачівський аграрний коледж»), а також Донбаський аграрний фаховий коледж Луганського Національного аграрного університету, Дрогобицький механіко-технологічний фаховий коледж, ВСП «Шепетівський фаховий коледж» ЗВО «Подільський державний університет», Відокремлений структурний підрозділ «Любешівський технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету», Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут.

Тексти статей друкуються в авторській редакції. Відповідальність за інформацію, подану в науковому дослідженні, несуть автори статей.

Видавничий центр ВСП «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»
08200, м. Ірпінь, вул. Гагаріна, 9

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІКА: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

<i>Бадюк Л.А.</i>	8
Виробництво та його ресурси	
<i>Васильчук Н.В., Чеверноженко О.П.</i>	9
Ринок. Його сутність та функції	
<i>Ватащук К.Р., Іванова С.М.</i>	10
Особливості функціонування агрохолдингів в Україні	
<i>Владика М.В.</i>	12
Світовий досвід обмеження монополізації ринків	
<i>Горяк А.В., Чередніченко О.О.</i>	13
Економічна ефективність виробництва зернових та зернобобових культур в аграрних підприємствах	
<i>Гурська Л.Л.</i>	15
Теоретичні аспекти відтворення основного капіталу	
<i>Квашук О.В.</i>	17
Активізація інвестиційного процесу як інструмент успішного проведення економічних реформ в Україні	
<i>Кондратенко І.Ю., Талько Т.В.</i>	18
Основи організації бухгалтерського обліку розрахунків з кредиторами	
<i>Мельничук Д.А., Чеверноженко О.П.</i>	20
Персонал підприємства та методи його розвитку	
<i>Нікітчук Н.О., Речка К.М.</i>	21
Основні напрями економічного розвитку сучасного аграрного виробництва	
<i>Рябиун С.Ю., Гурська Л.Л.</i>	23
Україна - майбутній аграрний лідер Європи	
<i>Сита Ю.В., Зазуля Л.М.</i>	24
Сутність грошей та причини їх виникнення	
<i>Полякова К.М., Гурська Л.Л.</i>	26
Взаємозалежність і взаємодія демографічних явищ та економічних процесів	
<i>Фендак М.М., Винницька О.Й.</i>	27
Детермінанти попиту і пропозиції і їх роль у визначенні економічної політики підприємства	

<i>Шумеляк А.І., Бенько І.П.</i>	29
Форми організації суспільного виробництва	

СЕКЦІЯ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

<i>Величко Н.М.</i>	31
Резерв сумнівних боргів як інструмент управління дебіторською заборгованістю	
<i>Вершков О.А., Матюк Л.В.</i>	32
Інвентаризація активів під час воєнного стану	
<i>Зозуля Л.О.</i>	34
Модернізація освітнього процесу шляхом впровадження сучасних інноваційних підходів до методичного забезпечення практичних занять з облікових дисциплін	
<i>Лісовська Н.В.</i>	36
Особливості відшкодування ПДВ в умовах воєнного стану	
<i>Демко О.Я., Мачишин О.В.</i>	37
Підготовка фахівців з обліку і оподаткування	
<i>Мельникова А.А., Лопатовська О.О.</i>	39
Особливості оподаткування діяльності фізичних осіб - підприємців на спрощеній системі оподаткування на час дії воєнного стану в Україні	
<i>Марків В.Ю., Стебельська Н.В.</i>	40
Виклики у підготовці фахівців з обліку і оподаткування	
<i>Панасюра А.П., Лісовська Н.В.</i>	42
Особливості проведення інвентаризації активів в умовах воєнного стану	
<i>Романенко Т.В., Федоренко Л.В.</i>	44
Облік дебіторської заборгованості та проблеми їх вирішення	
<i>Талько Т.В.</i>	45
Особливості нарахування заробітної плати у воєнний час	
<i>Федоренко Л.В.</i>	46
Облік дебіторської заборгованості та шляхи удосконалення	

СЕКЦІЯ 3. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

<i>Бартошик А.С., Матюк Л.В.</i>	49
Переваг та недоліки банківської системи в Україні	

<i>Безпечна Р.С., Іванова С.М.</i>	51
Основні напрями вдосконалення організації електронного банкінгу в Україні	
<i>Булуй К.А., Чевереноженко О.П.</i>	53
Фінансові інновації	
<i>Вегера В.В., Іванова С.М.</i>	55
Проблеми та шляхи вдосконалення роботи банків з проблемними кредитами	
<i>Вербовенко І.В., Жарікова О.Б.</i>	57
Фінансово-економічна політика за воєнного часу	
<i>Гаранко М.М., Грубінка І.І.</i>	58
Класифікація кредитних операцій	
<i>Горбатюк О.М., Нікольчук Ю.М.</i>	60
Банківський депозит як спосіб заощадження	
<i>Гребенюк Т.О., Жарікова О.Б.</i>	61
Національний банк України та його функціональна роль в управлінні економікою	
<i>Грубінка І.І.</i>	63
Формування інвестиційної політики країни в сучасних умовах	
<i>Даценко С.С., Костюк В.А.</i>	64
Фінансові посередники на фінансовому ринку України	
<i>Доманчук Л.М., Чайка Л.В.</i>	65
Кредитування суб'єктів підприємництва у воєнний час	
<i>Дяковський О.С., Гурська Л.Л.</i>	67
Проблемні питання страхування в Україні	
<i>Зайченко М.М., Муравський О.А.</i>	68
Інновації в банківській діяльності	
<i>Калінчук О.П., Іванова С.М.</i>	70
Теоретичні основи організації діяльності комерційних банків	
<i>Кифорук М.В., Іванова С.М.</i>	72
Особливості захисту операцій, що здійснюються через інтернет-банкінг	
<i>Костюк К.Д., Файчук О.В.</i>	74
Розвиток інтернет-банкінгу в Україні	
<i>Котлар А.І., Сова В.М.</i>	75
Проблеми та перспективи розвитку розрахунково-касового обслуговування в сучасних економічних умовах	

<i>Коробка Е.А., Мовчун Л.О.</i>	77
Дотації аграріям сільгосптоваровиробникам ПДВ	
<i>Лященко Я.Ф., Грубінка І.І.</i>	79
Формування депозитної ставки	
<i>Майданюк О.В.</i>	81
Банківська система України в умовах війни	
<i>Медвідь С.М., Грубінка І.І.</i>	83
Суть та визначення кредитоспроможності підприємств	
<i>Микал О.В., Майданюк О.В.</i>	84
Аграрні розписки – інноваційний інструмент залучення додаткових фінансових ресурсів	
<i>Черненко Л.Б.</i>	86
Проблеми фінансової системи в умовах воєнного стану	
<i>Юрченко В.С., Чайка Л.В.</i>	88
Значення розрахункової дисципліни в платіжному обороті підприємства	
<i>Яковенко С.С., Черненко Л.Б.</i>	89
Сутність та особливості обліку валютних операцій комерційних банків	

СЕКЦІЯ 4. DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

<i>Владика М.В., Мачишин О.С.</i>	92
Економіка і бізнес	
<i>Іванова С.М.</i>	93
Особливості використання smart-технологій в економіці	
<i>Кравчук Н.І., Вікоренко А.Л.</i>	94
Реалізація інтегральних технологій в освітньому процесі	
<i>Терещенко І.М.</i>	96
Сучасні тенденції використання системи DIGITAL-маркетингу на підприємстві	
<i>Турчин І.М., Ярема М.І.</i>	97
Застосування інформаційних технологій та інформаційних систем в управлінні підприємством	
<i>Смоляк М.А., Матюк Л.В.</i>	99
Особливості комп'ютеризації бухгалтерського обліку	

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІКА: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Бадюк Л.А., викладач
Відокремлений структурний підрозділ
«Немішаївський фаховий коледж
Національного університету біоресурсів і природокористування України»

ВИРОБНИЦТВО ТА ЙОГО РЕСУРСИ

Виробництво – цілеспрямована діяльність людей, що має на меті задоволення їхніх потреб. Результатом виробництва є створення благ – товарів і послуг.

Процес виробництва здійснюється не ізольованими суб'єктами господарювання, а в суспільстві, в системі суспільного поділу праці. Навіть окремий підприємець, власник кав'ярні чи перукар, вважаючи, що він діє цілком незалежно, насправді пов'язаний сотнями господарських ланцюжків з іншими людьми.

Виробництво може бути структуроване за різними ознаками. Важливим підходом є його розгляд з точки зору поділу на матеріальне та нематеріальне. Матеріальне виробництво – це створення матеріальних благ (промисловість, сільське господарство, будівництво), а також матеріальних послуг (транспорт, торгівля, комунальне господарство, побутове обслуговування, ремонт взуття, хімічне чищення тощо). Нематеріальне виробництво охоплює види економічної діяльності, в яких створюються нематеріальні блага (духовні та інші цінності), а також надаються нематеріальні послуги (охорона здоров'я, освіта тощо).

Сукупність видів діяльності, які обслуговують виробництво, становить виробничу інфраструктуру. Соціальна інфраструктура охоплює ті види економічної діяльності, які безпосередньо задовольняють соціальні потреби: охорона здоров'я, освіта, житлово-комунальне та побутове обслуговування, пасажирський транспорт і зв'язок, культура, мистецтво тощо.

В процесі виробництва створюється суспільний продукт, який проходить взаємопов'язані стадії: виробництво, розподіл, обмін та споживання.

Просте виробництво – це процес, при якому виробництво з року в рік відбувається у незмінному розмірі. Результатом розширеного виробництва є збільшення обсягів суспільного продукту.

Створення товарів та послуг, призначених для задоволення потреб, вимагає використання певних ресурсів.

Під «виробничими ресурсами» розуміють усі природні, людські та вироблені людиною ресурси, які використовуються для виробництва товарів і послуг.

Виробничі ресурси поділяють на п'ять видів: земля, праця, капітал, підприємницькі здібності, інформація.

До поняття «земля» відносять усі природні ресурси, які використовують у виробничому процесі: рілля, пасовища, ліси, мінеральні та водні ресурси тощо.

Ресурс «капітал» охоплює усі виробничі знаряддя, тобто усі види інструментів, машин, устаткування, а також фабрично-заводські, складські та транспортні засоби, збутову мережу, які використовують у виробництві товарів і послуг та постачанні їх до кінцевого споживача. Процес виробництва та придбання капітальних ресурсів називають інвестуванням. Гроші безпосередньо нічого не виробляють, тому їх не розглядають як виробничий ресурс.

Ресурс «праця» – це всі фізичні та розумові здібності людини, що застосовуються у виробництві товарів і послуг. Професійну діяльність токаря, продавця, водія, учителя, пекаря визначають загальним поняттям «праця».

Особливий людський ресурс має назву «підприємницькі здібності».

Підприємець має кілька функцій, які роблять його діяльність винятково важливою:

- 1) він бере на себе ініціативу поєднання всіх інших ресурсів у єдиний виробничий процес, виступає каталізатором і рушійною силою виробництва;
- 2) бере на себе відповідальність приймати основні рішення, визначає курс діяльності підприємства;
- 3) він новатор, постійно турбується про оновлення і вдосконалення виробництва;
- 4) він - людина, яка йде на ризик, ризикуючи не лише своїм часом, працею та діловою репутацією, але й вкладеним капіталом, як власним, так і своїх компаньйонів.

Останнім часом дедалі більше економістів визнає повноправним виробничим ресурсом інформацію.

Економічні ресурси мають загальну властивість: вони рідкісні, тобто кількість їх обмежена. Кількість земель, корисних копалин, капітального устаткування та робочої сили (робочого часу) є обмеженою.

Проблема обмеженості ресурсів зумовлює необхідність не лише економії ресурсів і зростання їхньої віддачі, але також оптимізації процесу споживання, збереження та охорони навколишнього середовища, забезпечення перспектив для розвитку виробництва і споживання. Кожен із нас живе у світі обмежених можливостей: обмежені фізичні та інтелектуальні можливості людини, обмежено час, який вона може приділити тій чи іншій справі, обмежені засоби, які людина могла б використати для досягнення певної мети. І не тільки окрема людина, а й усе суспільство в цілому обмежене у своєму прагненні до добробуту.

Список використаних джерел:

1. Карпюк Г.І. Основи підприємництва: навчальний посібник для здобувачів професійної освіти, режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage>, 2021
2. Михайловська, О. В. Сутність категорії «ресурси»: теоретичні та практичні аспекти. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (2), 2021
3. Ажнюк М.А., Передрій А.С. Основи економічної теорії: навчальний підручник – К.: Знання, 2008.

Васильчук Н.В.,

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», II курс
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач Чеверноженко О.П.

РИНОК. ЙОГО СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ

Ринок відображає економічні відносини, що виникають між виробниками і покупцями з приводу обміну результатами і факторами виробництва. Усвідомлені людиною потреби, спонукальні мотиви господарської діяльності, тобто економічні інтереси завжди проявляються економічними відносинами. З цього можна зробити визначення, що ринок — поняття, яке відображає процес взаємодії економічних інтересів суб'єктів господарської системи. Економічна система, яка функціонує на принципах ринкових відносин та є формою організації господарської діяльності суспільства, можна назвати по-різному: система вільного підприємництва, ринкова система, або ж просто — ринок. В процесі розвитку та вироблення господарства створюється ринок, звідси ж стає його обов'язковою частиною.[1]

До речі, суспільний поділ праці та присутність економічно відособлених, всіх незалежних економічних товаровиробників, які практично і теоретично знаються на виробництві товарів або наданні послуг є умовами формування товарного ринку та господарства. Така економічна

відособленість ґрунтується на основах однієї чи інакшій форми власності, але поміж всіма формами власності неодмінно повинна бути приватна. Є ще декілька умов, які не менш важливі - це вільний обіг товару, капіталу, праці, вільне ціноутворення, забезпечення та захист конкуренції, оподаткування, фінансування, кредитування, валютна політика, які стимулюють підприємницьку діяльність, вільний вибір форм власності на засоби виробництва (утвердження права господаря). Можна виділити такі види ринку, в законодавстві: легальні та тіньові.

По економічному призначенню об'єктів ринкових відносин: ринок робочої сили, споживчий ринок і ринок засобів капіталу. Безумовно не можна пропустити про найвідоміші ринки, як фінансовий ринок, валютний ринок та ринок інформації.[2]

Для сучасного ринку праці можна виокремити такі функції, як: оздоровлюючу, ціноутворюючу, інформаційну, посередницьку, стимулюючу, регулюючу та суспільний поділ праці. Всі вони особливі та, безперечно, важливі для ринку.[3] Для того, щоб зрозуміти, що вони собою являють – зробимо їхній опис. Почнемо із оздоровлюючої, суспільне виробництва може звільнитися від економічно слабких підприємств, тільки через їх конкуренцію.

Ринок праці одержує пріоритет в конкурентній боротьбі працівникам з найбільш високими якісними показниками (наприклад рентабельність, продуктивність праці). Як наслідок взаємодії виробників і споживачів, попиту та пропозиції на послуги і товари на ринку утворюється ціна. Вона представляє витрати товару на виробництво або ж його корисність – це і є ціноутворююча функція. Інформаційна – ціна, яка складається на всіх ринках, містить безліч інформації, що необхідна всім членам господарської діяльності. Постійно змінюються ціни на продукти та ресурси, вони ж і дають об'єктивну інформацію про потреби в кількості, асортименті, якості благ, що постачаються на ринки. Ринок виступає посередником між виробниками і споживачами, таким чином можна знайти найбільш вигідний варіант для купівлі або продажу.

Стимулююча демонструє конкуренцію ринку праці, стимулює більш результативне використання трудових ресурсів, а підвищення прибутковості виробництва є метою, а також стимулює персонал підвищувати свій професійно-кваліфікаційний рівень. Ринок праці регулює надлишки трудових ресурсів, їх оптимальне розміщення та ефективне використання. Ринок праці протиставляє найманого працівника та роботодавця, розподіляє найманих працівників за професіями та кваліфікацією, галузями виробництва та регіонами.

Список використаних джерел:

1. Ринок: поняття, сутність, структура, умови формування та функції. Реферат.: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/21737/ 2014.
- 2.Ткаченко А.М., Марченко К.А. Економічний вісник Донбасу.2014.URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2014_1_32
3. Формування глобального і регіонального ринків сільськогосподарської сировини та продовольства: монографія / Ю.О. Лупенко, М.І. Пугачов, Б.В. Духницький та ін.; за ред. Ю.О. Лупенка, М.І. Пугачова. К. 2017: ННЦ «ІАЕ» <http://www.eapk.org.ua/contents/2017/10/56>

Ваташук К.Р.,

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і

природокористування України»

Науковий керівник – викладач Іванова С.М.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОХОЛДІНГІВ В УКРАЇНІ

Аграрний сектор виступає ключовою ланкою, що утворює структуру національної економіки. Його значення полягає у формуванні продовольчої, економічної та енергетичної безпеки країни, а

також створенні передумов задля розвитку сільських територій. З метою підвищення конкурентоздатності аграрного сектора набуває популярності новий тип агропромислових об'єднань, що має назву «агрохолдинг». Інновації в сільському господарстві виступають джерелом зростання продуктивності в аграрному секторі. Своєчасне впровадження та використання інновацій у виробництво агропромислових об'єднань призведе до зростання конкурентоспроможності підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Ефективних форм господарювання в аграрному секторі задля підвищення його конкурентоздатності. В результаті ринкових перетворень та інтеграційних процесів набув популярності такий вид ведення господарської діяльності як «холдинг». Закон України «Про холдингові компанії в Україні» визначає холдингову компанію як акціонерне товариство, яке володіє, користується та розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств [1].

Зазвичай, агрохолдинги є регіональними, адже мають земельні ділянки в багатьох областях України. Наприклад, компанія «Кернел» володіє земельними ділянками в Тернопільській, Одеській, Миколаївській, Кіровоградській, Черкаській, Полтавській, Сумській, Чернігівській, Харківській, Дніпропетровській та Хмельницькій областях. Попри те, діяльність великих гравців на аграрному ринку на сучасному етапі розвитку уособлюється не лише акумуляцією земельних угідь, а й підвищенням ефективності своєї праці.

Середнє значення фінансового показника EBITDA серед публічних агрохолдингів у 2021 році становило 84,7 млн. дол. США та вперше з 2014 року почало зростати. В першу трійку за даним фінансовим показником потрапили такі холдинги як: «Миронівський хлібопродукт» – 411 млн. дол. США, «Кернел» – 319 млн. дол. США та «Астарт-Київ» – 144 млн. дол. США [2].

Такі фінансові пояснюються перевагами від використання інтегрованих структур, зокрема: ефект від масштабу за рахунок економії на постійних і змінних витратах, можливість впровадження інновацій, залучення висококваліфікованого персоналу та використання якісної техніки.

АПК України постійно стикається з необхідністю інновацій як у окремих продуктах і технологіях, так і в цілих організаційних і виробничих процесах, закінчуючи внутрішньою й зовнішньою кооперацією та партнерством. Сучасне поєднання агробізнесу з ІТ, екологією, географією, комунікаційними та аналітичними навиками робить агроосвіту привабливою для молоді нашої держави. У 2021 році на базі факультету аграрного менеджменту НУБіП України Асоціація «Український клуб аграрного бізнесу» започаткувала програму «[Агрокебети](#)». Освітній український проект реалізується завдяки аграрним компаніям: Kernel, Corteva Agriscience, «МХП», New Holland, IMMER Group, «Агропросперіс», «ІМК», Cygnet, Bayer, «Галс Агро», LNZ Group, «Лімагрейн Україна», HORSCH, AgroHub, SmartFarming та за підтримки Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Попри те, незважаючи на позитивний вклад агрохолдингів у розвиток аграрних інновацій, швидкість впровадження інновацій у вітчизняних агрохолдингів значно поступається Заходу. Потужні агрохолдинги хоча й інвестують у розвиток аграрних інновацій, але роблять це з відчутною затримкою. В той час як у розвинених країнах приділяють увагу екологічності виробленої продукції, в Україні головний акцент робиться на зростанні врожаю з одного гектару. Відсутність якісної комунікації між державою, наукою, вищою освітою та підприємництвом значно уповільнює темп впровадження інновацій на підприємствах. Головним інвестором у вітчизняні агротехнології й досі залишається іноземний інвестор.

Підсумовуючи все вищесказане про діяльність агрохолдингів та проблеми, які сьогодні існують у сільському господарстві України, можна зробити висновок, що виникнення і розвиток агрохолдингів є результатом здійсненої земельної реформи. Вертикально інтегровані агрохолдинги відіграють значну роль у розвитку аграрної галузі шляхом впровадження інноваційних технологічних рішень, підвищення врожайності, нарощування експорту сільськогосподарської продукції та продуктів

харчування. Агрохолдинги є флагманом інновацій, драйвером глобальних змін у житті кожного з нас та всієї України.

Список використаних джерел:

1. Про холдингові компанії в Україні : Закон України від 01.01.2016 № 3528-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 34. – Ст.291.
2. Хірса І. М. Інструменти інноваційних іт-рішень в розвитку діяльності підприємств аграрного сектору України. Ефективна економіка. 2020. № 12

Владика М.В.,

спеціальність «Бухгалтерський облік», III курс,
Дрогобицький механіко-технологічний фаховий коледж
Науковий керівник - викладач вищої категорії Винницький М.Т.

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОБМЕЖЕННЯ МОНОПОЛІЗАЦІЇ РИНКІВ

4 квітня 2022 року виповнюється 28 років з моменту заснування Львівського територіального відділення Антимонопольного комітету України. Робота цього державного органу є на стику економіки та юриспруденції. Антимонопольне законодавство є молодим та недосконалим, особливо у порівнянні з антимонопольним законодавством розвинутих країн світу. Найдавнішим законом у цій галузі права є закон Шермана, який був прийнятий у 1890р. у Сполучених штатах Америки. Цим законом встановлювалась і встановлена заборона «монополій та спроб монополізації», а також «договорів, різного роду об'єднань і змов, спрямованих на обмеження торгівлі між штатами чи зовнішньої торгівлі». Цей закон є ядром антимонопольного законодавства та політики в економічному житті США. У подальшому до цього закону було внесено ряд поправок. Першим важливим доповненням до нього став закон Клейтона, який був прийнятий у 1914 році. Основними моментами цього закону є заборона таких окремих видів практичної діяльності, як цінова дискримінація, нав'язування умов договору та внесення таких умов до угод, які обмежуватимуть дії контрагентів, володіння акціями інших компаній за умови, що «результатом такої діяльності може бути суттєве послаблення конкуренції чи тенденція до встановлення монополії у якій-небудь сфері торгівлі». Поправки до закону Шермана були внесені також законами Робінсона-Паркінсона (1936 р.), Міллера-Тайдінга (1937 р.), Магнусона-Монса (1975 р.), законом про заборону злиття компаній (1950 р.). За дотримання цих законів у США сліdkують Федеральна торгова комісія (створена у 1914 р.) та Антитрестівський відділ міністерства юстиції.

У законодавстві інших держав набагато пізніше з'явилися антимонопольні законодавчі акти. Це законодавство має на меті захист свободи конкуренції, чесних правил у відносинах між діловими партнерами, конкурентами на ринку. Необхідність захисту цієї свободи до середини нашого століття була предметом гострих дискусій. Як результат суперечок у Німеччині було прийнято закон проти недобросовісної конкуренції, який захищає її учасників та споживача від оман та використання проти них нечесних засобів конкуренції. Цей закон був першим антитрестівським законом у Європі. Контроль за дотримання цього законодавства у Німеччині покладено на Федеральне картельне відомство. Після ФРН відповідні закони було прийнято в інших європейських країнах: Франції, Італії, Бельгії і т.д.

При створенні Європейського Співтовариства також було враховано необхідність захисту вільної конкуренції. Результатом було доповнення у 1957-58 рр. Угоди про Європейське Економічне Співтовариство статтями 85 та 86. Остання забороняє будь-яке зловживання монопольним становищем. А стаття 85 вищезгаданої Угоди забороняє, як несумісні зі спільним ринком, всі угоди між підприємствами, рішення асоціацій підприємств та узгоджені дії, які можуть здійснити негативний вплив на торгівлю між країнами-учасницями та мають на меті чи впливають на обмеження конкуренції на спільному ринку.

Колишні соціалістичні країни успішно переймають цей досвід з впевненістю у необхідності законодавчого утвердження вільної економіки, конкуренції, контролі за економічної концентрацією,

здійсненні демополізації та інших антитрестівських дій. У Польщі Закон про конкуренцію було схвалено парламентом у 1990 р. Він впроваджується в економічне життя країни двома установами: Антимонопольним комітетом та Антимонопольним судом.

В Україні антимонопольне законодавство почало свій розвиток з 1992 року, коли було прийнято Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності». Це законодавство складається також з Законів України «Про Антимонопольний комітет України», «Про захист від недобросовісної конкуренції» та ряду нормативних актів, постанов Кабінету Міністрів України. Прийнята у 1996 році Конституція України стверджує, що держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускається зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначається законом (ст.42). Відповідно до законодавства повноваження щодо контролю за дотримання антитрестівського законодавства покладено на Антимонопольний комітет України. Умовно контроль за дотримання антимонопольного законодавства можна поділити на наступні основні напрямки: припинення зловживань монопольним становищем, неправомірних угод, дискримінації підприємців органами влади і управління, припинення недобросовісної конкуренції, реклами, контроль за дотримання антимонопольних вимог у процесі перетворення державної власності, контроль за економічною концентрацією.

Світовий досвід підказує, що розподіл повноважень щодо реалізації законодавства з конкуренції у кожній країні вирішується по-різному. В Україні органи Антимонопольного комітету України самостійно приймають всі рішення з питань антимонопольної політики включно з застосуванням санкцій (штрафів) до його порушників. Роль суду є обмеженою переглядом рішень Антимонопольного комітету. Ця система є розробленою на основі німецького зразка, яке було базовим при розробці аналогічного законодавства Європейського співтовариства.

Специфіка діючого антимонопольного законодавства України та інших постсоціалістичних держав полягає у більшому наголосі на проблемах та практиці припинення неправомірних угод, недобросовісної конкуренції, зловживання монопольним становищем, тоді як у розвинутих державах найбільша увага у галузі конкурентного права приділяється контролю за економічною концентрацією.

Список використаних джерел:

1. Винар Б. Матеріали до історії економічних дослідів на еміграції (1919—1964). – С. 96.
2. Злупко С. Українська наукова школа економічної кон'юнктури та її вплив на світову економічну думку // Економіка України. – 1997. - № 3. – С. 75-82.

Горьак А.В.

спеціальність «Економіка», 2 курс магістратури

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Науковий керівник – доцент, к.т.н. Чередніченко О.О.

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ ТА ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Зерновиробництво України є стратегічно важливим сектором економіки країни, а його розвиток важливим чинником гарантій стабільного забезпечення продовольством світових потреб. Значимість вітчизняної зернової галузі для світу яскраво підтверджується останніми подіями на тлі військової агресії росії. Рівень розвитку та ефективність виробництва зерна суттєво впливають на стабільність соціальної ситуації в країні [1].

Згідно даних Державної служби статистики України [2] за останні роки спостерігається незначне коливання всіх даних. Площі, з яких зібрано урожай, за період 2016 - 2020 рр. зросли на 6,6 % і досягли 15,3 млн га.

За даними статистичної звітності аграрії України щорічно в середньому отримують близько 70 млн т зернових. Протягом 2016 – 2020 рр. спостерігається незначне зменшення валового збору загалом на 1,7 %.

Урожайність зернових культур і зернобобових загалом по Україні знизилась з 46,1 ц/га до 42,5 ц/га, або на 7,8 %. Оскільки зниження врожайності відбувалось більш швидкими темпами, ніж збільшення площ, то цей фактор спричинив, хоча й несуттєве, зменшення валового збору.

В таблиці 1 для оцінки економічної ефективності зернових і зернобобових культур використані дані по Україні та аграрного підприємства «Рось» Черкаської області.

Порівнюючи результати дослідження визначили, що урожайність представлених культур, а саме пшениці та кукурудзи на зерно, в сільськогосподарському підприємстві перевищувала середню по Україні в 1,3 і 1,8 разів відповідно. Тобто підприємство користується високоврожайними технологіями, які дозволяють ефективно використовувати ресурси. При цьому витрати на виробництво та ціни реалізації також були більшими.

Таблиця 1.

Економічна ефективність зернових і зернобобових культур, 2020 р.

Показники	Україна		Підприємство «Рось»	
	Пшениця	Кукурудза на зерно	Пшениця	Кукурудза на зерно
Урожайність, ц/га	38,0	56,2	49,9	98,3
Виробнича собівартість, грн/ц	371,2	334,8	443,4	524,3
Ціна реалізації, грн/ц	451,0	406,1	550,0	580,0
Прибуток на 1 ц, грн.	79,8	71,3	106,6	55,7
Прибуток на 1 га, грн.	3032,4	4007,1	5319,3	5475,3
Рівень рентабельності, %	21,5	21,3	24,0	10,6

Прибуток на 1 ц пшениці в підприємстві «Рось» перевищував прибуток в цілому по країні на 33,6 %, в той же час прибуток на 1 ц кукурудзи на зерно був меншим на майже 22 %. Це пояснюється меншими відмінностями між цінами на кукурудзу, ніж між виробничою її собівартістю. Якщо виробнича собівартість відрізнялася на 56,6 %, то ціна – тільки на 42,8 %.

Показник рентабельності висвітлює результативні дані більш яскраво. За результатами порівняльної оцінки економічної ефективності можна зробити висновок, що внаслідок розглянутих умов у сільськогосподарському підприємстві «Рось» рівень рентабельності пшениці становив 24 % проти 21,5 % по Україні. Рівень рентабельності кукурудзи на зерно (10,6 %) був меншим за даний показник по Україні (21,3 %) на 10,7 відсоткових пункти, тобто майже вдвічі.

Слід зазначити, що за останні 5 років рівень рентабельності виробництва кукурудзи в підприємстві «Рось» не перевищував 25 %, до того ж спостерігається тенденція до його зниження. Однією з причин такої ситуації є відсутність вільного доступу сільськогосподарських товаровиробників до світових ринків збуту.

Підвищення ефективності виробництва є важливим як для національної економіки загалом, так і для конкретного сільськогосподарського підприємства та населення, оскільки уможливорює збільшення обсягів виробництва та доходів на кожну одиницю використовуваних ресурсів і споживання.

По-перше, чим менше витрачається праці та ресурсів на одиницю продукції, тим більше їх можна використовувати тими ж засобами, що здешевить випуск цієї продукції.

По-друге, ефективність сільськогосподарського виробництва прямо впливає на рівень цін на продукти харчування та споживчі товари, виготовлені з сільськогосподарської сировини.

По-третє, підвищення ефективності виробництва сприяє підвищенню ефективності виробництва та прибутковості сільськогосподарських підприємств. Чим більше вони виробляють та продають продукції, тим вищий їхній дохід, тим більше засобів вони можуть вибрати для розвитку, збільшення заробітної плати та поліпшення соціальних умов [3].

У розглянутому аграрному підприємстві приділяють велику увагу рівню врожайності, оптимізації посівних площ зернових і зернобобових культур і дотриманню сівозмін. Це основні чинники впливу на ефективність.

Важливим для підвищення економічної ефективності виробництва зерна на рівні підприємства також є підвищення рівня товарності зерна всіх видів, удосконалення систем і відбір кращих каналів його збуту.

Список використаних джерел:

1. Чередніченко, О.О. (2021). The efficiency of organic crop production. Економічні горизонти, (1 (16)), 22-29.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Кафлевська С.Г., Козяр Н.О. Стан та проблеми розвитку ринку зерна в Україні. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1928>

Гурська Л.Л., викладач

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ

Сучасне розуміння торії відтворення основного капіталу неможливе без аналізу і оцінки сучасного стану його відтворення, який передбачає розуміння процесу формування і регулювання основного капіталу. Теорія суспільного відтворення вкладеного капіталу та інвестування виступає методологічною основою розробки напрямків економічного зростання, вдосконалення фінансово-економічного механізму ефективного функціонування суб'єктів господарювання, управління процесами соціального розвитку країни. Саме в пошуку способів вирішення цих питань здійснюється основна маса сучасних наукових досліджень щодо забезпечення вищого якісного економічного відтворення – розширеного.

Значний внесок у дослідження теоретичних і практичних аспектів аналізу та оцінки відтворення основного капіталу здійснили такі вчені, як В. Александров, В. Аранчій, В. Базилевич, О. Болховітінов, А. Гальчинський, В. Гейець, А. Гриценко, П. Єщенко, Б. Кваснюк, С. Кіреєв, О. Кундицький, І. Крючков, А. Лантух, І. Малий, А. Ревенко, Л. Федулов та інші.

Основними джерелами власних коштів для фінансування капітальних інвестицій є нерозподілений прибуток та амортизаційні відрахування. Розрізняють просте та розширене відтворення. Просте відтворення основних засобів здійснюється в тому самому обсязі, коли відбувається заміна окремих зношених частин основних засобів або заміна старого устаткування на аналогічне. Розширене відтворення передбачає кількісне та якісне збільшення діючих основних засобів або придбання нових основних засобів, які забезпечують вищий рівень продуктивності устаткування. Якщо виробничий процес необхідно підтримувати в колишньому обсязі, тобто здійснювати просте відтворення, то для відшкодування вартості зношеної частини основних фондів кожне підприємство робить амортизаційні відрахування, тобто встановлює певну грошову компенсацію відповідно до розмірів фізичного спрацювання й техніко-економічного старіння. Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби», амортизація – це систематичний розподіл вартості основних засобів, яка амортизується,

впродовж строку їх корисного використання. Знос основних засобів – це накопичена сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання [2]. Ці відрахування включають до собівартості продукції, реалізують під час продажу товарів, а потім накопичують у спеціальному амортизаційному фонді, що служить відновленню основних фондів. Найбільш вагомими показниками, які характеризують стан відтворення основного капіталу, є показники їх руху і оновлення, до яких належать коефіцієнти оновлення, зростання, ліквідації, зносу, придатності. Аргументом на користь цих показників є те, що вони характеризують склад і структуру основних засобів, а також репрезентують їх динаміку в певному часовому проміжку.

З позиції теорії розширеного відтворення вкладеного капіталу у формі інвестиції функціонально проявляються в процесі інвестування, який відображає трансформацію виділених для соціально-економічного зростання фінансових ресурсів у капітал. Інвестиції і капітал – споріднені елементи трансформаційного руху вартості. Якщо розглядати рух вартості одномоментно, тобто в прояві всіх його фаз, то інвестиції уособлюють перемінну величину його потоку (динаміку), а капітал – перемінну величину запасу (статика). Інвестиційний процес уособлює прирощення вкладеного капіталу засобом його генерації – акумуляції і зростання маси. Єдиним джерелом приросту капіталу являється прибуток, як підсумкова частка доходу. В умовах ринку прибуток виступає одночасно наслідком і передумовою, основною рушійною силою розвитку економіки: саме прибуток забезпечує інвестування основного і оборотного капіталу, надає імпульс динамізму економічної системи. Кількість товарів і послуг, що продукуються залежить від обсягу сукупних витрат капіталу, що знаходить відображення у величині товарних пропозицій та платоспроможного попиту населення, які мають бути гармонійно зважені. Активізація інвестиційної діяльності, а отже, нарощення прибутковості і як результат розширеного відтворення капіталу, може бути досягнута за рахунок концентрації зусиль на пріоритетних напрямках розвитку різних секторів економіки на основі формування національної, галузевих, регіональних та інших інвестиційних програм.

Існує тісний взаємозв'язок між нормою нагромадження капіталу та циклічністю економіки. З одного боку, високий рівень нагромадження капіталу стимулює вдосконалення засобів виробництва, збільшення продуктивності праці і зростання виробництва, натомість недостатній рівень нагромадження капіталу призводить до зношеності основних фондів, використання застарілого обладнання, зниження темпів зростання виробництва. З іншого боку, циклічність економіки визначає рівень нагромадження капіталу [1].

Отже, відтворення основного капіталу характеризується такими особливостями: здатністю впливати на технічну озброєність економіки; у процесі відтворення основного капіталу відбувається рух його вартості; відтворення основного капіталу відбувається як у натуральній, так і у вартісній формі; процес відтворення основного капіталу потребує певного періоду часу та процес відтворення характеризується завершеністю циклу відтворення.

Список використаних джерел:

1. Аранчій В. І., Лантух А. О. Сучасний стан та складові економічного забезпечення сталого розвитку підприємств України. URL : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pav_2015_27_4.pdf.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: затв. наказом Мін-ва фінансів України від 27.04.2000 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ІНСТРУМЕНТ УСПІШНОГО ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ В УКРАЇНІ

У складний для України період трансформації економіки особливу важливість набувають завдання становлення інноваційної економіки і забезпечення науково-технічного та інноваційного розвитку, у виконанні якого роль держави є ключовою. Держава повинна забезпечувати перехід до інноваційної моделі розвитку на основі використання різних засобів стимулювання науково-технічних та інноваційних процесів на всіх рівнях управління. Активізація інноваційної діяльності потребує нових форм і методів впровадження досягнень науки і техніки перш за все за рахунок розширення інноваційного ринку. Розвиток ринку інноваційної продукції в Україні стримується низьким інноваційним попитом з боку промисловості, що пояснюється відсутністю власних коштів для впровадження інновацій, високою вартістю нововведень, економічними ризиками і тривалими термінами окупності [3]. Низька інформаційна прозорість інноваційної сфери, відсутність інформації про нові технології і можливі ринки збуту принципово нового продукту, а також відомостей для приватних інвесторів і кредитних організацій про об'єкти вкладення капіталу з потенційно високою прибутковістю. Вирішення зазначених проблем вимагає активізації інноваційної діяльності, спрямованої на забезпечення розвитку базових галузей економіки країни за допомогою ефективної державної політики. Особливу роль у формуванні конкурентоспроможності української економіки грають зарубіжні інвестиційні ресурси. В умовах ринкових відношень та конкуренції залучення іноземних інвестицій є одним з ключових питань при переході на інноваційний шлях розвитку. Економіка України, її фінансова система дуже потребують припливу іноземного капіталу. Іноземний капітал здатний стабілізувати курс національної валюти, знизити банківські ставки, наповнити золотовалютні резерви і вирівняти платіжний баланс країни. Інвестицій потребують практично всі галузі економіки, і від правильності їх використання залежить майбутнє нашої країни. Активізація інвестиційного процесу, зростання прямих капітальних вкладень в економіку є одним з головних інструментів успішного проведення економічних реформ в Україні [1]. Важливою складовою сукупного економічного потенціалу є науково-технічний потенціал, який являє собою сукупність всіх наукових засобів і ресурсів. Науково-технічний потенціал ґрунтується на науково-технічному прогресі, який визначається як безперервний тривалий процес корінних якісних і кількісних змін у техніці і технології виробництва, енергетиці, знаряддях і предметах праці, в організації планування, виробництва і управління, в характері трудової діяльності людей. Науковий потенціал України базується на розгалуженій мережі наукових інститутів та науково-дослідних установ. У деяких напрямках науки Україна проявила себе як один зі світових лідерів, наприклад, в кібернетиці, електрозварюванні металів, кардіохірургії, космічній техніці. Однак у багатьох областях наукової діяльності, що стосуються розробки високопродуктивної техніки і новітніх технологій, відставання вітчизняної науки є суттєвим. Сьогодні така ситуація ускладнюється недостатнім фінансуванням і нестабільною діяльністю наукових організацій, виїздом спеціалістів високої кваліфікації за межі держави. Інноваційна політика є однією з головних складових підвищення конкурентоспроможності української економіки, особливо в умовах інтеграції нашої країни в економічний простір Європи і Світу. На сучасному етапі інноваційна діяльність України характеризується зниженням активності, дефіцитом фінансових ресурсів, падінням платоспроможного попиту на науково-технічну продукцію, викликаного значними недоліками при розробці та виконанні державних цільових програм. В якості одного з найважливіших напрямків в інноваційну політику входить комплекс заходів в галузі культури, освіти і регулюванні ринку праці. Зазначені заходи спрямовані на досягнення двох цілей: сприяння

побудові інноваційної економіки і формування інноваційного суспільства. Як і будь-яка держава, Україна зацікавлена в залученні іноземних інвестицій. Іноземний капітал може привнести в Україну досягнення науково-технічного прогресу і найпередовіший управлінський досвід. Тому включення нашої держави у світове господарство і залучення іноземного капіталу - необхідна умова побудови в країні сучасного громадянського суспільства [2]. Приплив іноземних інвестицій життєво важливий і для досягнення середньо-термінових цілей виходу з сучасної суспільно економічної кризи, подолання спаду виробництва і погіршення якості життя українців. Сьогодні значно змінилася сама природа інноватики. Тепер мова вже йде про суцільне проникнення інновацій на всі рівні і сфери людської діяльності, зміцнення інноваційних зв'язків між різними секторами промисловості, між економікою і соціумом, перетворення будь-якої діяльності в інноватику. Головний фактор успіху - систематичність і безперервність кроків, спрямованих на стимулювання інновацій. А від того, чи здатна буде українська влада і суспільство протидіяти існуючим викликам, реалізувати намічені перетворення, залежить майбутнє України.

Список використаних джерел:

1. Іваноньків О.О. Політика держави відносно інвестиційної діяльності в Україні та перспективи прямого іноземного інвестування // Актуальні проблеми економіки. - 2007. - № 11. - С. 12- 17.
2. Прямі іноземні інвестиції (Акціонерний капітал) з країн ЄС в економіці України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ukrstat.org>
3. Федоренко Н.М., Кармінський-Білоброва М.В. Інноваційна політика: проблеми і механізми реалізації пріоритетних напрямків стратегії інноваційного розвитку України і Росії [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.gosbook.ru/>

Кондратенко І.Ю.,

спеціальність «Економіка», III курс,
Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування
України»

Науковий керівник – викладач, Талько Т.В.

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З КРЕДИТОРАМИ

При здійсненні господарської діяльності, підприємства та організації мають на меті працювати стабільно та ефективно. Для того, щоб займати провідні позиції на ринку та працювати максимально рентабельно – необхідно приділяти належну увагу питанням пов'язаним з обліком процесів постачання.

Усі господарські операції, крім тих, що ведуть до зростання власного капіталу, викликають зміни кредиторської заборгованості. Бухгалтерські рахунки, на яких відображається кредиторська заборгованості, “працюють” більше всіх.

Кредиторська заборгованість є природною складовою бухгалтерського балансу підприємства.

Кредиторська заборгованість характеризує борги підприємства, використання підприємством позикових коштів. Уміння працювати чужими грошми й уміння купувати товари (роботи, послуги) у кредит, тобто з відстрочкою оплати, є найважливішими фінансовими навичками. При цьому найважливішим показником є зміна суми кредиторської заборгованості та її співвідношення із грошовим потоком, що залежить від швидкості погашення (обороту) дебіторської заборгованості.

Таким чином, достовірність відображення в бухгалтерському обліку кредиторської заборгованості є найважливішою умовою ефективного управління грошовим потоком.

Дуже важливим є достовірний облік кредиторської заборгованості і для податкової політики підприємства, для обґрунтування розрахунку таких податків як ПДВ і податок на прибуток.

Зобов'язання це заборгованість підприємства, що виникла в результаті минулих подій і погашення якої, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні зиски.

У бухгалтерському обліку зобов'язання визнається тільки тоді, коли його оцінка може бути вірогідно визначена й існує ймовірність зменшення економічних вигід у майбутньому внаслідок його погашення. Отже, у бухгалтерському обліку зобов'язання повинне нараховуватися тільки на підставі документів, що мають грошову оцінку. У бухгалтерському обліку до складу зобов'язань включаються не тільки суми фактичного боргу перед кредитором, але й суми боргу, які виникнуть у майбутньому. Це забезпечення, або резерви майбутніх платежів {це відпустки, гарантійні послуги тощо), а також так звані “доходи майбутніх періодів”, тобто суми за зобов'язаннями, які ще не виконані, але обов'язково будуть виконані і повернення коштів за ними не передбачаються.

До основних видів кредиторської заборгованості належить:

1. Банківські кредити й фінансова допомога на оборотній основі, надані на строк більше 12 місяців. Така заборгованість відображається на підставі виписок банку, що підтверджують надходження коштів на рахунок підприємства.

2. Короткострокові кредити й позики, надані на строк до 12 місяців. Відображаються аналогічно попередньому виду.

3. Заборгованість за придбані товари, виконані роботи, надані послуги (заборгованість за товарними операціями. Підставою для відображення такої заборгованості є накладні, акти приймання робіт і послуг, рахунку-фактури тощо.

4. Заборгованість за отриманими авансами на поставку товарів, виконання робіт, надання послуг. Для відображення цього виду заборгованості підставою є виписки банку, що підтверджують одержання підприємством таких авансів.

5. Заборгованість по заробітній платі, авторській винагороді, винагороді за виконання робіт (послуг) за договорами цивільно-правового характеру. Підставою є розрахунково- платіжні відомості.

6. Заборгованість перед підзвітними особами, у тому рахунку заборгованість за відрядними витратами, що враховується за кредитом рахунку 372 «Розрахунки з підзвітними особами». Для відображення такої заборгованості підставою є авансові звіти таких осіб.

7. Заборгованість за відсотками за товарні й фінансові кредити, облігації, векселі. Підставою для відображення цієї заборгованості є договори або інші документи, що визначають суму й строки сплати такої заборгованості.

Організація бухгалтерського обліку розрахунків з кредиторами потребує комплексного підходу управлінського персоналу підприємства до вирішення проблем забезпечення стабільності фінансових потоків, насамперед, унаслідок основної діяльності. Комплексна система організації бухгалтерського обліку розрахунків з кредиторами в єдності методичних та організаційних аспектів дасть змогу забезпечити вчасність та повноту погашення іншої кредиторської заборгованості.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. URL: <https://zakon.help/law/20/> (дата звернення: 01.10.2019).

2. Шарапа О. М. Особливості економічного аналізу кредиторської заборгованості підприємства. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал. 2016. Випуск 6. С.91-101.

3. Коблянська І.О., Коблянська Г.Ю., Гребенчук Ж.В. Методика обліку і аудиту розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками. Modern economics. 2017. № 3. С. 78–87.

Мельничук Д.А.,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», II курс,
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України
Науковий керівник – викладач Чеверноженко О.П.

ПЕРСОНАЛ ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕТОДИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Персонал являється одним із ключових чинників, який в сучасних динамічних умовах визначає успіх кожного підприємства на ринку. Саме від працівників, їх професійно-кваліфікаційного рівня та практичних навичок, залежить як стан виконання поставлених керівництвом підприємства поточних завдань, а також й впровадження нових інноваційних ідей та рішень, що дасть змогу забезпечити зростання рівня конкурентоспроможності підприємства. У зв'язку з цим актуалізується важливість подальшого навчання, набуття нових компетентностей та професійного розвитку персоналу підприємства.

Розвиток персоналу як економічне поняття немає однозначного трактування у фаховій економічній літературі. Окремі науковці розглядають його у вузькому значенні як навчання і підвищення кваліфікації персоналу. Інші, навпаки, у більш широкому, трактуючи дане поняття як систему навчання, професійного зростання та організаційного розвитку персоналу, функціонування якої спрямоване на вирішення як поточних, так і стратегічних завдань підприємства за рахунок забезпечення їх більшої індивідуальної й організаційної ефективності. Значення терміна «розвиток персоналу» також розглядається як безперервний процес удосконалення якісних характеристик персоналу в цілях забезпечення гармонійного розвитку працівників і в цілому зростання ефективності діяльності підприємства в коротко- та довгостроковому періоді. Стратегічною метою розвитку персоналу підприємства виступає не лише набуття працівниками нових знань, навичок, умінь, компетентностей для більш ефективного вирішення поставлених завдань, але й підвищення їх трудової мотивації, прихильності до підприємства й залученості до досягнення його місії та цілей [1, с. 19-22].

Розвиток персоналу підприємства передбачає організацію керівництвом ряду заходів у сфері навчання працівників, їх перепідготовки та підвищення кваліфікації з використанням певних методів. Відмітимо, що науковці класифікують методи розвитку персоналу підприємства за багатьма ознаками, зокрема такими як: за ступенем інноваційності; за ступенем залучення; за кількістю осіб, що навчаються; за ступенем виробничої інтегрованості; за тривалістю; за джерелами фінансування; за засобами навчання тощо [2, с. 557].

Базовими методами розвитку персоналу є навчання, підвищення кваліфікації та планування кар'єри. Гетьман О.О., Білодід А.О. одним із самих дієвих способів розвитку персоналу будь-якого підприємства вважають навчання. Навчання може здійснюватись як за допомогою традиційних методів, так і більш сучасних, інноваційних. Серед останніх варто відзначити такі як: відео навчання; дистанційне навчання; модульне навчання; кейс-навчання; тренінгові навчання; мозковий штурм; метод поведінкового моделювання; сторітеллінг; екшн-навчання; баскет-метод; E-learning; наставництво та його різновид buddying; shadowing («стеження»); secondment (своєрідне «відрядження»); коучинг; майстер-клас та ін. [3, с. 195-196; 2, с. 558-559]. Кожен із зазначених методів має свої особливості та потребує певних умов для ефективного застосування.

Тобто, існує велике різноманіття методів навчання та розвитку персоналу, кожен з яких спрямований на розвиток у працівників тих чи інших вмінь та навичок, набуття певних компетентностей, засвоєння різного обсягу актуальної інформації. Вибір методу навчання залежить від багатьох чинників, зокрема від можливостей підприємства (фінансових, організаційних), поставлених цілей навчального процесу, від категорії персоналу, що навчатиметься (керівники, спеціалісти, робітники), від індивідуальних характеристик самих слухачів, рівня їх підготовки та мотивації тощо [4,

с. 421]. При цьому неабияку роль у забезпеченні ефективності навчання відіграє саме рівень самомотивації працівників, їх прагнення до професійного зростання.

Таким чином, дослідивши підходи до визначення сутності поняття «розвиток персоналу», основні методи розвитку персоналу підприємства, можна відзначити, що розвиток персоналу являє собою організований процес набуття працівниками нових знань, професійних вмінь, навичок та формування тих компетентностей, які в подальшому можуть бути використані у їх професійній діяльності. Розвиток персоналу слугує як підвищенню конкурентоспроможності самих працівників на ринку праці, так і зростанню ефективності діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Управління розвитком персоналу: Навчальний посібник/ Т.П. Збрицька, Г.О. Савченко, М.С. Татаревська. За заг. ред. М.С. Татаревської. Одеса: Атлант, 2013. 427 с.
2. Гетьман О.О., Білодід А.О. Інноваційні методи розвитку персоналу. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Випуск 17. С. 556-561. URL: <http://global-national.in.ua/issue-17-2017/26-vipusk-16-kviten-2017-r-2/3176-getman-o-o-bilodid-a-o-innovatsijni-metodi-rozvitku-personalu>
3. Ткаченко А.М., Марченко К.А. Професійний розвиток персоналу – нагальне завдання сьогодення. Економічний вісник Донбасу. 2021. № 1. С. 194–197. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2021_1_32.
4. Мартиненко І.О. Місце професійного навчання у процесі розвитку персоналу. Бізнес Інформ. 2021. № 4. С. 418–422. URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-4_0-pages-418_422.pdf.

Нікітчук Н.О.

спеціальність «Економіка», II курс
Відокремлений структурний підрозділ

"Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування
України"

Науковий керівник – к.е.н., доцент Речка К.М.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Велика увага, що приділяється сьогодні аграрному виробництву в Україні зумовлена незамінністю продукції сільського господарства та продовольства в життєдіяльності людини і суспільства та його особливою соціальною значимістю. У сучасному глобалізованому світі місце та роль України залежить від її здатності ефективно реалізовувати свої об'єктивні переваги природно-ресурсного потенціалу у світовому розподілі праці та у міжнародній конкурентній боротьбі, забезпечивши участь у вирішенні світових продовольчої, енергетичної та екологічної проблем взаємовигідних партнерських відносин.

Основою розширеного відтворення аграрного виробництва на інтенсивно-інноваційних засадах, є науково-технічний прогрес, складовими якого є: інтеграція науки та виробництва, новітні технології, високий рівень кадрового потенціалу. Багатоукладність економіки та розвиток способів господарювання на засадах приватної власності викликає необхідність удосконалення системи науково-технічного прогресу у сфері АПК. Без впровадження його досягнень неможливо підвищити прибутковість і конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції та забезпечити економічну ефективність аграрного сектора економіки. Наголосимо, що на сьогодні сільське господарство України у 8-10 разів у техніко-технологічному оснащенні, відстає від країн ЄС.[1]

На сучасному етапі розвитку останнього науково-технічний прогрес має бути спрямований на здійснення комплексу заходів по розвитку фундаментальних та прикладних наукових досліджень, проектно-конструкторських розробок, які б сприяли підвищенню родючості ґрунтів, інтенсифікації

землеробства, тваринництва, виведенню високопродуктивних сортів рослин та порід тварин, вдосконаленню технологій й форм організації праці.

Один з найважливіших напрямів підвищення технічного рівня сільського господарства та харчових галузей – перехід до маловідходних та безвідходних технологій, ресурсо- та вологозберігаючих, ґрунтозахисних технологій.

Аграрними підприємствами мають бути створені на кооперативних засадах служби освоєння досягнень науково-технічного прогресу, що співпадає із сучасною тенденцією розвитку обслуговуючих кооперативів в Україні та набутим світовим досвідом (США, Канади, Німеччини, Швеції та ін.). В свою чергу держава зі свого боку, повинна підтримати ці підприємства за рахунок залучення інвестицій.[3]

На цих ринках, у тому числі аграрно-продовольчому, відбувається посилення конкуренції. Економічні умови змушують докорінно переглядати інноваційні та фінансові можливості ціноутворення, систему оподаткування, процеси демонополізації, технічні та технологічні можливості розвитку підприємства.

Нині більшість вітчизняних агропідприємств неспроможні виробляти високоякісну й конкурентоспроможну продукцію. Тому постає гостра необхідність у переорієнтації наявної державної політики на високоефективну інноваційну. Але інноваційна модель розвитку може привести до повного економічного ефекту лише за умови технологічного оновлення ресурсної бази та структурної перебудови аграрної сфери економіки. Вона передбачає перенесення акценту з традиційних науково-технічних рішень на використання принципово нових прогресивних технологій, які істотно мають вплинути на процеси соціально-економічного розвитку розвинутих країн світу. Тобто аграрної сфери у цілому, розвиток сільської місцевості зокрема.[2]

Саме тому, широке застосування інновацій являється найбільш дієвим та ефективним варіантом вирішення гострих соціально-економічних проблем сільського господарства, що пов'язані з пошуком механізмів підвищення економічних показників діяльності аграрного виробництва та забезпечення населення високоякісною сільськогосподарською продукцією.

Вирішення цих питань є необхідним кроком на шляху до досягнення ефективного розвитку аграрного виробництва, зайняття ним більш провідних позицій на міжнародному ринку сільськогосподарської продукції. Важливим є підвищення якості державного фінансування, збільшення дотацій в сферу сільського господарства, вдосконалення товарної структури експорту його продукції, яка б більше відповідала потребам іноземних споживачів. Не менш важливою є адаптація українського законодавства до міжнародних норм. Збільшення сертифікації продукції, згідно стандартам якості, екологічності та безпечності є одним з найважливіших напрямів підвищення конкурентоздатності на міжнародному аграрному ринку. Вважаємо, що Україна має значний природний потенціал щодо істотного розширення виробництва "органічної" сільськогосподарської продукції. Тому доцільним є прийняття нормативно-правового документу, який би регулював це питання.

Розв'язання зазначених напрямів, та притаманних їм проблем, врахування зарубіжного досвіду дозволить вивести аграрне виробництво України на новий конкурентоспроможний рівень.

Список використаних джерел:

1. Абдуллін Р. Нові підходи до управління підприємствами в Україні // Підприємництво, господарство і право. - 2009. - № 10. - С. 216-218
2. Макаренко М.В. Формування механізму управління ефективним функціонуванням підприємства // Актуальні проблеми економіки. - 2005. - №1. - С. 126-135
3. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2025 року: Редкол.: Ю.О. Лупенко, П.Т. Саблук та ін. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2013. – 762 с.

Рябцун С.Ю.,
спеціальність «Економіка», II курс
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач Гурська Л.Л.

УКРАЇНА – МАЙБУТНІЙ АГРАРНИЙ ЛІДЕР ЄВРОПИ

Україна має величезний потенціал для відновлення статусу аграрного лідера Європи, що зумовлено сприятливими природними умовами для сільського господарства: родючий ґрунт і помірний клімат на значній частині території країни та наявність трудових ресурсів. Україна є одним із лідерів експорту продукції рослинництва та тваринництва на світовому ринку. Окрім того, сільське господарство є основною рушійною силою для розвитку економіки країни та забезпечення добробуту населення.

Протягом останніх років аграрний сектор економіки України підтримує тенденцію до зростання. Частка у валовій доданій вартості країни становить 13%, при використанні основних засобів вартістю понад 100 млрд. грн. Аграрна галузь є одною з основних бюджетоутворюючих сфер економіки, водночас надважливою для забезпечення продовольчої безпеки України.

Розглядаючи структуру українського експорту бачимо, що продовольство та аграрна продукція становить найвагомішу його частку 45%, відповідно дає Україні до 40% валютних надходжень. За 2021 рік аграрний експорт приніс державі понад 20 млрд. доларів.

Економічні експерти вважають, що зростання попиту і світових цін на продовольство, викликане пандемією, дає Україні унікальний шанс відновити економіку, використавши АПК як локомотив. Останні два роки в Україні «за умов падіння промисловості» основною рушійною силою став агрокомплекс. Сільське господарство, як бізнес «на відкритому повітрі» з мінімальною кількістю людського ресурсу, найменше відчуває карантинні обмеження. Хоча заходи реагування на пандемію призводять до змін у сільському господарстві та виробництві продуктів харчування, які збережуться у довгостроковій перспективі.

Потенціал аграрної галузі в Україні величезний. Уже нині в сільському господарстві працюють майже 45 000 підприємств. З них близько 2500 — великих і середніх. В аграрній галузі України найбільш впевнено почувають себе агрохолдинги, що мають політичний протекціонізм та високу фінансову спроможність. Провідні компанії АПК займаються виробництвом сільськогосподарської продукції, частка якої в загальному обсязі складає близько 69%. Діяльність лідируючих аграріїв приносить їм щорічно близько 8 млрд. дол. доходу. Найбільшими агрохолдингами країни є: «Кернел», «UkrlandFarming», «Нібулон», «Миронівський хлібпродукт», «ViOil». Карантинні заходи, пов'язані з поширенням коронавірусу, втратили вплив на капіталізацію українських публічних агрокомпаній — акції «Астарта», «Кернел», МХП на біржі піднялись до рівня лютого 2020 р.

«Кернел» — провідний у світі та найбільший в Україні виробник та експортер соняшникової олії, ключовий постачальник сільськогосподарської продукції з регіону Чорноморського басейну на світові ринки. Свою продукцію Кернел експортує більш ніж в 60 країн світу. За 2021 рік компанія виготовила 1,2 тис. тон соняшникової олії, що принесло їй 1,208 млрд. прибутку. Кернел випускає продукцію під торговими марками «Стожар», «Щедрий Дар», «Чумак», «Маринадо», «Olio», «Kernel», «Premi», «Blank».

«Нібулон» спеціалізується на вирощуванні пшениці I-II класів. Компанія є одним із найбільших вітчизняних виробників і експортерів сільськогосподарської продукції (пшениця, ячмінь, ріпак, кукурудза, сорго, соя, соняшник та ін.). Щороку підприємство обробляє 82 500 га земель в 12 областях України, та вважається найефективнішим виробником в галузі рослинництва. Також до нього входять 8 відокремлених підрозділів у чотирьох областях України, що займаються тваринництвом. Племінний

репродуктор у філії «Хмільник» та «Південний Буг», де займаються розведенням молочних порід великої рогатої худоби, вивели Вінницьку область у лідери виробників молочної продукції.

«Миронівський хлібпродукт» – провідна компанія на українському ринку курятини, охоплює близько 35% від загального її споживання і більше 55% українського ринку промислового виробництва курятини. Торгова марка «Наша Ряба» – одна з найвідоміших продуктових брендів в Україні. Сегмент птахівництва включає 3 бройлерні птахофабрики (Найбільша у Європі – ТОВ «Вінницька птахофабрика», ПрАТ «Миронівська птахофабрика», ПрАТ «Оріль-Лідер») і 2 птахофабрики з розведення батьківського поголів'я (СТОВ «Старинська птахофабрика», ДП «Птахофабрика «Перемога Нова») та виробництва поголів'я для інкубації. Експорт курятини зріс на 16% порівняно з минулим роком.

Ukrlandfarming – потужний агрохолдинг, який керує найбільшим у країні банком родючого чорнозему площею 654 тис. гектарів. Компанія займається вирощуванням зернових культур і насіння, також виробництвом яєць і ячної продукції, цукру. Також функціонує у галузі тваринництва: займається розведенням ВРХ та дистрибуцією сільськогосподарської продукції і техніки, насіння, добрив і засобів захисту рослин. Підприємство Ukrlandfarming – лідер за розміром поголів'я ВРХ, виробництвом яєць та дистрибуції сільгосппродукції в Україні.

Отже, агробізнес є одним із найперспективніших видів бізнесу в Україні. Внаслідок глобальної пандемії та обмежень, пов'язаних з нею, аграрний бізнес стане ще більш значущим для української економіки. Це сприятиме переважанню реалізації продукції вітчизняних виробників над імпортом, дозволить вийти на світовий ринок, значно збільшити надходження від експорту та, відповідно, надходження коштів до бюджету.

Список використаних джерел:

1. Українські агрохолдинги відновлюються після падіння через корона вірус URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/ukrainski-agroholdingi-vidnovluutsa-pisla-padinna-cerez-koronavirus> (дата звернення 19.02.2022).
2. Щодо термінових заходів з підтримки дрібних селянських та фермерських господарств URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-04/fermerski-gospodarstva.pdf> (дата звернення 19.02.2022).

Сита Ю. В.,

спеціальність «Облік і оподаткування», II курс,
Дрогобицький механіко – технологічний фаховий коледж
Науковий керівник – викладач, методист Зазуля Л. М.

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

Основне завдання економіки –
виробництво товарів і послуг для
подальшого споживання тепер чи в
майбутньому.

Джеймс Тобін, амер. економіст 20 ст.

Розвиток людського суспільства свідчить: по-перше, що життя людей здійснюється завжди в певних економічних формах, і по-друге, що деякі загальні форми економічного життя зберігаються протягом тривалих відрізків історії. Сутність цих форм у розвитку суспільства полягає в тому, що за їхньою допомогою виявляється структура суспільних потреб, відбувається розподіл ресурсів, вони сприяють залученню членів суспільства до суспільної праці. В рамках наявних економічних форм відбувається суспільне відтворення та йде процес задоволення суспільних і особистих потреб. Еволюція економічних форм проходить під впливом таких процесів, як розвиток форм власності, поділ праці, спеціалізація та кооперування. Здійснюються ці процеси поступово й за іншими законами, ніж

розвиток і зміна суспільних формацій. А це означає, що одна й та ж економічна форма може існувати при різних формаціях.

Форма суспільного виробництва – це певний спосіб організації господарської діяльності.

Людство пройшло довгий історичний шлях розвитку. З моменту його виникнення, в процесі праці відбувалася взаємодія людини з природою. В суспільстві відомо дві основні форми організації суспільного виробництва. В одній формі основною метою виробництва є задоволення власних потреб, а в іншій збагачення, отримання максимального прибутку. Це означає, що суспільне виробництво, має дві різні форми вияву : натуральному і товарному.

Історично першою формою суспільного виробництва було натуральне господарство. [1] ст. 135.

Тип господарювання, за якого продукти праці призначаються для задоволення власних потреб виробництва, для споживання всередині господарства, де вони виробляються називається натуральним.

При натуральному господарстві продукт не набуває товарної форми (тобто не стає об'єктом купівлі – продажу), а утворює фонд життєвих засобів для самого виробника.

У натуральному господарстві економіка будувалася, виходячи з внутрішньо господарських потреб, для забезпечення життєдіяльності замкненої економічної ланки. Безперечно, це не виключає того, що певні продукти праці інколи обмінювалися на інші з якимись окремими суб'єктами чи общинами. Проте цей обмін був випадковим або таким, який не має серйозного впливу на виробничу сферу і споживання. Отже, в умовах натуральної форми організації суб'єктами, які визначають, що виробляти, для кого виробляти і як організувати виробництво, є власники-працівники.

Поступово на зміну натуральному господарству прийшло товарне виробництво, як розвинутіша і ефективніша форма організації суспільного виробництва.

Натуральне виробництво тисячоліття існувало в первісних общинах як єдина форма господарювання. Однак на певному етапі розвитку продуктивних сил виникає нова форма господарства - товарне виробництво. Товарне виробництво зароджується як протилежність натурального господарства, бо являє собою певну організацію суспільного виробництва, при якій економічні відносини між людьми проявляються через ринок, через купівлю — продаж продуктів їхньої праці. У результаті таких відносин продукт праці стає товаром, а саме виробництво продуктів як товарів стає товарним виробництвом. Товарне господарство - це тип господарювання, за якого продукти праці виробляються відокремленими господарюючими суб'єктами не для власних, а для суспільних потреб, що визначаються ринками, і при товарному виробництві організація економіки повністю залежить від ринку який вирішує, що виробляти, як виробляти і для кого виробляти. Це означає, що товарне виробництво є ринковим виробництвом.

Розрізняють два типи товарного виробництва:

- Просте товарне виробництво – це дрібне виробництво індивідуальних самостійних ремісників і селян, що працюють на ринок. Воно було притаманне докапіталістичним суспільствам.
- Розвинута форма товарного виробництва – це вищий і ефективніший ступінь товарної організації господарства, заснований на великій приватній власності, найманій праці і машинній індустрії. Притаманна капіталістичному суспільству.

У сучасних умовах зростає ступінь загальності товарного виробництва як у рамках національних господарств, так і у всесвітньому масштабі.

Товарне виробництво є основою виникнення і розвитку ринкової економіки.

Ринкова економіка — одна з вершин суспільної цивілізації, геніальний винахід людства, що не має альтернативи в оглядній історичній перспективі.

Список використаних джерел:

1. Економічна теорія: Політекономія : підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – [8-е вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2012. – 719 с.

Полякова К.О.,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», II курс
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач Гурська Л.Л.

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ І ВЗАЄМОДІЯ ДЕМОГРАФІЧНИХ ЯВИЩ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Соціальна структура населення України значно ускладнює процес стабілізації економічного сектору держави, бо в більшості країн світу об'єктом та орієнтиром для державного регулювання є саме середній клас, соціальні та економічні процеси, в яких він бере участь. В сьогоденні умовах спостерігається наявність гострих соціально-економічних проблем сільського населення у сфері зайнятості, ефективного використання кадрового потенціалу і, зрештою, визначення перспектив розвитку виробництва України в цілому.

Проблемам демографії та економічним факторам, що на неї впливають присвячено багато праць українських науковців, зокрема, таких, як І.К. Бондар, В.А. Гошовський, О.П. Сологуб, Л.С. Дорошенко, Н.П. Мірко, Е.М. Лібанова, С.П. Пирожков, В.С. Стешенко, А.С. Романюк, А.І. Уланчук та ін.

Покращення матеріального добробуту населення відбувається за рахунок доходу та неофіційної зайнятості, значну частину яких слід вважати тіньовими. Тому, на сьогоднішній момент, економічні реформи та економічне зростання держави мають самодостатній характер і не покращують рівень життя населення України достатньою мірою, що негативним чином відбивається на демографічному стані країни [1].

У процесі розвитку світової суспільної науки, людина є головним об'єктом та суб'єктом суспільних відносин, без якої не можливе існування та функціонування соціальної та виробничої систем.

Використовуючи загальну теорію народонаселення для досліджень на стику економічної та регіональної демографії, стає можливим розробка загальних принципів і напрямків регіональної демографічної політики, яка здійснюється виключно органами державного управління в галузі соціального захисту та населення зайнятого в державному секторі економіки, яка має рекомендаційний та підконтрольний характер для приватного сектору зайнятості. Більшість опитаних українців стверджують, що не можуть дозволити собі мати двох і більше дітей через економічні причини - низьку заробітну платню, відсутність власного житла і нерозвинену соціальну інфраструктуру - відсутність достатньої кількості дитсадків і гнучкої системи роботи. Проведений аналіз свідчить, що зниження природного приросту призводить до деформації вікової структури населення, зниження природного приросту трудових ресурсів. Так, особливо катастрофічною демографічна ситуація в Україні була в 2000 по 2002 рік, коли народжуваність впала нижче 8%, а смертність наблизилася до 16% і зростала далі. Якщо негативна демографічна ситуація збережеться, через 50 років в Україні залишиться всього 8-10 млн. осіб [2].

Реалізація мікроекономічної демографічної політики, на підставі якої здійснюється управління демографічними процесами на рівні окремого економічного суб'єкта дає змогу не тільки впровадити наслідки розробки державної соціально-економічної програми, а й підвищити продуктивність праці підприємства, створити більш сприятливий психологічний виробничий клімат.

На сьогоднішній день, підприємницький сектор українського регіону поділяють на економічно відновлювальний, тобто капіталізований сегмент підприємництва, оснований на розширеному виробничому відтворенні, та на класичному, що ґрунтується на повному використанні всіх виробничих потужностей, до їх повного витрачання, за умов неов'язкового дотримання нормативів державного

регулювання підприємницької діяльності державою. Серед комплексу економічних дисциплін, досліджують особистий фактор виробництва, виокремлюють ті, які здійснюють аналіз або управління на рівні одиничного елемента людського суспільства, та ті що досліджують в агрегованому вигляді, тобто на рівні народонаселення чи його окремих груп.

Кожне підприємство, навіть на якому працює декілька робітників, має свій власний ринок праці, та має вирішувати вже виникнені питання. Згадуючи політичні пріоритети розвитку економіки України на сьогоднішній день, слід зазначити, що вони полягають у збільшенні обсягів національного виробництва, при цьому збільшення кількості робочих місць, не є загальнодержавним пріоритетом, навіть враховуючи наявні обсяги безробіття.

Демократизація суспільства та економічна свобода особистості, державність і критерії раціональності та принципи моральності особистості в умовах економічної діяльності – це головні напрямки дослідження економічного наукового комплексу, усвідомлення та механізми розв'язку яких здатні створити базу для мікроекономічного управління демографічними процесами.

Отже, криза може перетворитись на демографічну катастрофу, коли соціальний механізм відтворення нації вщент руйнується, а вся структура суспільного життя надовго втратить свою особливу системну властивість, тобто здатність зберігати міру відтворення конкретно історичного населення як єдності досягнутої якості і кількості. Виходом з цієї кризової ситуації є зосередження уваги держави на рівні фахової підготовки сучасних політичних менеджерів та підвищенні кваліфікації державних управлінців всіх рівнів.

Список використаних джерел:

1. Лібанова Е. М. Стратегічні пріоритети соціальної політики України XXI століття // Парадигма соціальної політики України на зламі тисячоліть: Міжнар. наук.-практ. конф.: Київ, 30 жовтня 2021 р. URL: www.usr.org.uahttps://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-04/fermerski-gospodarstva.pdf (дата звернення 15.10.2022).

2. Уланчук А.І. Деякі соціально-економічні проблеми сільського населення// Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції 20-22 січня 2021 року «Актуальні питання сучасної економіки» // URL: <http://udau.edu.ua/library.php?pid=1395> (дата звернення 15.10.2022).

Фендак М.М.,

спеціальність «Інструментальне виробництво», IV курс,
Дрогобицький механіко-технологічний фаховий коледж
Науковий керівник - викладач вищої категорії Винницька О.Й.

ДЕТЕРМІНАНТИ ПОПИТУ І ПРОПОЗИЦІЇ І ЇХ РОЛЬ У ВИЗНАЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринку основні складові - попит і пропозиція - невідомі. Маркетинг перетворює цю невизначеність в конкретне знання про те, що відбувається на ринку, який товар необхідно виробляти, щоб можна було його вигідно продавати.

Для того, щоб досягнути бажаного рівня продажу продукції, а також цілеспрямовано задовольнити попит споживача підприємству-виробнику необхідно проаналізувати фактори, які найбільше впливають на величину попиту на конкретному ринку. Ці фактори називають детермінантами попиту. Найбільш важливими неціновими детермінантами, які впливають на попит вітчизняного виробника є:

а) споживчі переваги. В умовах існування на ринку України скритого попиту, який відображає неможливість задовольнити потреби споживачів за рахунок наявних на ринку товарів і послуг, виробникам необхідно виробляти нову, або вдосконалювати існуючу продукцію шляхом диверсифікації виробництва з врахуванням того, які зміни у попиті відбуваються при зміні моди чи

випуску технічно більш досконалої продукції;

б) доходи покупців. Така ситуація говорить про невисокий рівень доходів населення, тому при плануванні асортименту продукції виробнику необхідно враховувати взаємозв'язок доходів окремих груп споживачів і їх попиту на конкретні товари, роблячи продукцію адресною, призначаючи конкретному споживачу;

г) процентні ставки. Динаміка процентних ставок протягом 1996 року показала позитивні результати внаслідок цінової стабілізації і уповільнення темпів інфляції. Той факт, що протягом тривалого періоду часу депозитивні рахунки комерційних банків залишались позитивними, зумовив збільшення депозитів домогосподарств. Як строкові, так і депозити до запитання, що належать домогосподарствам, зросли відповідно на 130%. Такі дані свідчать про бажання споживачів заощаджувати на майбутнє, а отже про зменшення попиту;

г) число покупців на ринку: збільшення числа покупців на конкретному ринку веде до росту попиту і навпаки. Зростання бажаючих придбати автомобілі іноземних марок зумовило збільшення попиту на цей товар.

Крім перелічених факторів на попит впливають також: статевий віковий склад покупців, географія ринку, сезонність продаж, якість товару, його упаковка, реклама даного товару, величина податків, валютні курси, міжнародні кризи, стабільність економічної ситуації у країні та інші.

Визначення впливу детермінант на рівень попиту дозволить уникати помилок при плануванні виробничої програми і не включати в неї види продукції, що не користується попитом, а випуск потрібної продукції пов'язувати у кількісному відношенні з величиною попиту.

Пропозиція - реакція виробника на наявність попиту. Розробка і виробництво продукції, яка користується попитом повинні здійснюватись з врахуванням стадій життєвого циклу на ринку в даний момент. Разом з врахуванням життєвого циклу виробу потрібно визначити момент, з якого потрібно почати зниження об'ємів виробництва. На визначеному інтервалі часу це дозволить підтримати попит на попередньому рівні, уникнути накопичення складських запасів застарілої продукції, а отже і збитків.

Окрім суб'єктивних факторів регулювання пропозиції з сторони виробника, існують і об'єктивні, тобто залежні від зовнішніх причин. Це нецінові детермінанти пропозиції:

а) зміни ціни на ресурси. Підвищення в Україні ціни на енергоносії збільшило витрати енергомістких виробництв (хімічна, металургійна промисловості, машинобудування), що привело до: зменшення вигідності виробництва у цих галузях при реалізації по старим цінам; підвищення цін на продукцію для збереження існуючого рівня рентабельності. В першому випадку виробництво стало менш вигідним для виробника і тому зменшилась пропозиція, у другому - менш вигідна для покупця, що призвело до зниження попиту, а отже і пропозиції;

б) покращення техніки і технології Структурна перебудова економіки України з впровадженням передових досягнень науки і техніки дозволить підвищувати ефективність виробництва через збільшення виробництва за одиницю часу, повну зайнятість обладнання, застосування ефектів наших технологій, - а це все стимулюватиме пропозицію:

в) податки і дотації. На сучасному етапі податкова політика здійснює значний вплив на діяльність підприємств, зокрема, через податки держава регулює пропозицію окремих груп товарів: додаткові податки покликані знижувати пропозицію на певну групу товарів (акциз на алкогольні напої, тютюнові вироби); дотації орієнтовані на виробництво необхідних суспільству продуктів і послуг (дотації на основні види продуктів харчування, освіти, медицину

г) число продавців на ринку збільшення числа продавців даного товару на конкретному ринку відповідає зростанню пропозиції на нього і навпаки. Наприклад, поява на ринку такого товару, як йогурт і виникнення попиту на нього зумовили збільшення його продажу як за рахунок іноземного, так і вітчизняного виробника. На ринку товарів, що користуються попитом в залежності від споживчих переваг важливим є вчасно виявити момент, коли даний товар повинен піти з ринку.

Список використаних джерел:

1. Тюхтий Н. П. Формирование системы промышленного маркетинга в условиях перехода к рынку - Одесса ОКФА, 1996.
2. Україна в числах. Економічний бюлетень. Міністерство економіки України. - № 22.

Шумеляк Х. І.,

спеціальність «Облік і оподаткування», II курс,

Дрогобицький механіко – технологічний фаховий коледж

Науковий керівник – викладач вищої категорії Бенько І. П.

СУТНІСТЬ ГРОШЕЙ ТА ПРИЧИНИ ЇХ ВИНИКНЕННЯ

Функціонування ринкової економіки неможливо без руху грошей. За допомогою грошей встановлюються економічні зв'язки між всіма суб'єктами економіки розподіляються ресурси відбувається обмін товарів і послуг. Будь-яка ринкова інформація сприймається тільки тоді, коли вона подається у грошовій формі: обсяги виробництва, ціни, інформація, фінанси, бюджет, кредит, витрати виробництва, прибуток і т.д. Є поширений вислів, що ринкова економіка «розмовляє мовою грошей».

Гроші — одне з найдавніших економічних явищ яке виявляє найсуттєвіший вплив на усі сторони людського життя. Стародавні римляни говорили, що «гроші рухають світом».

Гроші мають багатотисячолітню історію.

Це складний і найважливіший елемент ринкової економіки. Зрозуміти економічну сутність грошей можна лише на основі всебічного розуміння причин їх виникнення та закономірностей розвитку. Існують дві основні концепції, що пояснюють причини виникнення грошей: раціоналістична й еволюційна.

Раціоналістична концепція панувала до кінця XVIII ст. Вона має прихильників і серед деяких сучасних економістів. Так, П. Самуельсон визначає гроші як "штучну соціальну умовність", а Дж.К. Гелбрейт вважає, що закріплення грошових функцій за благородними металами та іншими предметами — "продукт угоди між людьми".

Однак спроби пояснити походження грошей угодою між людьми чи законодавчими актами держави, з нашого погляду, є не дуже переконливими. Адже гроші у своїх найпростіших проявах виникли на ранніх етапах розвитку окремих народів, коли ні фактор взаємної угоди, ні влада держави не могли відігравати істотної ролі у конституюванні такої складної категорії, як гроші. [1] ст. 152 – 153.

Еволюційна концепція вперше була сформульована засновниками класичної політичної економії А. Смітом, Д. Рікардо, а потім була розвинута К.Марксом. Вони аргументовано довели, що гроші мають товарне походження і виникли в результаті тривалого розвитку суспільного поділу праці, товарного виробництва, обміну та послідовної зміни форм вартості.

Як би не пояснювали процесу виникнення грошей, простежується кілька етапів у їхньому розвитку.

В умовах існування первіснообщинного ладу людство не знало грошей. Причиною цього був низький рівень розвитку економічної системи, відсутність регулярного обміну. Лише у бронзовому віці (III-II тис. до н.е.) відбувається відокремлення скотарських племен від землеробських, виникає постійний обмін - необхідна умова життя людей. Більш стабільним цей обмін стає після другого великого суспільного поділу праці — відокремлення ремесла від сільського господарства (II-I тис. до н.е.). З цього часу продукти виробляються все частіше спеціально для обміну, тобто стають товарами. Регулярний обмін веде до поступового виділення з усього розмаїття товарного світу особливого товару, який набуває рис загального еквіваленту (тобто рівноцінності, загальної обмінюваності). Усі інші товари виражають у ньому свою вартість. Це дає змогу порівнювати їх між собою.

У стародавніх греків загальним еквівалентом була худоба (грецьк. *pecus* - худоба), у

скандинавських народів - хутро і шкури, на Русі - хутра куниць (куни), у монголів – чай, у китайців – сіль, у праукраїнців – хутро і збіжжя.

З IV—III ст. до н.е. роль загального еквівалента закріплюється за сріблом і золотом, і лише у другій половині XIX ст. роль грошей монополює за золотом, що означало встановлення золотого стандарту. Це відбулося завдяки таким властивостям золота, як однорідність, ковкість, м'якість, подільність, не окиснюваність, висока вартість у малій вазі тощо. Золото і срібло були повноцінними грошима, оскільки їх номінальна вартість в основному відповідала вартості металу, що в них містився.

З виникненням грошей з'являється нова економічна сила, володіння якою давало і багатство і владу. Гроші і мають значення лише як вираження суспільних виробничих відносин і, таких відносин, коли існує товарне виробництво й обмін. Тут сумісно згадати героя роману "Робінзон Крузо": "Коли герой роману Робінзон Крузо в самотині опинився на безлюдному острові, йому стали у пригоді всі речі, врятовані ним з корабля, крім грошей. Робінзону не було з ким вступати в обмін, і гроші, ця найбільша в буржуазному суспільстві цінність, втратили свою цінність, стали звичайними, і більше того, некорисними речами. Непотрібний мотлох. Навіщо ти мені тепер? Ти не вартий і того, щоб я нахилився, і підняв тебе з підлоги".

Список використаних джерел:

2. Економічна теорія: Політекономія : підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – [8-е вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2012. – 719 с.
3. Економічна теорія : навч. посібник / [В. П. Решетило, Г. В. Стадник, Н. В. Можайкіна та ін.]; за заг. ред. В. П. Решетило; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х. : ХНУМГ, 2014. – 290 с.

Величко Н.М.,

викладач вищої категорії

Відокремлений структурний підрозділ

«Немішаївський фаховий коледж Національного університету

біоресурсів і природокористування України»

РЕЗЕРВ СУМНІВНИХ БОРГІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

Однією з важливих галузей забезпечення економічної безпеки бізнесу є грамотне управління дебіторською заборгованістю компанії, що є невід'ємною частиною її функціонування та справляє суттєвий вплив на її загальний фінансовий стан. Особливої гостроти та актуальності набувають питання наявності сумнівних або безнадійних боргів.

Проблемам обліку дебіторської заборгованості та формуванню резерву сумнівних боргів присвячено ряд праць зарубіжних та вітчизняних учених:

Ф. Ф. Бутинця, З. В. Гуцайлюка, В. П. Завгороднього, С. І. Маслова, Л.К. Сука, Я. В. Соколова, С. Хенка, К. Хувера, М. Г. Чумаченка та ін.

Одним із значних ризиків, пов'язаних з підприємницькою діяльністю, є ризик невиконання боржником своїх зобов'язань, передбачених договором. В господарській практиці непоодинокі випадки, коли одна зі сторін угоди виконала свої зобов'язання, а інша сторона їх не виконує. Існують різні способи запобігання і уникнення таких ситуацій. Одним з них є створення резерву сумнівних боргів, що передбачає «резервування» у складі витрат суми неоплаченої дебіторської заборгованості ще до того моменту, як закінчиться строк позовної давності і заборгованість стане безнадійною.

Необхідність формування резерву сумнівних боргів є скоріше обов'язковою вимогою, ніж добровільною процедурою. Виняток зроблено лише для мікропідприємств, підприємств на спрощеному обліку.

Резерв сумнівних боргів – це сума витрат, що відповідає сумі дебіторської заборгованості, погашення якої підприємство вважає сумнівним. Дебіторська заборгованість, на суму якої необхідно створювати резерв, має відповідати вимогам:

- 1) це поточна заборгованість, тобто до її погашення менше 12 місяців;
- 2) заборгованість не отримана шляхом придбання й не призначена для продажу;
- 3) заборгованість є фінансовим активом, тобто погашається грошовими коштами або їх еквівалентами чи інструментами власного капіталу.

Створення резерву сумнівних боргів призводить до збільшення витрат операційної діяльності – Д-т 944 К-т 38. Тим самим досягається дотримання виконання одного з головних принципів бухгалтерського обліку – обачності. Цим забезпечується об'єктивність, без завищення оцінити активи підприємства та неупереджено відобразити витрати підприємства, що вплине на визначення фінансового результату діяльності за звітний період [1].

Резерв сумнівних боргів створюється під сумнівну заборгованість. Сумнівним боргом є поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є невпевненість у її погашенні боржником [3]. Невпевненість є доволі суб'єктивним чинником. Адже, якщо умови ведення бізнесу передбачають постачання на умовах післяплати, то реалізуючи товар сьогодні, вже завтра ми сумніваємося щодо надходження оплати за нього. І чим більше днів минає з моменту реалізації, тим більше ми сумніваємося. Водночас сумніватися можемо лише тоді, коли покупець прострочує строк оплати. І чим більший строк прострочення, тим більший сумнів у вигляді створеного резерву. Отже, питання «сумнівності» не регулюється жодною нормою чинного законодавства та віддано на розсуд професійного міркування бухгалтера.

Резерв створюється під поточну дебіторську заборгованість, яка є фінансовим активом та включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу обчислюється величина резерву сумнівних боргів [3].

Створення резерву є факт наявності у підприємства сумнівної заборгованості, а приводом для використання сум резерву – наявність безнадійної заборгованості Отже, П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» зобов'язує створювати резерв під поточну заборгованість, у погашенні якої є сумніви. Причому заборгованість має бути «грошовою», тобто, вона має бути фінансовим активом. Заборгованість може бути двох видів: «грошова» або «товарна». Для прикладу, якщо реалізували товар та відобразили в обліку Д-т 361 К-т 70 - виникла дебіторська «грошова» заборгованість. Адже очікується надходження грошей. Саме під таку «грошову» заборгованість і створюється резерв. Інший випадок: здійснили передоплату постачальнику за товар та відобразили в обліку Д-т 371 К-т 311. Це заборгованість «товарна», адже надходження грошей не очікується. Під неї резерв не створюється, навіть якщо є сумніви у погашенні боргу. І лише коли заборгованість стане безнадійною, вона списується з обліку бухгалтерським проведенням Д-т 944 К-т 371.

Виникнення простроченої та безнадійної заборгованості призводить до виведення коштів з обороту та уповільнення їх швидкості обороту. Поточна дебіторська заборгованість потрапляє до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю, тобто зменшується на суму резерву сумнівних боргів[3].

Достовірне формування резерву сумнівних боргів, а також створення ефективної моделі обліку дебіторської заборгованості дозволять більш ефективно здійснювати управління та контроль за дебіторською заборгованістю, уникнувши при цьому ризиків неплатоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Кадацька А.М. Облік формування і використання резерву сумнівних боргів / А.М. Кадацька // Економіка і суспільство. – 2016.- № 6
 2. Китайчук Т.Г. Сумнівний резерв: усі «за» і «проти» //Ефективна економіка. – 2021.-№ 4.
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість": Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. №237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0725-99>

Вершков О.А.

спеціальність «Облік і оподаткування», III курс,
Відокремлений структурний підрозділ
«Любешівський технічний фаховий коледж
Луцького національного технічного університету»
Науковий керівник – викладач, Матюк Л.В.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ АКТИВІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Інвентаризація - це перевірка і документальне підтвердження наявності та стану матеріальних та інших цінностей, основних засобів та вкладень підприємства, розрахунків і зобов'язань, звірка фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку, врегулювання виявлених різниць та відображення результатів інвентаризації в обліку.

Нормативними актами, що регулюють проведення інвентаризації, є:

1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16 липня 1999 р.;
2. "Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків" №69 від 11 серпня 1994 р.;
3. "Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей" № 116 від 22 січня 1996 р.;

На сайті Мінфіну з'явився проєкт наказу «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку». Проєктом наказу пропонується врегулювати питання щодо особливостей проведення інвентаризації підприємствами, які розташовані на тимчасово окупованій території та/або в районах проведення воєнних (бойових) дій. [1]

Основні правила та порядок документального оформлення інвентаризації активів та зобов'язань, що перебувають на балансі суб'єкта господарювання, визначено у Положенні про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженому наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. Також визначено, за яких умов проведення інвентаризації є обов'язковим. Зокрема:

- у разі встановлення фактів псування цінностей (на день встановлення таких фактів) в обсязі, визначеному керівником підприємства;
- у разі техногенних аварій, пожежі чи стихійного лиха (на день після закінчення явищ) в обсязі, визначеному керівником підприємства.

Тобто за наявності фактів псування чи втрати запасів суб'єкт господарювання має провести інвентаризацію. Це саме стосується випадків такого псування чи втрати запасів через війну. [3]

Зокрема, у Положенні інвентаризації буде зазначено, що підприємства з окупованих територій та територій бойових дій проводять інвентаризацію у випадках, обов'язкових для її проведення, тоді, коли стане можливим забезпечити безпечний та безперешкодний доступ уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, в яких відображені зобов'язання та власний капітал цих підприємств. Території визначаються такими відповідно до законодавства.

Основними завданнями інвентаризації є:

- виявлення фактичної наявності основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, коштів, цінних паперів та інших грошових документів, а також обсягів незавершеного виробництва в натурі;
- установа лишку або нестачі цінностей і коштів шляхом зіставлення фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку;
- перевірка дотримання умов та порядку збереження матеріальних та грошових цінностей, а також правил утримання та експлуатації основних засобів;

В умовах воєнного стану та його наслідків (руйнування та знищення активів, неможливість отримати доступ до них при проведенні інвентаризації). Дану ситуацію врегульовує п. 8 розділу I Положення № 879, за яким:

- інвентаризація проводиться лише за можливості безпечного та безперешкодного доступу до активів, первинки та реєстрів бухобліку. Що таке безпечний та безперешкодний доступ – законодавством невизначено, але вочевидь такого можуть не мати підприємства, які розташовані на тимчасово окупованих територіях та у зонах ведення бойових дій;

- якщо встановлено факти викрадання (розкрадання), нестачі, знищення (псування) майна, то керівники можуть прийняти рішення про проведення інвентаризації такого майна окремо на день встановлення таких фактів. Це значить, що річної інвентаризації можна й не чекати. Якщо керівник такого рішення не прийняв, то тоді виходить, що таке майно слід інвентаризувати за загальними правилами, наприклад під час річної інвентаризації;

- після того, як перешкоди доступу до активів, первинних документів і реєстрів бухобліку зникнуть, інвентаризацію таких активів слід провести на 01 число місяця, який є наступним. Наприклад, якщо територія була звільнена у листопаді 2022 року, то інвентаризацію слід провести на 01 грудня 2022 року. Однак цієї дати можна й не чекати й провести інвентаризацію на день встановлення факту знищення майна (див. попередню умову). Результати такої інвентаризації відображаємо у бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду [2]

Список використаних джерел:

1. <https://profpressa.com/news/rozrobleno-novi-pravila-inventarizatsiyi-aktiviv-dlia-voiennoho-chasu>
2. https://buhplatforma.com.ua/article/7425-rchna-nventarizatsya-2019?from=leftmenu#anc_2

Зозуля Л.О.,
викладач вищої кваліфікаційної категорії
Відокремлений структурний підрозділ
«Донбаський аграрний фаховий коледж Луганського
національного аграрного»

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ ДО МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН

Для забезпечення постійного розвитку облікових процесів підприємств необхідно приділяти значну увагу підготовці майбутніх фахівців. В тому числі і з ведення фінансового обліку. Адже саме фінансовий облік дає змогу різним користувачам отримувати правдиву, неупереджену інформацію про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух грошових коштів. Сучасна освіта майбутніх фахівців вимагає нестандартних підходів до проблем освітнього процесу і насамперед до його активізації, творчих рішень та дій у роботі зі студентами.

Освітня інноваційна технологія – це такий підбір операційних дій педагога зі студентом, у результаті яких суттєво поліпшується мотивація студентів до освітнього процесу.

Формою навчання, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички для їх практичного застосування є практичне заняття.

Практичне заняття (лат. *practicos* — діяльний) — форма навчального заняття, в ході якої викладач організовує розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентами відповідно сформульованих завдань.

Практичне заняття має відповідати наступним *вимогам*:

1. Забезпечення розуміння студентами необхідності володіння базовими теоретичними знаннями.
2. Усвідомлення необхідності вироблення умінь і навичок, що мають професійну спрямованість.
3. Формування у студентів раціональних методів оволодіння вміннями й навичками.
4. Дотримання систематичності й логічної послідовності у формуванні умінь та навичок студентів.
5. Розробка завдань для практичних занять з чіткою професійною спрямованістю, широке включення в систему практичних занять завдань творчого характеру.

Викладач, який проводить практичні заняття, повинен мати до початку їх проведення рішення завдань та оформити їх таким же чином, яким його мають в подальшому підготувати студенти. Це важливо, оскільки у структурі практичного заняття має домінувати самостійна робота при методичній допомозі викладача. У студентів періодично виникатимуть питання щодо макетів форм створюваної інформації, і викладач повинен проілюструвати власний варіант, підходячи зі своєю інтерпретацією до відповідного студента. [1, с. 10]

Ефективність практичного заняття залежить також від якості застосовуваних на занятті дидактичних матеріалів.

Розглянемо деякі типи практичних занять, які застосовуються в коледжі при вивченні облікових дисциплін та дають змогу проілюструвати застосування інноваційних технологій у закладах фахової перед вищої освіти.

Ігровий метод проведення занять. Є ефективним і характеризується наявністю ігрових моделей об'єкта, процесу або діяльності; активізацією мислення й поведінки студента; високим ступенем задіяності в освітньому процесі; обов'язковістю взаємодії студентів між собою та викладачем;

емоційністю і творчим характером; самостійністю студентів у прийнятті рішень; їх бажанням набути умінь і навичок за відносно короткий термін. Головною метою ігрових методів є формування в майбутніх фахівців уміння поєднувати отримані теоретичні знання з практичною діяльністю. [2, с. 23]

В коледжі при викладанні фінансових та облікових дисциплін ігрові заняття організовуються і проводяться в формі практичних занять - ігор «Брейн - ринг» та «Що? Де? Коли».

Бінарне заняття. Дає можливість забезпечити взаємопроникнення різних наукових підходів, синтезувати їх в цілісну систему, об'єднати знання і вміння з різних галузей в єдину наукову картину; використати нові методи та прийоми активізації діяльності. Інтегрування змісту кількох навчальних дисциплін методично збагачує заняття, створює сприятливі умови для різнобічного розгляду інформації, упорядкування складних понять, аналізу і демонстрації зв'язку між різними ідеями, розвитку творчих здібностей, породжує ентузіазм і мотивацію для подальшого навчання, співпраці.

Бінарне заняття складається з трьох етапів: організаційного, практичного і заключного.

Для більш детального ознайомлення розглянемо основні аспекти проведеного в коледжі практичного заняття на тему «Облік касових операцій».

Практичне заняття проводиться в кабінеті бухгалтерського обліку, який забезпечений ноутбуками та ліцензованою комп'ютерною програмою «1С; Підприємство 8». Дане заняття проводиться з використанням і паперових документів первинного обліку і прикладної програми. Це дає змогу підготувати студента до умов, які наближення до виробничих.

Ми пропонуємо наступну методику проведення такого заняття:

I. Мотивація. Мета – сфокусувати увагу студентів на проблемі і викликати зацікавленість до обговорюваної теми. Використати для цього можна запитання, цитати, невеличкі виробничі ситуації, завдання тощо. (Займає цей етап не більше як 5 % робочого часу.)

II. Представлення теми та очікуваних результатів. Мета – забезпечити розуміння студентами змісту їхньої діяльності, тобто чого вони повинні досягти в результаті заняття й чого від них очікує викладач. (Приблизно 5 % часу.)

III. Надання необхідної інформації. Мета – дати студентам достатньо інформації для того, щоб на її основі виконувати практичні завдання. Це може бути ознайомлення з методичним матеріалом, презентація виконаного домашнього завдання. На самому занятті викладач може ще раз звернути увагу на інформацію, особливо на практичні поради, якщо необхідно – прокоментувати терміни або організувати невеличке опитування. (Приблизно 10 % часу заняття).

IV. Практична вправа – основна частина заняття. Мета – практичне засвоєння матеріалу. Послідовність проведення цього етапу:

- інструктування – викладач розповідає студентам про мету вправи, про послідовність дій та обсяг часу на виконання завдань; запитує, чи все зрозуміло; викладач вказує студентам алгоритм їх дій у вигляді схеми документообігу касових операцій.

- виконання завдань (викладач виступає організатором, консультантом);

- презентація результатів роботи; (на практичну вправу відводять 60 % часу на занятті).

V. Підбиття підсумків. Мета – обговорення задля усвідомлення виконаного на занятті. Слід повернутися до очікуваних результатів, оголошених на початку заняття. (На цей етап відводять до 20 % часу на занятті).

Отже, проведення практичних занять з інноваційними підходами вигідно відрізняється від інших методів навчання тим, що дозволяє студентам відчути причетність до функціонування підприємства, для якого готується фахівець. Тобто такі заняття не підміняють традиційні методи навчання, а раціонально доповнюють їх.

Список використаних джерел:

1. Башкір О. І. Активні й інтерактивні методи навчання у вищій школі. Педагогіка та психологія: збірник наукових праць». Харків, 2018. Вип. 60.

2. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Науково-методичний збірник. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.
3. Ягоднікова В. В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. 80 с.
4. Полякова Г. Вплив освітнього середовища ВНЗ на формування професійної компетентності фахівців. Вища школа. 2010. №10. С. 78–87.
5. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні. Харків, 2015. С. 426–438.

Лісовська Н.В., викладач
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування
України»

ОСОБЛИВОСТІ ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Податок на додану вартість (далі ПДВ) — це найскладніший податок, як для платника, так і для самої Державної податкової служби. До бюджету сплачується різниця між податковим зобов'язанням і податковим кредитом. Якщо ж отримали «мінус», то тоді все навпаки — можна отримати бюджетне відшкодування ПДВ [1].

Бюджетне відшкодування ПДВ — це компенсація державою суми ПДВ, який був сплачений у вартості придбаних товарів, робіт, послуг. На нього мають право всі платники ПДВ, як юридичні особи, так і фізичні особи, якщо у декларації сума податкового кредиту перевищила податкове зобов'язання (так званий «мінус»). Відшкодування може бути як грошима, так і шляхом взаємозаліку — погашення податкового боргу або зарахування у сплату інших податків. При цьому право на відшкодування не залежить від [1]:

- суми ПДВ;
- терміну реєстрації платником ПДВ;
- строку існування суб'єкта господарювання.

Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» від 03.03.2022 року № 2118-ІХ підрозділ 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України доповнено пунктом 69, яким встановлено, що тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, податкові перевірки не розпочинаються, а розпочаті перевірки зупиняються. Крім того тимчасово зупинено дію пунктів 200.10 – 200.12 статті 200 Податкового кодексу України, якими передбачено механізм відшкодування суми ПДВ і встановлено, що отримання бюджетного відшкодування відбувається в разі узгодження контролюючим органом заявленої суми бюджетного відшкодування за результатами камеральної перевірки [2].

Так, під час воєнного стану можливе лише проведення камеральних перевірок декларацій або уточнюючих розрахунків (у разі їх подання), до яких подано заяву про повернення суми бюджетного відшкодування, показники яких сформовані на підставі:

- податкових накладних та/або розрахунків коригування, складених та зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних;
- митних декларацій [3].

Така камеральна перевірка податкової декларації або уточнюючого розрахунку може бути проведена протягом 90 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку їх подання, а якщо такі документи були надані пізніше, – за днем їх фактичного подання [2].

Ці зміни до Податкового кодексу України призвели до виникнення затримок щодо відшкодування ПДВ і унеможливили проведення камеральних перевірок за результатами яких відбувається узгодження контролюючим органом заявленої суми бюджетного відшкодування.

Таким чином, отримати бюджетне відшкодування з ПДВ під час воєнного стану можливо лише, якщо його сума була узгоджена за результатами проведення зазначеної камеральної перевірки.

Список використаних джерел:

1. Податковий Кодекс України – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275517>.
2. Закон України № 2118–IX - Закон України від 03.03.2022 № 2118-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану" № 2118–IX від 03 березня 2022 року <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/zakoni-ukraini/77306>.
3. Закон України № 2120–IX - Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» № 2120–IX від 15 березня 2022 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20>

Демко О.Я.,

Спеціальність «Облік і оподаткування», III курс ,
«Дрогобицький механіко-технологічний фаховий коледж»
Науковий керівник – викладач, методист Мачишин О.В.

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

Пріоритетним завданням закладів вищої освіти, які готують конкурентоспроможних фахівців з обліку і оподаткування, є підготовка таких управлінських кадрів, які володіють не лише необхідними теоретичними знаннями, а й практичними навичкам.

Побутує стереотип, що робота фахівця у сфері обліку і оподаткування є нудною, не потребує творчого підходу і зводиться лише до механічних розрахунків, тому насамперед потрібно популяризувати спеціальності у сфері обліку. Все більш затребуваними стають фахівці, які здатні застосовувати сучасні системи автоматизації, аналізувати ситуацію, приймати рішення і вміють працювати в команді. Конкурентоспроможний фахівець у сфері обліку і оподаткування повинен не лише уміти скласти фінансову та податкову звітність, але й визначати фінансову політику підприємства, впроваджувати зміни та реформи, зокрема щодо податкової оптимізації. [1 ст.57-59]

Відповідно до компетенцій, сформульованих у Стандартах вищої освіти України за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», як у бакалавра, так і у магістра повинні бути сформовані навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій [2, ст 281].

Успішне формування компетенцій неможливе без активної самостійної участі студента в освітньому процесі і впровадження сучасних інформаційних технологій. День за днем нові технології все більше проникають у всі сфери суспільного життя. Сьогодні вже очевидно, що процес цифровізації економіки призведе до серйозних структурних змін у формуванні, обробці та використанні інформації, звітних даних суб'єкта господарювання. Отже, більш високими темпами зростає попит на фахівців, які вміють працювати в digital-форматі.. Підготовка фахівців, які б відповідали сучасним вимогам стейкхолдерів повинна бути спрямована на діджиталізацію, а здобувачі вищої освіти під час навчання повинні бути адаптовані до цього. Основними напрямками, які в подальшому можуть допомогти дати відповідь на виклики діджиталізації, визначають наступні:

1. Створення баз виробничої практики на набуття ІТнавичок під контролем зацікавлених роботодавців, оскільки важливим джерелом знань є практична робота студента на виробництві. Необхідним є поглиблення зв'язків вищої освіти із роботодавцями для спільного обговорення та

вирішення питань. Разом з тим завданням університетів має стати створення умов для формування компетенцій digital-економіки в режимі онлайн.

2. Налагодження зв'язку між професійними організаціями та закладами вищої освіти, роботодавцями та викладачами для забезпечення синергетичного ефекту від підготовки нової генерації випускників, актуалізації знань та навичок бухгалтерів-практиків.

3. Розвиток цифрової компетентності у викладачів та студентів на основі співпраці різних кафедр та студентських колективів та їх діяльності на стиках наук. Ідеться як про удосконалення змісту навчання, так і про використання ІТможливостей навчання для виконання спільних проектів студентами різних спеціальностей.

4. Запровадження навчальних планів нового покоління, які б дозволяли забезпечувати ґрунтовну підготовку та розвивати таланти тих, хто тяжіє стати лідером у професії і потребує глибоких знань із математики, статистики та інформаційних систем [4,с.184].

Система обліку, яка існує сьогодні, не має майбутнього без впровадження та використання новітніх технологій на практиці. Ефективним є впровадження систем штучного інтелекту в систему бухгалтерського обліку та використання хмарних технологій. При цьому штучний інтелект не повинен розглядатися як перспектива заміни існуючих робочих місць та заміщення потреби у людській праці. ШІ створюється за допомогою людської праці і, в першу чергу, покликаний полегшувати цю працю, а не знецінювати її.

Забезпечення якісної підготовки фахівців для успішної самореалізації в умовах сучасного ринку праці є однією з ключових проблем розвитку освітньої галузі української держави. Важливу ланку в освітній системі займає фахова передвища освіта. Сучасні коледжі повинні готувати спеціалістів нового рівня, нових можливостей, здатних до ефективної трудової діяльності в умовах активного впровадження новітніх технологій. Серед основних завдань професійної підготовки у закладах фахової передвищої освіти- орієнтація на практичну діяльність майбутніх випускників в умовах сучасного виробництва і сфери послуг. Сучасний ринок праці не має бажання навчати фаховим навикам практичної діяльності молодих спеціалістів. Він потребує фахівців, готових повноцінно виконувати виробничі функції з першого для професійної діяльності. Особливо це стосується фахівців з бухгалтерського обліку. Важливим аспектом підготовки сучасних фахівців з бухгалтерського обліку із застосуванням програмних продуктів відіграє співпраця закладів освіти з бізнесом та розробниками таких продуктів.

Список використаних джерел

1.Грицай О.І. Проблеми підготовки конкурентоспроможних фахівців з обліку і аудиту до професійної діяльності/ Науково-практичний журнал Регіональна економіка та управління. Східноукраїнський інститут економіки та управління (06) серпень 2015 року, с. 57 – 59.

2. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/06/071-oblik-iopodatkuвання-bakalavr.pdf>

3.Карпенко О. Деньга С. Вектори змін у підготовці фахівців з обліку й аудиту. - Режим доступу: <http://vobu.ua/ukr/other/student/item/vektory-zmin-u-pidhotovtsifakhivtsiv-z-obliku-i-audytu>

Мельникова А.А.
спеціальність „Фінанси, банківська справа та страхування”, І курс,
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут
Науковий керівник – викладач Лопатовська О.О.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ -ПІДПРИЄМЦІВ НА СПРОЩЕНІЙ СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ НА ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Фізичні особи-підприємці, здійснюючи господарську діяльність, можуть перебувати на загальній системі або обирати спрощену систему оподаткування бізнесу. Проте, для обрання спрощеної системи оподаткування і сплати єдиного податку (далі – ЄП), мають бути дотримані певні критерії, що продемонстровані у таблиці 1.

Таблиця 1

Основні критерії для обрання спрощеної системи оподаткування ФОП 1-3 груп [сформовано автором на основі ПКУ]

Група платника ЄП для ФОП	Основні критерії для обрання спрощеної системи оподаткування ФОП			Ставка єдиного податку
	<i>Макс. допустимий обсяг доходу за кал. рік</i>	<i>Кількість найманих працівників</i>	<i>Сфера діяльності ФОП</i>	
1 група	1.085.500 грн (167 мінім.з/п на 01.01.22)	без найманих працівників	Лише роздрібна торгівля на ринках та/або надання побутових послуг населенню, перелік яких передбачено п. 291.7 ПКУ .	не більше 248,10 грн/місяць (не більше 10% прож. мін. на 01.01.2022р.)
2 група	1.085.500 грн (167 мінім.з/п на 01.01.22)	до 10 осіб	Надання побутових послуг виключно платникам ЄП та/або населенню; виробництво та/або реалізація товарів; діяльність у сфері ресторанного господарства (з певними обмеженнями).	не більше 1300,00 грн/місяць (не більше 20% мінімальної зарплати на 01.01.2022р.)
3 група	1.085.500 грн (167 мінім.з/п на 01.01.22)	немає обмежень	Всі дозволені види діяльності, крім заборонених у п. 291.5 ПКУ [1]	3% доходу – для платників ПДВ ; 5% доходу – для неплатників ПДВ 2% від обороту без сплати ПДВ – на час дії воєнного стану

Варто відзначити, що військові дії росії проти України внесли певні корективи в усі сфери життя та господарської діяльності і громадян, і представників середнього та малого бізнесу в Україні. Не виключенням є платники єдиного податку, а саме фізичні особи-підприємці, для яких на період дії воєнного стану, а також протягом 12 місяців після його скасування, встановлені певні пільги з оподаткування їх діяльності, а саме:

- платники ЄП першої та другої груп можуть не сплачувати єдиний податок та єдиний соціальний внесок за себе (мінімальний в розмірі -1474 грн з жовтня місяця поточного року, що складає 22% від мінімальної заробітної плати);

- платники ЄП другої та третьої груп мають право не сплачувати ЄСВ за найманих працівників, які мобілізовані для виконання громадянського обов'язку до Збройних Сил України;

- платники ЄП третьої групи можуть обрати спецгрупу для оподаткування – 2% від обороту без сплати ПДВ, незалежно від розміру їх доходу. Для переходу на спецгрупу необхідно до останнього числа місяця, перед місяцем, в якому підприємець бажає перебувати в спецгрупі, подати відповідну заяву до контролюючих органів. Якщо суб'єкт господарювання тільки розпочинає свою діяльність, то подати заяву необхідно на протязі 10 днів від моменту реєстрації. Зазначимо, що якщо підприємець до переходу в спецгрупу був платником ПДВ, то його реєстрація тимчасово призупиняється, проте не анулюється. ПДВ таким платникам сплачувати не потрібно, за винятком імпорту товарів, що виробляються в рф. Звернемо увагу також на те, що платники ЄП спецгрупи складають податкову декларацію, яка затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2022 № 124 «Про затвердження форми податкової декларації платника єдиного податку третьої групи на період дії воєнного, надзвичайного стану в Україні» [2, 3]. Звітним періодом для складання декларації є місяць, отже її необхідно подати протягом 20 календарних днів, після закінчення звітного місяця. Сплатити єдиний податок необхідно протягом 10 календарних днів, після граничного терміну подання декларації.

- Штрафні санкції (штрафи та пеня) за несплату сум єдиного соціального внеску (ЄСВ) «за себе» та мобілізованих працівників, відповідно до норм Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 №2464-VI [4] на період дії воєнного стану не нараховуються. Також встановлено мораторій на проведення перевірок стосовно сплати підприємцями ЄСВ.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 17.10. 2022 р.).

2. Сайт державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/549637.html> (дата звернення: 17.10. 2022 р.).

3. Наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2022 № 124 «Про затвердження форми податкової декларації платника єдиного податку третьої групи на період дії воєнного, надзвичайного стану в Україні» URL:<https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/nakazi/77341.html> (дата звернення: 17.10. 2022 р.).

4. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 №2464-VI . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (дата звернення: 17.10. 2022 р.).

Марків В.Ю.,

спеціальність «Облік і оподаткування», III курс
Дрогобицький механіко-технологічний фаховий коледж
Науковий керівник- викладач вищої категорії Стебельська Н.В.

ВИКЛИКИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

Важливим завданням закладів передвищої фахової освіти, які готують конкурентоспроможних фахівців з обліку і оподаткування, є підготовка таких управлінських кадрів, які володіють не лише теоретичними знаннями, а й практичними навичкам. Особлива увага при підготовці майбутніх фахівців у сфері обліку повинна бути зосереджена на одержанні практичних знань, умінь і навичок, що зумовлено специфікою цієї спеціальності та вимогам на ринку праці. На сучасному етапі дана професія

стала більш цікавою завдяки використанню сучасних комп'ютерних програм, які не лише полегшують роботу як працівникам бухгалтерії, так і аудиторам, але й уможливають розраховувати фінансові показники, здійснювати оцінювання ефективності господарської діяльності підприємства, прогнозувати розвиток бізнесу.

Процес навчання в закладах передвищої фахової освіти України повинен формувати професійні навички в підготовці майбутніх фахівців з обліку та оподаткування з використанням сучасних комп'ютерних бухгалтерських програм, виховувати в них самостійність та творчий підхід до вирішення поставлених завдань, а в умовах пандемії, спричиненої Covid-19 та військового стану в країні, сприяти підвищенню мотивації студентів до самостійної роботи. Для студентів з обліку та оподаткування заняття доцільно проводити з використовуючи сучасні прикладні програми. Комп'ютеризація обліку відкрила нові можливості перед майбутніми фахівцями з обліку і оподаткування та зміцнила їх місце на ринку праці. Роботодавці потребують таких фахівців, які здатні застосовувати сучасні системи автоматизації, аналізувати ситуацію, приймати рішення і вміють працювати в команді. Сучасний фахівець у сфері обліку і оподаткування повинен не лише уміти скласти фінансову та податкову звітність, але й визначати фінансову політику підприємства, впроваджувати зміни та реформи. Врахування закладом передвищої фахової освіти оперативної інформації про соціально-професійні орієнтації, реальні потреби ринку, мотивацію навчання студентів, про чинники, які на все це впливають, сприятиме покращенню та зростанню конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг.[1 ст.57-59]

На даному етапі розвитку використання сучасних інформаційних технологій для ведення регламентованого обліку стало невід'ємною частиною діяльності бухгалтера. Відповідно до компетенцій, сформульованих у Стандартах передвищої фахової освіти України за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» у фахового молодшого бакалавра повинні бути сформовані навички використання сучасних інформаційних систем.

Успішне формування компетенцій неможливе без активної самостійної участі студента в освітньому процесі і впровадження сучасних інформаційних технологій.

Світова фінансова криза, яка стала наслідком надзвичайно динамічного розповсюдження COVID-19, фактично змінила підходи до роботи фахівців в сфері обліку і оподаткування. Перехід багатьох фірм на режим роботи он-лайн та використання комп'ютерних програм стали рушійними силами, що стимулюють зміни в корпоративному світі.

Практика студентів є невід'ємною складовою частиною навчального процесу і має велике значення в підготовці висококваліфікованих фахівців. Мета навчальної практики з обліку та інформаційних систем і технологій в обліку зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» – розширити і закріпити теоретичні знання зі спеціальних дисциплін; формувати у студентів на базі одержаних теоретичних знань професійні уміння з організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах; збагатити практичним досвідом та прищепити навички організаторської та самостійної роботи на посаді бухгалтера; навчити систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній роботі.

Одним з реальних шляхів підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців з бухгалтерського обліку, активізації навчально-пізнавальної і науково-дослідної діяльності студентів, розкриття їхнього творчого потенціалу є розробка і впровадження в навчальний процес комп'ютерно орієнтованих методичних систем навчання фахових дисциплін, в основу яких покладено web технології. На разі, коли освітні стандарти передбачають значне збільшення часу на самостійну роботу студентів у навчальному процесі, такі інноваційні технології як електронне, дистанційне та мобільне навчання відкривають широкі можливості для вирішення завдань з організації самостійної роботи студентів та дозволяють їм отримати доступ до навчальних матеріалів в будь-якому місці та у будь-який час, що робить процес навчання більш привабливим та комфортним і стимулює до самоосвіти. [2, ст 65 - 77]

Забезпечення якісної підготовки фахівців в умовах сучасного ринку праці є однією з ключових проблем розвитку освітньої галузі української держави. Важливу ланку в освітній системі займає фахова передвища освіта. Сучасні коледжі повинні готувати спеціалістів нового рівня, нових можливостей, здатних до ефективної трудової діяльності в умовах активного впровадження новітніх технологій. Серед основних завдань професійної підготовки у закладах фахової передвищої освіти-орієнтація на практичну діяльність майбутніх випускників в умовах сучасного виробництва і сфери послуг. Сучасний ринок праці не має бажання навчати фаховим навикам практичної діяльності молодих спеціалістів. Він потребує фахівців, готових повноцінно виконувати виробничі функції з першого для професійної діяльності.

Важливим аспектом підготовки сучасних фахівців з бухгалтерського обліку із застосуванням програмних продуктів відіграє співпраця закладів освіти з бізнесом та розробниками таких продуктів.

Список використаних джерел:

1.Грицай О.І. Проблеми підготовки конкурентоспроможних фахівців з обліку і аудиту до професійної діяльності/ Науково-практичний журнал Регіональна економіка та управління. Східноукраїнський інститут економіки та управління 3 (06) серпень 2015 року, с. 57 – 59.

2. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/06/071-oblik-iopodatkovannya-bakalavr.pdf>

3. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. [Електронний ресурс] / Режим доступу: 111 7/12/071-oblik-iopodatkovannya-magistr.pdf

Панасюра А.П.,

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», II курс

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України».

Науковий керівник – викладач Лісовська Н.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ АКТИВІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Інвентаризація проводиться з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і звітності, підтвердження наявності активів, їх стан, відповідність критеріям визнання і оцінки, документування відсутності, пошкодження майна, підтвердження фактів невідповідності критеріям визнання активами. Отож, відповідно п.7 розділу I Положення «Про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014р. № 879 (далі Положення), проведення інвентаризації є обов'язковим [1]:

- у разі встановлення фактів псування цінностей (на день встановлення таких фактів) в обсязі, визначеному керівником підприємства;
- у разі техногенних аварій, пожежі чи стихійного лиха (на день після закінчення явищ) в обсязі, визначеному керівником підприємства.

Тож за наявності фактів псування чи втрати активів підприємство має провести інвентаризацію. Це ж стосується випадків такого псування чи втрати активів через війну, коли в зоні бойових дій чи районах максимально наближених до них підприємства втратили та продовжують втрачати чимало товарно-матеріальних цінностей: знищення через пожежі, які виникли внаслідок прямих обстрілів, зіпсування товарів через вихід з ладу відповідного обладнання, призначеного для їх зберігання тощо.

13 червня 2022 року на сайті Мінфіну з'явився проєкт наказу «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» (далі Наказ) [2]. Проєктом Наказу пропонується врегулювати питання щодо особливостей проведення інвентаризації підприємствами, які знаходяться на тимчасово окупованій території та/або в районах проведення бойових дій.

Зокрема, у п. 8 розділу I Положення зазначено, що підприємства з окупованих територій та територій бойових дій проводять інвентаризацію у випадках, обов'язкових для її проведення, тоді, коли стане можливим забезпечити безпечний та безперешкодний доступ уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, в яких відображені зобов'язання та власний капітал цих підприємств. Території визначаються такими відповідно до законодавства. Окремо у Положенні з'явилась норма, що керівники таких підприємств у разі встановлення фактів викрадення (розкрадання), нестачі, знищення (псування) майна, можуть прийняти рішення про проведення інвентаризації такого окремо визначеного майна на день встановлення таких фактів [1].

Отже, якщо доступ до активів відсутній - підприємство або його підрозділ знаходиться на тимчасово окупованій території чи в районі бойових дій, то інвентаризацію майна необхідно здійснити тільки після отримання власником фактичного доступу до таких активів. Слід зауважити, якщо йдеться про період воєнного стану, то зрозуміло, що це стає можливим тільки за дотриманням умов безпеки. Коли стане можливо забезпечити безпечний і безперешкодний доступ до активів, тільки тоді потрібно:

- провести інвентаризацію майна станом на 01 число місяця, наступного за місяцем, у якому зникли перешкоди для доступу до активів;
- відобразити результати в обліку у відповідному звітному періоді (не пізніше останнього числа місяця, в якому проводилась інвентаризація).

Для проведення інвентаризації створюється інвентаризаційна комісія, відповідно до наказу керівника, в якому слід вказати також на яку дату проводиться інвентаризація та який період часу відводиться.

За результатами інвентаризації, комісія складає інвентаризаційні документи. Основні форми документів для відображення результатів інвентаризації затверджені Наказом Міністерства фінансів України 572 від 17.06.2015 р. [2].

Таким чином, на підставі фактів, виявлених інвентаризацією, керівник ухвалює рішення залежно від результатів:

- про списання активів, подальше використання яких неможливе;
- про проведення робіт з ліквідації зруйнованого об'єкта;
- про оцінку й оприбуткування запчастин, матеріалів, брухту, дорогоцінних металів, що залишилися після знищення / ліквідації активів.

Результати інвентаризації на підставі затвердженого протоколу інвентаризаційної комісії відображають у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності того звітного періоду, у якому закінчено інвентаризацію.

Зважаючи на зазначене, врахування у складі витрат платника податку втрат від псування або знищення його майна в умовах воєнного стану повинно здійснюватися на підставі відповідних первинних документів, за умови проведення обов'язкової інвентаризації відповідно до наявних підстав для такої інвентаризації [3].

Список використаних джерел:

1. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань від 02.09.2014 р. № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
2. Наказ 572 - Наказ Міністерства фінансів України 572 від 17.06.2015 р. Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0788-15#Text>

3. Процес інвентаризації на підприємстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://advocat-cons.info/index>.

Романенко Т.В., викладач
ВСП «Ніжинський фаховий коледж НУБіП України»
м.Ніжин

Федоренко Л.В., викладач
ВСП «Ніжинський фаховий коледж НУБіП України»
м.Ніжин

ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В умовах сьогодення української економіки питання ефективного обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості, законності її виникнення і списання, документальної обґрунтованості та правильності відображення у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності розрахунків з дебіторами набувають особливої значущості.

Як відомо, дебіторська заборгованість істотно погіршує фінансовий стан будь-якого господарюючого суб'єкту, оскільки іммобілізує грошові засоби, спричиняє погіршення показників фінансової стійкості, кредитоспроможності та ділової активності. Отже, з метою запобігання подальшого збільшення дебіторської заборгованості та зміцнення платіжної дисципліни підприємств актуальним постає формування належного обліково-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень.

На сьогоднішній день будь – які розрахунками між підприємствами повинні бути відображені на рахунках бухгалтерського обліку. Несвоєчасність оплати по розрахунках з реалізації товарів, робіт і послуг призводить до виникнення дебіторської заборгованості. Дослідженням проблем організації обліку дебіторської заборгованості у різні роки займалися такі вітчизняні науковці, як М. Д. Білик, Ф. Ф. Бутинець, Б. І. Валуєв, С. Ф. Голов, В. І. Єфіменко, В. М. Костюченко, М. В. Кужельний, Ю. Я. Литвин, О. В. Лишиленко, В. Г. Лінник, В. Я. Плаксієнко, В. В. Сопко, К. С. Сурніна, Н. М. Ткаченко та багато інших.

Методологічні засади формування інформації у бухгалтерському обліку про дебіторську заборгованість та розкриття даних про неї у фінансовій звітності визначені в П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [2]. Практичне застосування дебіторської заборгованості тягне за собою ряд проблем, а саме:

- 1) неефективне розмежування видів дебіторської заборгованості;
- 2) непристосованість визначення величини резерву сумнівних боргів в практичній діяльності підприємств;
- 3) проблеми в відображенні обліку дебіторської заборгованості в облікових регістрах, що зокрема стосується розміщення обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей в журналі;
- 4) неефективне створення системи контролю обліку дебіторської заборгованості, що спричиняє проблему обґрунтованості дебіторської заборгованості як загалом так і по окремих видах.

Досить важливим питанням обліку дебіторської заборгованості є її оцінка. Методи оцінки дебіторської заборгованості повинні забезпечити дотримання принципу бухгалтерського обліку та фінансової звітності – обачності, який передбачає «застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань і витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства»[2]. Ще однією проблемою можна вважати розмежування понять сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості, що пов'язані безпосередньо з визначенням граничної суми заборгованостей відповідно до нормативних документів підприємства та розрахунку резерву сумнівних боргів з якого повинні покриватися суми безнадійних боргів.

З метою надання якісної бухгалтерської інформації про заборгованість господарчого суб'єкту, користувачам для прийняття рішень О.М. Колесникова пропонує розробити таку форму бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, для якої властиві: а) наявність єдиного підходу до обліку заборгованості; б) високоякісний облік довгострокової дебіторської заборгованості, зумовлений наявністю розробки єдиного підходу до реєстрації та обліку довгострокової дебіторської заборгованості в системі синтетичних рахунків; веденням аналітичного обліку за кожним видом довгострокової дебіторської заборгованості в розроблених відомостях аналітичного обліку[3]. Таким чином, дебіторська заборгованість повинна мати чітке відображення в бухгалтерському обліку з відбиттям всіх операцій між підприємствами з точки зору реалізації продукції чи надання послуг. Крім того важливим елементом є нарахування резерву сумнівних боргів та його безпосереднього використання з метою покриття безнадійних заборгованостей. Особливу увагу слід приділяти розподілу дебіторської заборгованості на короткострокову, довгострокову та поточну, оцінювати перспективи забезпечення таких заборгованостей з метою уникнення неплатоспроможності покупців і замовників.

Список використаних джерел:

1. Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ: наказ Міністерства фінансів України від 02.04.2014 р. № 372 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0426-14#Text>.
2. П'ятигорець Г. С., Ніколайчук К. В. Шляхи удосконалення обліку дебіторської заборгованості. Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту». 2017. Вип. 13. С. 40-46.
3. Акімова Н. С., Топоркова О. В., Євлаш Т. О., Говоруха О. О. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємств оптової торгівлі : монографія. Харків: ХДУХТ, 2016. 285 с.

Талько Т.В., викладач,
ВСП «Ірпінський ФК НУБіП України»

ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Дане дослідження присвячене особливостям нарахування заробітної плати під час воєнного періоду. Проаналізовано інформацію щодо тривалості робочих та вихідних днів, як бути роботодавцю у випадку, коли працівник не вийшов на роботу, розглянуто зміни в нарахуванні ЄСВ та ПДФО тощо.

Питання щодо того, що таке заробітна плата, які існують її види та форми, функції та системи оплати праці уже давно визначені та розглянуті багатьма науковцями. У Законі України «Про оплату праці» сказано, що заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому вимірі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу [1].

За період війни, держава велику частину коштів витрачає на озброєння, допомогу армії та внутрішньо переміщеним особам, на відбудову зруйнованої інфраструктури. Джерелом коштів на виплату заробітної плати є дохід отриманий в результаті господарської діяльності підприємств. Але мають місце втрати або часткові пошкодження бізнесу, як результат виникають труднощі з видачою заробітної плати. Тому, на мою думку, певні підприємства можуть виплачувати заробітну плату у натуральному вигляді, або на деякий час знизити її до мінімального рівня.

Законодавство зазначає, що колективним договором, як виняток, може бути передбачено часткову виплату заробітної плати (за цінами не вище собівартості) у розмірі, що не перевищує 30% нарахованої за місяць, у тих галузях або за тими професіями, де така виплата, еквівалентна за вартістю оплати праці у грошовому виразі, є звичайною або бажаною для працівників, крім товарів, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України [1, ст.23].

Велика кількість підприємств була змушена припинити свою діяльність, безліч працівників виїхали у більш безпечні місця, а деякі були призвані до територіальної оборони чи вступили до лав Збройних Сил України. Таким чином, у роботодавців та працівників виникає питання «як нарахувати заробітну плату правильно, як провести утримання з неї та виплатити людям», адже заробітна плата – це винагорода за виконану роботу, яка на даний час не виконується.

Пояснення надає стаття 40 Кодексу законів про працю України: можливий прогул при умові, що працівник відсутній на роботі більше трьох годин без поважної причини протягом робочого дня, тому роботодавець має право розірвати трудовий договір [3]. В мирний час відсутність поважної причини є підставою для звільнення. Проте у воєнний час, цього краще не робити, тому що працівник може бути відсутнім з поважних причин, для прикладу не має можливості добратись вчасно на роботу, виїзд у більш безпечне місце чи не виходить на зв'язок. Тому доцільним буде, якщо бухгалтер у таблиці робочого часу за відсутності працівника буде проставляти: «не з'явився», «інша причина», а також при необхідності деталізувати (Е – евакуйований, ВЗ – відсутній зв'язок тощо). В такому випадку робоче місце працівника зберігається, але сама заробітна плата не нараховується. Також було прийнято Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», відповідно до якого, за умов проведення бойових дій або інших обставин, роботодавець не несе відповідальність за невиплату чи невчасну виплату заробітної плати. А коли підприємство відновить свою діяльність, то працівникові надати заробітну плату в повному обсязі [2, ст.10].

Є випадки, коли роботодавець не хоче втрачати свого працівника і міняти штат, у такому випадку на період воєнного стану можна надати відпустку: оплачувану, додаткову, соціальну та без збереження заробітної плати. Але звісно є свої нюанси і відправляти працівника примусово у відпустку заборонено. Це питання необхідно обговорити з працівником, щоб були враховані його думки.

Також було дещо змінено правила нарахування ЄСВ та утримання ПДФО для певної категорії працівників.

Не менш важливу роль відіграє облік робочого часу і часу для відпочинку. У мирний період тривалість робочого часу складає 40 годин на тиждень, а в період війни – 60 год. Окрім цього, відповідно до Закону України №1760, на період воєнного стану державні свята не надаються, скорочення робочого часу напередодні вихідних, неробочих днів – не застосовується; не застосовуються граничні норми надурочних робіт (не більше 120 год на рік); дозволяється залучати працівників до роботи у вихідний день та можна встановлювати шестиденний робочий тиждень; тривалість роботи у нічний час не скорочується на 1 годину тощо [2].

Отже, розглянувши запроваджені зміни можна назвати такі шляхи покращення стану працівників у воєнний стан та післявоєнний стан: продовження ведення бізнесу у тих містах та районах де це можливо; сплата податків до бюджету України; налагодження податкової системи в післявоєнний стан; спрощення умов ведення малого бізнесу тощо.

Список використаних джерел:

1. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. №108/95-ВР.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України № 2136-IX від 15 березня 2022 р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
3. Кодекс законів про працю України: затв. Законом №322-VIII від 10 грудня 1971 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Керуючись переходом бухгалтерського обліку на засади міжнародних стандартів фінансової звітності, підприємства націлені на забезпечення потреб управління достовірною інформацією, на основі якої приймаються управлінські рішення. Для прийняття управлінських рішень важливе значення має повнота і об'єктивність інформації з дебіторською заборгованістю. Облік розрахунків з покупцями є однією з найважливіших та найбільш досліджуваних ділянок бухгалтерської роботи, оскільки на цьому етапі формується основна частина доходів та грошових надходжень підприємства.

Однією з найважливіших та найбільш досліджуваних ділянок бухгалтерської роботи є облік дебіторської заборгованості. Однак у наш час є багато проблемних питань щодо відображення її обліку. До них належать:

- недостатня розробленість методичних підходів до класифікації та оцінки дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги;
- неможливість отримання інформації про дебіторську заборгованість у обсязі й вигляді, достатньому для виконання аналізу розрахунків підприємства з покупцями;
- непристосованість та неефективність методів визначення резерву сумнівних боргів відповідно до П(С)БО 10;
- недостатня розробленість плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції щодо його застосування з обліку розрахунків з покупцями та замовниками;
- неефективно організований внутрішній контроль дебіторської заборгованості на підприємствах;
- нерозвиненість форм рефінансування для ефективного управління дебіторською заборгованістю.

Тому виникає необхідність у розробленні деяких заходів щодо удосконалення обліку розрахунків із покупцями та власне дебіторської заборгованості [1].

З метою вирішення проблем та вдосконалення обліку дебіторської заборгованості зазвичай у науковій літературі пропонують такі заходи [2-4]:

- 1) використовувати метод нарахування резерву сумнівних боргів на підставі класифікації дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги за строками непогашення;
- 2) використовувати метод розрахунку з покупцями, який широко застосовується у країнах із розвинутими ринковими відносинами, – метод надання знижок за дострокової оплати;
- 3) створювати резерв сумнівних боргів за результатами інвентаризації дебіторської заборгованості наприкінці року перед складанням звітності, а використовувати його протягом звітного року. Резерв сумнівних боргів варто формувати в розрізі кожного боржника, за термінами непогашення дебіторської заборгованості та залежно від розмірів підприємства й обсягів діяльності. Це дасть змогу отримувати інформацію про суми дебіторської заборгованості, яка визнана сумнівною; про суми списаної дебіторської заборгованості в межах та понад резерв сумнівних боргів; про суми заборгованості, що раніше була визнана безнадійною;
- 4) збільшувати кількість покупців і замовників підприємства для зменшення масштабів ризику несплати боргів;
- 5) удосконалити контроль стану розрахунків з дебіторами, зокрема за простроченими заборгованостями, своєчасно виявляючи такі види дебіторської заборгованості, які є недопустимими для підприємства;
- 6) внести зміни до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», у яких чітко були б розмежовані поняття довгострокової та короткострокової дебіторської заборгованостей. Їх облік нині ведеться на

різних рахунках бухгалтерського обліку, що не відзначено у вищезазначеному стандарті. Водночас треба вказати, що поточна дебіторська заборгованість є оборотним активом, а довгострокова – необоротним, і вони обліковуються на різних рахунках;

7) здійснювати моніторинг потенційних дебіторів (оцінювання фінансового стану та платоспроможності, ринкової репутації, іміджу тощо);

8) необхідно своєчасно та періодично контролювати співвідношення дебіторської заборгованості, адже значне перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською створює загрозу для фінансової стабільності підприємства та потребує залучення додаткових джерел фінансування [2].

Виникнення дебіторської заборгованості є об'єктивним явищем, яке потребує прийняття ефективних управлінських рішень, одним з яких є її рефінансування шляхом проведення факторингових операцій. Застосування факторингових операцій сприяє зменшенню втрат за безнадійними боргами.

Факторинг здійснюється за дебіторською заборгованістю з товарних операцій, синтетичний облік яких ведеться на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» та субрахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами».

За договором факторингу (фінансування під відступлення права грошової вимоги) одна сторона (фактор) передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони (клієнта) за плату (у будь-який передбачений договором спосіб), а клієнт відступає або зобов'язується відступити факторові своє право грошової вимоги до третьої особи (боржника).

Предметом договору факторингу може бути право грошової вимоги, строк платежу за якою настав (наявна вимога), а також право вимоги, яке виникне в майбутньому (майбутня вимога).

Фінансовий результат від операцій факторингу визначається як різниця між виручкою і балансовою вартістю переданого фінансового активу та відображається на субрахунку 793 «Результати іншої звичайної діяльності».

Відображення плати за здійснення факторингових послуг доцільно здійснювати на рахунку 92 «Адміністративні витрати, оскільки цей вид витрат зазначений у П(С)БО 16 «Витрати» як плата за розрахунково-касове обслуговування банку та інші послуги банку. Таким чином, факторингові операції є засобом прискорення розрахунків та дієвим механізмом, що сприяє економії обігових коштів підприємства.

Підсумувавши результати проведеного дослідження, необхідно зазначити, що на сьогодні існує певна недосконалість ведення обліку дебіторської заборгованості. Першочерговими завданнями подальших досліджень у даному напрямі є внесення змін до П(С)БО 10 з огляду на суперечливість сутності та невизначеність класифікації дебіторської заборгованості, неврегульованість методів формування резерву сумнівної заборгованості.

Список використаних джерел:

1. Власова І. О. Облік розрахунків з дебіторами і кредиторами: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04 / Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М. ТуганБарановського. Донецьк, 2005. 20 с.
2. П'ятигорець Г. С., Ніколайчук К. В. Шляхи удосконалення обліку дебіторської заборгованості. Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту». 2017. Вип. 13. С. 40-46.
3. Акімова Н. С., Топоркова О. В., Євлаш Т. О., Говоруха О. О. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємств оптової торгівлі : монографія. Харків: ХДУХТ, 2016. 285 с.

СЕКЦІЯ 3. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Бартошик А.С.

спеціальність «Облік і оподаткування», III курс,
Відокремлений структурний підрозділ

«Любешівський технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету»
Науковий керівник – викладач вищої категорії Матюк Л.В.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Теоретичні та прикладні аспекти розвитку банківської системи України було досліджено такими відомими вітчизняними науковцями та практиками, як: І. Алексєєв, О. Барановський, О. Вовчак, В. Геєць, О. Кіреєв, М. КоУДК 336.71:338.242:330.3 Т. В. Савелко, к. е. н., Академія муніципального управління **ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ** Досліджено сутність банківської системи. Визначено елементи та особливості банківської системи України. Essence of the banking system is explored. Elements and features of the banking system of Ukraine are certain. Ключові слова: банк, взаємодія, закон, кредитна організація, ринкова економіка, система, структура, фінансова установа. зоріз, В. Корнеєв, М. Крупка, В. Міщенко, Т. Смовженко, В. Стельмах, І. Хома та ін.

У сучасних умовах розвитку фінансової глобалізації, важливим є забезпечення ефективної діяльності усіх сфер національної економіки. Особливу увагу варто приділити банківському сектору, який являє собою інструмент забезпечення рівня накопичень та інвестицій в умовах постійного впливу зовнішніх та внутрішніх факторів. Стабільне функціонування і розвиток банківської системи залежить від її фінансової стійкості, яка забезпечується дотриманням певних нормативно-правових актів, формуванням необхідного обсягу резервів, підтримкою валютного курсу, реалізацією стратегічних цілей банку тощо.

Протягом останнього десятиліття забезпечення фінансової стабільності стало одним з ключових завдань більшості центральних банків світу. Закон України «Про Національний банк України» також визначає сприяння фінансовій стабільності як одну із основних функцій Національного банку [1].

Фінансова стабільність – це стан фінансової системи, за якого вона здатна належним чином виконувати основні функції, такі як фінансове посередництво та здійснення платежів, а також протистояти кризовим явищам [2].

Національний банк України відповідно до законів у межах своїх повноважень через методи та інструменти грошово-кредитної політики зобов'язаний максимально сприяти забезпеченню фінансової стабільності, діючи через банківську сферу. Він мусить приділяти пильну увагу стану фінансової системи через детальний аналіз її динаміки та зосереджуватись на протидії ризикам, які можуть порушити стійкість усієї економічної галузі.

Тому, загалом, виділяють такі основні фактори, по мірі дотримання яких визначається рівень стабільності фінансової системи. Отже, фінансова система вважається стабільною, якщо вона:

- 1) ефективно перерозподіляє ресурси від власників заощаджень до інвесторів акцентуючи увагу на реальному секторі;
- 2) здатна оперативно поглинати зовнішні потрясіння нівелюючи негативні наслідки;
- 3) раціонально та ґрунтовно оцінює фінансові ризики і вміло управляє ними

На жаль, сьогоднішній стан вітчизняної економіки в силу певних обставин не має змоги похвалитись результативністю діяльності НБУ у напрямку досягнення фінансової стабільності. Адже запорукою її досягнення є, перш за все, ефективна та дієва банківська система, яка наразі перебуває у стадії оздоровлення. А це в свою чергу тягне за собою підвищення недовіри домогосподарств до банківських структур і зумовлює зосередження коштів на руках, а не на депозитних вкладах.

Відповідно обмежуються обсяги інвестування сфери реального сектору, яка наразі гостро потребує вливання коштів для технічного переоснащення застарілого обладнання, підвищення ділової активності, нарощення обсягів виробництва, тощо.

Підхід до поняття та структури банківської системи закріплений і в законодавстві. Так, згідно зі ст. 4 Закону України "Про банки і банківську діяльність" від 7 грудня 2000 року, банківська система розглядалася як сукупність Національного банку України та інших банків, що створені і діють на території України [3]. Визначений законодавством перелік не можна було вважати повним. Оскільки на території нашої держави знаходяться філії та представництва іноземних банків, які також здійснюють банківську діяльність. Зміни, внесені до Закону 16 листопада 2006 року [4], розширили структуру банківської системи. Сьогодні, згідно зі ст. 4 Закону "Про банки і банківську діяльність", банківська система України складається з Національного банку та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України відповідно до законодавства.

Аналізуючи різні підходи до поняття "банківська система", вважаємо, що їх можна об'єднати в такі чотири групи:

- 1) банківська система розглядається як сукупність банків держави;
- 2) банківська система розглядається як сукупність банків, банківської інфраструктури;
- 3) банківська система включає в себе кредитну систему;
- 4) банківська система розглядається через систему комерційних банків

Найбільш загальними дефініціями є ті, що характеризують банківську систему як сукупність банків. Їх представники стверджують, що "за сучасних умов банки являють собою не просто випадковий набір, а дійсно банківську систему" [5, с. 29], або "під банківською системою розуміють сукупність кредитних інститутів усередині країни з внутрішніми взаємозв'язками між ними" чи "сукупність різних видів національних банків та кредитних установ, що діють у рамках загального грошово-кредитного механізму"[5, с.29].

Представники другої групи пропонують включати банківську інфраструктуру до складу банківської системи. Інфраструктура, як сукупність допоміжних організацій, що забезпечують нормальне функціонування банків, у принципі може бути включена до банківської системи, але вона не може належати ні до першого рівня, ні до другого рівня банківської системи, вона тільки являє собою допоміжну ланку, яка обслуговує обидва ці рівні

Представники третьої групи до банківської системи включають кредитні установи, які не тільки за визначенням, але й за своєю економічною сутністю є банками, — фонди спеціального призначення, товариства взаємного кредиту, ломбарди, каси взаємодопомоги.

Представники четвертої групи розглядають банківську систему через систему комерційних банків, під якою розуміють "систему комерційних банківських установ, що само розвивається на підставі чесної конкуренції і функціонування означених структур у взаємозв'язку та взаємозумовленості з урахуванням єдиного правового поля, чітких регулятивних правил, уніфікованої юридично правової бази, дотримання загальних економіко правових принципів формування і реалізації банківської політики й створення для цього необхідної інфраструктури в інтересах економічного зростання і задоволення потреб народного добробуту" [6, с. 49].

Не викликає сумніву те, що в банківську систему включаються комерційні банки, але не треба забувати, що банківська система охоплює й державні банки. Розглядаючи банківську систему через сукупність тільки комерційних банків, відбувається певне звуження банківської системи.

Таким чином, вважаємо, що банківська система України може бути представлена таким чином: Національний банк України як конституційний орган; державні банки; акціонерні банки; кооперативні банки; філії та представництва іноземних банків.

Банківська система являє собою внутрішньо організовану цілісність, в якій елементи пов'язані

один з одним і об'єднані на підставі спільного принципу — забезпечення функціонування діяльності цієї системи. Банківська система зазнала значних змін та перетворилася на головний елемент механізму фінансових відносин. Функціонування банківської системи на сучасному етапі, її подальший розвиток пов'язаний із загальноекономічним розвитком країни. Більше того, від банківської системи, її складових елементів значною мірою залежить процес економічних перетворень у державі.

Список використаних джерел:

1. Закон України Про Національний банк України (від 11.10.2017 р.) [Електронний ресурс] /– Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
2. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс] /– Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
3. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 7 грудня 2000 року № 2121\$III // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 5\$6. — Ст. 30.
4. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про банки і банківську діяльність" від 16 листопада 2006 року № 358\$16 // Відомості Верховної
5. Банковское дело: учебник / Под ред. д.э.н., проф. Г.Г. Коробовой. — М.: Экономистъ, 2005. — С. 29.
6. Паламарчук В.О., Бойченко О.К. Банківська діяльність за умов перехідної економіки: економіко\$ правові аспекти // Фінанси України. — 1998. — № 3. — С. 49.

Безпечна Р.С.,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач, Іванова С.М.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО БАНКІНГУ В УКРАЇНІ

Інтернет-банкінг може бути визначений як розширення транзакційних об'єктів для клієнтів банками через різні захищені цифрові канали, піклуючись про безпеку даних, пов'язані з ними зниження ризиків та регуляторні аспекти самими банками. Це досягається шляхом інтеграції онлайн та мобільних банківських послуг шляхом впровадження новітніх цифрових технологій, таких як аналітика, соціальні медіа, інноваційні платіжні рішення та мобільні технології з метою перевищення очікувань клієнтів, зручності та досвіду.

Для більшості споживачів робота з банком є лише засобом для досягнення мети: забезпечення безпечного виходу на пенсію, зростання бізнесу або придбання житла, наприклад. Однак більшість банків, як правило, зосереджують увагу лише на дискретних, банко-орієнтованих моментах на шляху клієнта, наприклад, пропонуючи іпотеку, коли більшою метою клієнта є купівля будинку.

Банки можуть рости, залучаючи споживачів на інших етапах їхнього рішення. Наприклад, банк може надавати консультації клієнтам щодо того, скільки коштів можна заощадити для виходу на пенсію або взяти позику для житла, або допомогти їм визначити найкращі ставки та строки погашення фінансових інструментів.

В епоху, коли цифровий розвиток вторгається в кожен аспект життя, цілком імовірно, що люди перестануть сприймати різницю між фізичним і цифровим світами в будь-який час.

У 2015 році 52,7% світового населення мобільних телефонів отримували доступ до Інтернету зі своїх мобільних телефонів, і ця статистика має становити 61,2% у 2018 році. Це суттєвий перехід від часу, коли багато хто вважав, що навряд чи хтось захоче мати домашній комп'ютер.

Оскільки цифрові технології продовжують посилюватися, це матиме глибокий вплив на банки та їх функціонування. Банкам доведеться мати справу з клієнтом у абсолютно новому каналі, створеному за допомогою цієї фізикоцифрової конвергенції.

Клієнти швидко рухаються та звикають до нових кращих можливостей, для того, щоб залишатися банкам в попиті, потрібно буде створити:

Популярність онлайн-розрахунків у країні щороку зростає. За даними консалтингової компанії McKinsey & Company, сьогодні за допомогою комп'ютерів і гаджетів українці проводять близько 40% розрахунків. У Польщі ж, наприклад, через цифрові канали проходить 96% роздрібних платежів і переказів коштів. Найбільше інтернет-банкінгом користуються люди віком 25–34 роки, серед них активних користувачів – 43%. У решті вікових категорій їхня частка не перевищує 22%. Водночас частка користувачів Інтернету серед різних вікових категорій є вищою і має стабільну тенденцію до зростання. Зазначена тенденція, безумовно, свідчить про значні перспективи для розвитку цифрового банкінгу і дозволяє спрогнозувати загострення конкуренції в цьому сегменті ринку [2].

У високотехнологічних країнах розвиток технологій призводить до того, що з'являються установи, які повністю відмовляються від традиційного банкінгу. Наприклад, 2012 року в Польщі з'явився Mbank – онлайн-структура з високотехнологічною IT-платформою, що має понад 200 функцій. Тобто польський універсальний комерційний mBank, заснований 1986 року з головним офісом у Варшаві, спеціалізується на роздрібному сегменті банківського ринку, во- лодіє найпопулярнішим на сьогодні у країні інтернет-банкінгом та електронною платіжною системою. Також mBank належить однойменний віртуальний оператор мобільного зв'язку. Цей приклад свідчить про ефективне поєднання як прямих продажів банківських продуктів, так і застосування дистанційного банкінгу. Однією з перешкод стрімкому розвитку інтернет- банкінгу в Україні є високий рівень недовіри клієнтів до банків загалом, що зумовлений кризовими явищами останніх років, та до новітніх фінансових послуг зокрема. За даними компанії B2B International, 46% користувачів Інтернету в Україні вважають, що відвідування традиційного банківського відділення безпечніше [1].

За результатами дослідження чиказької організації BAI, яка займається наданням фінансових сервісів, а також консолідацією інформації, потрібної для впровадження інновацій у банківській сфері, було виявлено, що 95% із 400 опитуваних респондентів зазначили, що клієнти банку можуть перевіряти баланс свого рахунку за допомогою мобільного телефону. Протягом найближчих років 34% опитуваних американських банкірів готові впровадити р2р платежі, 25% – можли- вість віддаленого переказу коштів між рахунками різ- них банків, ще 25% – послугу відкриття рахунку через мобільні додатки.

Зазначене дозволяє говорити про наявність ґрунтовних підстав для розвитку цифрових банків, хоча на сучасному етапі вони функціонують переважно в гібридній формі, поєднуючи традиційний і цифровий банкінг. Основи цифрової обробки даних і дистанційного банкінгу заклад 1996 року ще NetBank, і в цьому напрямі йдуть Fidor (ФРН), Atom (Великобританія), LHV Bank (Естонія) і DBS Digibank (Сінгапур). Подібні банки використовують прицільно спроектовану ITінфраструктуру, яку на 60–80% дешевше реалізувати і на 30–50% дешевше підтримувати, ніж інфраструктуру класичного банку. Однак цифрові гібриди все ще застосовують централізовані бази даних, хмарні сховища і примітивні протоколи взаємодії – свого роду міст між традиційними, класичними банками і повністю цифровими інтернет-банками.

Список використаних джерел:

1. Яким чином банки розвиватимуть цифрові послуги для населення у 2012–2015 роках [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua.prostobank.ua/e_banking/dumki/yakim_chinom_banki_rozvivatimut_tsifrovi_poslugi_dlya_naselennya_u_2012_2015_rokah.

2. Банківське майбутнє в контексті стагнації економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/news/-/340320/bankivske-majbutnye-vs-stagnatsiya-ekonomiky>

Булуй К.А.,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», II курс,
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач Чеверноженко О.П.

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ

Світовий фінансовий ринок зазнає трансформаційних змін під впливом інноваційних факторів. Ці зміни пов'язані з переходом країн на інноваційний шлях з метою здобуття якісно-нового рівня соціально-економічного розвитку. За останні десятиліття у економічно розвинених країнах спостерігається стрімка інноваційна діяльність, завдяки якій появляються нові продукти і послуги або удосконалюються існуючі. Учасники інноваційної діяльності намагаються створити такі продукти, які б відрізнялися від існуючих і відповідали поступовим або стрімким змінам у економіці. Цим пояснюється пильна увага зарубіжних економістів до питань фінансових інновацій: у різні роки їх досліджували Ф. Аллен і Д. Гейл, Ф. Блек і М. Скоулз, Б. Грехем і Д. Додд, Д. Даффі і Р. Рахі, В. Зільбер, Г. Кроуфорд і Б. Сена, Ф. Лонгстафф, Дж. Метьюз, Р.Мертон, В. Міллар, М. Міллер, Е. Роджерс, С. Росс, П. Тюфано та ін.[1, ст. 59]

В українській економічній літературі дослідження інновацій на фінансових ринках набуло актуальності лише в останнє десятиріччя. У працях вітчизняних науковців, таких як Г. Азаренкова, І. Андрощук, Л. Антонюк, С. Єгоричева, Г. Карпенко, В. Корнєєв, Д. Кочергін, О. Кравчук, Т. Медвідь, О. Мозговий, Т. Мусієць, А. Поручник, В. Савчук та ін., цим питанням приділяється багато уваги. Разом із тим нові фінансові інструменти, технології та процеси, що почали запроваджуватися на українському організованому фондовому ринку в 2010 р., потребують осмислення й оцінки.[1, ст. 59-60]

Під поняттям «інновація» розуміють нововведення, впровадження нових форм організації праці та управління в системі підприємницької діяльності, використання результатів інтелектуальної праці в тій чи іншій сфері суспільної діяльності, технологічних розробок, які спрямовані на удосконалення соціально-економічної діяльності.

На сьогоднішній день фінансові інновації розвиваються не лише завдяки зростаючому поширенню інноваційних ІТ-рішень і появі небанківських компаній, які пропонують цільові фінансові послуги, але й змінам у поведінці банківських клієнтів щодо онлайн-банкінгу та міжбанківських відносин, а також поширенню мобільних пристроїв і цифрових фінансових послуг.

Для глибинного розуміння економічної сутності інновації у фінансовій сфері слід урахувати основні характеристики, що їй притаманні в сучасному глобальному фінансовому просторі:

- обов'язковість продажу або реалізації нового фінансового продукту на ринку фінансових інновацій або всередині господарюючого суб'єкта;
- функціональна залежність фінансової інновації від часу, відносно короткий життєвий цикл;
- висока швидкість та ланцюговий характер розповсюдження найбільш успішних інновацій;
- мінімальні витрати на науково-дослідні роботи, що пов'язані із розробкою фінансових інновацій;
- наявність одиничного та масового попиту на фінансову інновацію;
- існування лімітованого та нелімітованого фінансового продукту, а також продукту у формі майна й у формі майнових прав.[4]

Нові інноваційні явища можна охарактеризувати наступним чином:

1. InsurTech – фокус страхової галузі на управлінні ризиками. InsurTech поєднує в собі інновації від гравців ринку, які використовувати інформаційні рішення для страхування бізнес.
2. RegTech – набір регуляторних і технологічних функцій у використанні ІТ для

моніторингу та звітність.

3. BankTech – технології та інновації в банківський сектор.[3]

Початком нового етапу фінансових інновацій можна вважати впровадження банківської карти – значної радикальної інновації, що окреслила формування світового ринку банківського карткового бізнесу, розвиток клієнтоорієнтованої стратегії й поширення інфокомунікаційних технологій у банківській сфері. Використання хмарних сервісів для здійснення основної діяльності є наступним сучасним трендом у банківській сфері. [5, ст. 69]

До інновацій фінансових продуктів та інструментів можна віднести: інструменти хеджування – фінансові ф'ючерси, опціони, свопи тощо; продукти та послуги – фінансовий лізинг, факторинг, трастові операції, цінні папери тощо; спеціальні фінансові послуги – злиття та поглинання (M&A), проектне фінансування, портфельний менеджмент тощо; інновації в способах фінансування та реалізації – сек'ютеризація, сек'ютеризація активів, неттинг, створення пулів тощо.[4, ст. 61-62]

Регулювання інноваційної діяльності здійснюється через систему податків, проведення амортизаційної політики, надання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій на розвиток окремих регіонів, галузей, виробництв: проведення кредитної політики; через державні норми та стандарти; антимонопольні заходи; регулювання сфер і об'єктів інвестування інновацій; регулювання фінансових інвестицій. .[2]

Отже, інноваційний процес впливає на розвиток економіки, а високий рівень розвинутої економіки сприяє швидкому та ефективному впровадженню інноваційного процесу у виробництво. На сьогоднішній день не існує загальноприйнятого визначення фінансових інновацій, але ми розуміємо, що вони стосуються безпосередньо фінансової системи. Тобто фінансові інновації відображають кожне переоцінювання існуючих фінансових продуктів, зміни в кількості фінансових посередників, їх типах і використовуваних бізнес-моделях, трансформації на фінансових ринках, а також у відносинах між суб'єктами. Основною складовою таких модифікацій є системи регулювання та нагляду, які забезпечити їх функціонування.

Список використаних джерел:

1. Фінансові інновації на українському біржовому ринку / М.А. Гапонюк, Н.В. Дегтярьова // Фінанси України : наук.-теорет. та інформ.-практ. журн. — К., 2014.— № 2. — С.59-69.
2. Інноваційна діяльність в умовах економічної конкуренції/ Г.І. Цилюрик. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/innovaciyna-diyalnist-v-umovah-ekonomichnoi-konkurencii.html>
3. Leonov D.A. Innovation imperatives of global financial innovation and development of their matrix models / N. Savchuk, T. Bludova, D.Leonov, O.Murashko, N.Shelud'ko. // Investment Management and Financial Innovations. – 2021. - Volume 18 2021, Issue #3. - pp.312-326.
4. Інновації на фінансовому ринку України/ Н.М. Пантелєєва. URL:<file:///C:/Users/User/Downloads/13121-Article%20Text-28044-1-10-20200826.pdf>
5. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози / Пантелєєва Н.М. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2017/3_03_uk/17.pdf

Вегера В.В.,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач, Іванова С.М.

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ БАНКІВ З ПРОБЛЕМНИМИ КРЕДИТАМИ

На даний момент кожен банк прагне не лише зменшити суму проблемних кредитів зараз, а й мінімізувати ймовірність їх виникнення в майбутньому. Досягнення такої цілі можливе лише у випадку формування цілісної структури управління, адже ефективність методів, які використовуються з метою повернення простроченої заборгованості залежить тільки від ступеня їх інтеграції в систему корпоративного управління банку.

З метою формування ефективної системи корпоративного управління спочатку необхідно провести її аналіз на визначену дату для виявлення проблем у сфері управління проблемними кредитами банку [1].

Проведення аналізу системи корпоративного управління пропонується здійснювати за наступним планом:

В першу чергу, слід визначити критерії для формування висновків про якість управління. В якості основного критерію оцінки корпоративного управління слід використовувати аналіз рівня розкриття інформації та рівня обміну інформацією всередині системи. Тобто, на рівні банку мають бути погоджені та затверджені єдині методи оцінки рівня проблемної заборгованості, єдині терміни та визначення внутрішніх документів, які мають бути зрозумілі для всіх відповідальних працівників банку;

На наступному етапі аналізу системи корпоративного управління банку важливо з'ясувати наступні питання:

- позиція акціонерів банку по відношенню до ризику;
- рівень якості та детальності фінансової звітності, яка надається Загальним зборам акціонерів, Правлінню банку;
- список керівників, які беруть участь в управлінні ризиками;
- види документів, які використовуються для формування системи делегування повноважень;
- повнота опису бізнес-процесу у внутрішніх документах;
- рівень професіоналізму і конструктивності звітів зовнішніх і внутрішніх аудиторів та частота їх консультацій керівництва;

Далі на основі отриманих результатів формується загальна оцінка корпоративного управління банку. На основі отриманої інформації виникає можливість побудови ефективної системи управління ризиками, яка буде присутня в кожному елементі корпоративного управління.

З огляду на важливість формування ефективної системи корпоративного управління для зменшення ймовірності виникнення проблемних кредитів у майбутньому виникає необхідність побудови такої системи для банку (рис.1).

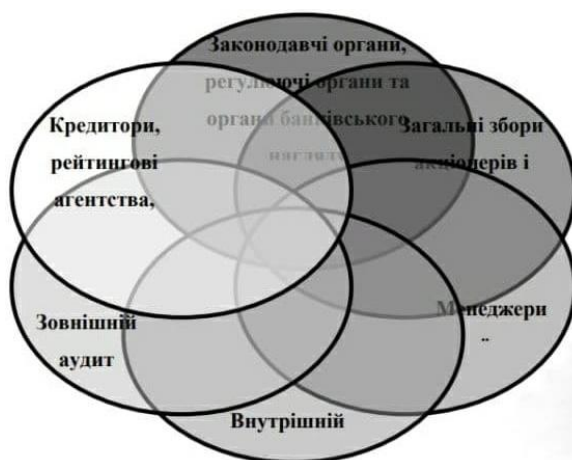

Рис.1 Схема переплітання елементів системи корпоративного управління в рамках управління проблемними кредитами Банку [2]

Згідно із розробленим підходом до організації системи ефективного корпоративного управління в рамках управління проблемними кредитами учасниками процесу корпоративного управління банку є:

1) Законодавчі органи, регулюючі органи та органи банківського нагляду. Правова система регулювання банківської діяльності стає більш гнучкою та наведеною на ринково орієнтовані цілі, які в свою чергу визначають пріоритети щодо побудови системи корпоративного управління. За останні декілька років система регулювання і банківського нагляду значно змінилася і зараз вона включає велику кількість ринкових методів управління, що свідчить про перехід від директив і жорсткого контролю до нормативів і рекомендацій, які дозволяють оперативно реагувати на зміну ризиковості операцій.

2) Вищі органи управління банком (Загальні збори акціонерів, Правління банку) відіграють значну роль у системі корпоративного управління. Головним їх завданням є формування стратегії розвитку банку та підбір висококваліфікованих топ-менеджерів для реалізації визначених стратегічних цілей. Важливе місце в діяльності акціонерів банку займає вибір досвідчених членів Правління банку, які змогли б розробити ефективну стратегію управління проблемними кредитами банку[22].

В основі сформованої моделі корпоративного управління лежить ефективна співпраця між органами управління, органами контролю, а також зовнішніми аудиторами й усіма зацікавленими особами у сфері управління банком з метою досягнення визначених стратегічних цілей і завдань банку, забезпечення його надійності та стабільності. Даним підходом забезпечується чіткий розподіл і збалансованість повноважень та обов'язків органів управління та якісна комунікація між учасниками процесу управління проблемною заборгованістю.

Отже, з огляду на те, що зменшення кількості проблемних кредитів банку та мінімізація ймовірності їх виникнення в майбутньому може бути здійснено лише за умови формування ефективної цілісної системи управління, була побудована система корпоративного управління в рамках управління проблемними кредитами для Банку. В основі даної системи лежить тісний взаємозв'язок органів управління і контролю банку та чіткий розподіл повноважень між ними у сфері управління проблемними кредитами. З метою формування ефективної системи корпоративного управління банку в майбутньому були надані рекомендації для кожного конкретного органу щодо управління проблемною заборгованістю.

Список використаних джерел:

1. Заруцька О. Управління ризиками – провідний чинник фінансової стійкості вітчизняних банків [Текст] / О. Заруцька // Фінанси України. – 2006. – № 3. – С. 94-105.

2. Система кількісної оцінки ризиків [Електронний ресурс] / Методичні вказівки з інспектування банків, схвалені Постановою Правління НБУ від 15.03.2004 №104. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

Вербовенко І.В.,
Магістр, спеціальність
072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 1 р.н. 11-група
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Науковий керівник – к.е.н, доцент, Жарікова О.Б.

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ЗА ВОЄННОГО ЧАСУ

Із початку повномасштабного нападу Росії економіка та фінансова система переведені з ринкових засад управління на управління в «ручному» режимі для реагування на безпрецедентні виклики. Цей підхід спрацював. Він дав змогу вгамувати паніку та стабілізувати роботу фінансово-економічної системи. Проте за поступового відновлення економіки негативні та дестабілізуючі ефекти від «ручного» управління фінансовою системою та величезного дефіциту бюджету стають відчутнішими. Це диктує наступний етап у фінансово-економічній політиці — перехід до прийняттого дефіциту бюджету з ринковими джерелами фінансування. Він дасть можливість створити передумови для повернення до традиційних монетарних інструментів і ринкових засад функціонування валютної системи.

«Ручне» управління добре працює лише в умовах значного психологічного шоку та переважання базових потреб у поведінці населення та фірм.

Поточна модель управління фінансовою системою держави фактично будується на трьох конфліктуючих засадах:

- фінансування Національним банком переважної частини бюджетного дефіциту за рахунок емісії формує девальваційний та інфляційний тиск;
- збереження Міністерством фінансів низької дохідності гривневих державних облігацій, яка не покриває інфляції, стимулює споживання (тобто посилює інфляційний тиск) і перетікання заощаджень у валюту (посилює девальваційний тиск);
- фіксація Національним банком обмінного курсу та посилення валютних обмежень дають змогу стримати цей девальваційний та інфляційний тиск.

Нині економіка поступово адаптується. Економічна логіка починає заміщувати психологічний шок початку війни і переважання благодійних мотивів. Бізнес намагається максимізувати прибуток, а громадяни — збільшити доходи та захистити заощадження.

Така зміна в психології бізнесу та громадян має враховуватися й у економічній політиці. Тому поступово варто переходити до більш ринкових механізмів, ураховуючи, що тривале застосування «ручного» режиму управління економікою зумовлює низку проблем:

1. Доларизація та вивід заощаджень із фінансової системи.
2. Зниження конкурентоспроможності українських виробників через зниження податків на імпорт.
3. Тінізація економіки для обходу обмежень.
4. Втрата довіри до гривні через емісійне фінансування та відсутність можливості утримувати обмінний курс на готівковому ринку.
5. Замкнене коло проблем для державного бюджету, які лише збільшуватимуться.

Наразі економічна політика опинилася на роздоріжжі, треба обирати з двох альтернатив.

Перший варіант — зберегти поточний формат, що загрожує посиленням дисбалансів у економіці та зростанням ризиків виникнення девальваційно-інфляційної спіралі. Для більшості українців, зокрема й для вимушених біженців за кордон, гривневі доходи та заощадження серйозно знеціняться.

Неминучим буде зростання соціальної напруженості та нерівності, адже, як відомо, інфляція є податком, який сплачує найменш заможна частина суспільства. Власники великих активів, навпаки, отримуватимуть зиск за рахунок «пересічного українця». Втім, останній через невдоволення ситуацією обере, швидше, еміграцію як альтернативу. У результаті це може призвести до поглиблення давніх проблем: «олігархізації» економіки та відпливу робочих рук і мізків.

НБУ однозначно виступає проти такого сценарію, коли основний тягар проблем воєнного часу покладатиметься на простих людей через високу інфляцію та знецінення гривневих доходів і заощаджень. Врешті-решт, класичну інфляційну-девальваційну спіраль однаково треба буде гальмувати, зміни в будь-якому разі доведеться робити, але вже в гірших умовах, тож вони будуть болючішими.

Другий варіант — повернення до ринкових засад управління фінансово-економічною системою, важливими елементами чого є прийнятний дефіцит бюджету з ринковими джерелами фінансування. Такі кроки будуть непопулярними, адже, приміром, підвищення відсоткових ставок у гривні зазвичай не сприймається позитивно, хоча й кредитування наразі сильно обмежене «неринковими» факторами. Збільшення ж імпорتنих податків негативно впливає на імпортерів іноземної продукції, якими є і внутрішні виробники, і споживачі кінцевої продукції.

Водночас вчасно ухвалені рішення дадуть змогу мінімізувати описані вище проблеми, знизити тиск на фінансову систему, зокрема на національну валюту, та пом'якшити процес переходу з «ручного» управління до ринкового з урахуванням вимог воєнного часу. Це дозволить зменшити наявні дисбаланси та привести роботу системи до нових умов.[2]

Список використаних джерел:

1. Шевченко К. Фінансово-економічна політика за воєнного часу. Режим доступу: <https://profpressa.com/news/irino-proponuii-rozmistiti>
2. Фінанси під час війни. Режим доступу: <https://zn.ua/>

Гаранко М. М.,

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс
ВСП «Мукачівський фаховий коледж НУБіП України».

Науковий керівник - к.е.н., викладач Грубінка І.І.

КЛАСИФІКАЦІЯ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ

В даній доповіді я б хотів розкрити сутність кредитних операцій та їх класифікацію.

Кредитні операції для комерційного банку – важливий вид діяльності, що приносить основну частину доходу. Вони відображають сутність банківської діяльності та є однією з визначальних функцій банківської установи.

Кредит – це економічні відносини між юридичними фізичними особами та державою щодо перерозподілу вартості на засадах повернення і, як правило, з виплатою відсотків.

Відповідно до міжнародних стандартів банківські кредити класифікуються за рядом ознак:

За роллю банку в наданні кредиту виділяють:

- первинні кредити — це кредити, які банки надають клієнту у вигляді безпосереднього виділення коштів у тимчасове користування чи відкриття кредитної лінії (прямі кредити) або якщо банк початково надає у кредит не гроші чи товари, а власну кредитоспроможність (непрямі кредити) — надання гарантії;

- похідні кредити (посередництво у кредиті) — це кредити, які банк надає як посередник між іншими банками чи фінансово-кредитними інститутами, тобто виникає ситуація, коли банк, щоб

відповідати вимогам універсальності, для надання кредитів своїм клієнтам із самого початку планує долучити до кредитування третю особу, а отже, перекласти фінансування на іншого кредитора.

За економічними суб'єктами-позичальниками розрізняють:

- кредити органам державного управління;
- кредити суб'єктам господарювання;
- кредити фізичним особам.

За валютою кредиту виділяють:

- кредити в національній валюті;
- кредити в іноземній валюті;
- мультивалютні кредити.

За строками користування розрізняють:

- короткострокові — до 1 року;
- онкольні — кредити, погашення яких відбувається не у чітко зазначений термін, а за вимогою банку;

- середньострокові — до 3 років;
- довгострокові — понад 3 роки.

За формою забезпечення кредити поділяються на:

- забезпечені заставою (майном, майновими правами, цінними паперами);
- гарантовані (банками, іншими фінансовими посередниками);
- з іншим забезпеченням (порука);
- незабезпечені (бланкові);
- інші (неустойка, притримання).

За порядком погашення:

- погашення кредитів водночас передбачає сплату суми кредиту та відсотків за ним у кінці терміну;
- погашення кредитів у розстрочку означає, що позичальник повертатиме кредит певними частинами протягом терміну кредитування.

За характером процентної ставки виділяють:

- кредити з фіксованою процентною ставкою — кредити, за якими процентна ставка встановлюється один раз на весь період кредитування;
- кредити з плаваючою процентною ставкою — це кредити, умовами договору яких передбачено перегляд процентної ставки протягом терміну кредитування з метою зменшення ризику недоодержання прибутку або усунення збитків, особливо в умовах нестабільної економіки.

Список використаних джерел

1. Банківські операції: Підручник / За ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. — Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. —с.263-267.
2. Банківські операції: Підруч. / За ред. В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янської. — К.: Знання, 2006.

БАНКІВСЬКИЙ ДЕПОЗИТ ЯК СПОСІБ ЗАОЩАДЖЕННЯ

Для збереження тимчасового вільних коштів від інфляції та отримання додаткового пасивного доходу населення найчастіше використовує такий інструмент інвестування, як банківські депозити. Банківські депозити залишаються одним із найбільш простих та доступних способів заощаджувати в Україні, особливо для тих, хто відкладає невеликі суми. Порівняно з інвестиціями в цінні папери, депозит є менш ризикованим і більше підходить людям, які хочуть насамперед зберегти заощадження, а не примножити їх, ризикуючи при цьому втратити.

На сьогодні в Україні свої заощадження можна довірити банку (банківський депозит) або кредитній спілці (депозит у кредитній спілці). Кредитні спілки є єдиними фінансовими установами (крім банків), які мають право залучати депозити від населення, але держава не гарантує повернення коштів вкладникам у разі банкрутства спілки. А, якщо у вас депозит у банку, то вам держава компенсує втрати в межах гарантованої суми.

На депозит можна покласти не лише гривні, а й гроші в іноземній валюті (здебільшого в доларах США та євро) чи банківські метали (золото чи срібло). Депозити також різняться за тим, коли можна отримати доступ до коштів. Зокрема, є строкові депозити та депозити на вимогу. Якщо кошти вкладають на депозит лише один раз без права його поповнювати, такий депозит називають депозитом без права поповнення. Проте деякі депозити можна поповнювати під час строку депозиту; їх називають депозитами з можливістю поповнення [1].

Українці все ще не довіряють банкам, тому найбільше грошей кладуть на рахунок на вимогу або відкривають короткострокові депозити. Так, наприкінці 2021 року 60% гривневих коштів вкладники тримали на рахунках на вимогу. За даними НБУ найвищу прибутковість дають строкові вклади на термін від 6 місяців з виплатою процентів в кінці строку без можливості розірвання угоди. Зниження процентних ставок послабило мотивацію вкладників до збереження грошей на строкових рахунках.

Розмір процентної ставки встановлює фінансова установа, і вона не має права його змінювати без згоди клієнта. Проте розмір процентної ставки таки може змінитися, наприклад, якщо в договорі передбачено автоматичну пролонгацію і якщо клієнт не звернувся до банку чи кредитної спілки в дату закінчення строку депозиту, аби забрати свій вклад.

Пандемія змусила людей більше заощаджувати. Населення різко обмежило споживання. Люди з середніми та високими доходами почали більше відкладати «на чорний день». Навіть зменшення відсоткових ставок їх суттєво не відлякало. Після дуже короткого шокового відтоку під час весняного локдауну вклади населення до банків відновили зростання, так за підсумками 2020 року українці стали тримати на депозитах на 27% більше грошей, ніж торік.

На відміну від зберігання готівки вдома, можна не боятися, що депозит у банку вкрадуть. Повернення банківського депозиту гарантується Фондом гарантування вкладів фізичних осіб

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб є економічно самостійною установою, що не має на меті отримання прибутку. Основним завданням Фонду є забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків. Усі банки України повинні бути учасниками Фонду гарантування і сплачувати йому регулярні внески.

У разі банкрутства банку Фонд гарантування виплачує відшкодування за депозитними вкладками та поточними рахунками фізичних осіб і фізичних осіб-підприємців. Фонд гарантування виплачує

відшкодування лише за грошовими вкладами, тобто за гривневими та валютними депозитами/поточними рахунками.

Станом на 1 січня 2021 року максимальна сума відшкодування – 200 000 грн щодо однієї особи в одному банку незалежно від кількості вкладів чи рахунків. Також нові правила передбачають, що через три місяці після припинення дії воєнного стану гарантована сума за вкладами не буде зменшуватися до поточних 200 тис. гривень, а становитиме 600 тис. гривень. Така державна політика допомагає українцям відчувати більше впевненості у своїх заощадженнях, мотивує залишати кошти на рахунках, тому – підтримує банк та економіку країни загалом [2].

Зазначимо, що банківські депозити не приносять великого прибутку, тому що відносяться до інвестицій з низьким ризиком в порівнянні з інвестиціями в цінні папери, чи інші активи, так як основна мета банківського депозиту – заощадження та зберігання грошей.

Список використаних джерел

1. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами: Постанова Правління Національного банку України від 03.12.2003 р. № 516. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03> (дата звернення: 16.10.2022).

2. Депозит як віра в перемогу або Чому українці не повинні забирати свої заощадження з банків? URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/18/685834/> (дата звернення: 16.10.2022).

Гребенюк Т.А.,

студентка, спеціальність

072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс ст-11 група
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Науковий керівник – к.е.н, доцент, Жарікова О.Б.

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ ТА ЙОГО ФУНКЦІОНАЛЬНА РОЛЬ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІКОЮ

Функціонування та здійснення банківської діяльності будь-якої країни світу неможливе без організації роботи центрального банку держави. Такий орган наділяється низкою виключних повноважень у регулюванні банківської діяльності, і Національний банк України (НБУ) не є виключенням. Однак, на тлі перманентних фінансових криз та нестабільності у світі, все частіше на центробанки покладається роль ключового регулятора фінансової безпеки всієї банківської системи та кожного окремого банку зокрема.

Виконуючи своє призначення основного регулятора банківської діяльності, центробанки виконують регуляторні та нормотворчі функції спрямовані на закріплення економічних нормативів та правових умов забезпечення фінансової безпеки банків в країні.

Банківська система незалежної України і, відповідно, Національний банк України створювалися протягом 1991 р. у зв'язку з дезінтеграцією радянської банківської системи. Правовою основою банківської системи нашої держави став Закон України „Про банки і банківську діяльність”, ухвалений Верховною Радою України 20 березня 1991 року.[2] На підставі цього було створено нову дворівневу фінансову систему. Перший рівень – Національний банк України, другий – комерційні банки.[6]

Національний банк України (НБУ) — центральний банк України, особливий центральний орган державного управління, юридичний статус, завдання, функції, повноваження і принципи організації якого визначаються Конституцією України, Законом України «Про Національний банк України» та іншими законами України.[3]

Зміст діяльності Національного банку України розкривається через систему його функцій, в основних напрямках функціонування. Основною функцією Національного банку є створення таких грошово-кредитних механізмів, які спроможні забезпечити стабільність національної грошової

одиниці (гривні) з метою цінової стабільності, стримування інфляції, платоспроможності, що створює передумови для економічного зростання в країні.

Стабільність грошової одиниці пов'язана зі стабільністю споживчих цін і курсовою політикою держави. На виконання своєї основної функції НБУ сприяє забезпеченню стабільності банківської системи, а також, у межах своїх повноважень, цінової стабільності, тобто утриманню системи цін на певному рівні підтриманням стабільного курсу грошової одиниці України.[5] Основною метою цінової стабільності є забезпечення купівельної спроможності національної грошової одиниці, яка досягається завдяки підтриманню низького рівня інфляції. [1]

Велике значення для ефективності банківського регулювання має нормотворча функція. Національний банк видає нормативно-правові акти з питань, віднесених до його повноважень, які є обов'язковими для органів державної влади і місцевого самоврядування, банків, підприємств, організацій та установ незалежно від форм власності, а також для фізичних осіб.

При здійсненні НБУ функцій щодо здійснення єдиної державної грошово-кредитної політики передбачається, що основні засади грошово-кредитної політики ґрунтуються на основних критеріях та макроекономічних показниках загальнодержавної програми економічного розвитку та основних параметрах економічного і соціального розвитку України на відповідний період, що охоплюють прогностичні показники обсягу валового внутрішнього продукту, рівня інфляції, розміру дефіциту державного бюджету та джерел його покриття, платіжного і торгового балансів, затверджених Кабінетом Міністрів України.[4]

Національний банк України керує всією кредитною системою країни і відповідає за регулювання кредиту та грошового обігу, контроль і стабілізацію змін обмінного курсу національної валюти, усунення перепадів ділової активності, цін і зайнятості, стимулювання економічного зростання країни. Основним завданням Національного банку є формування та реалізація кредитно-грошової політики. Національний банк України випускає валюту та розподіляє її між комерційними банками, вилучає з обігу застарілі банкноти та монети, управляє державним боргом, тобто цілеспрямовано змінює частку державних облігацій. Основним завданням грошово-кредитної політики є забезпечення стабільності грошової одиниці, що є основою забезпечення збалансованого економічного розвитку, підвищення рівня зайнятості та реальних доходів населення.

Список використаних джерел:

1. Адамик Б.П. Центральний банк і грошово-кредитна політика: підруч. / Б.П. Адамик. – 2-ге видання, доп. і перероб. – К. : Кондор, 2019. – С. 39.
2. Закон України „Про банки і банківську діяльність” від 7 грудня 2000 р.
3. Закон України „Про Національний банк України” від 27.02.2004.
4. Коваленко В. В. Центральний банк і грошово-кредитна політика / Коваленко В. В. – К. : Знання України, 2016. – 332 с.
5. Старинський М. В. Становлення Національного банку України як центрального банку держави / Старинський М. В. // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. – Суми : УАБС НБУ, 2018. – Т. 15. – С. 143–149.
6. Центральний банк та грошово-кредитна політика: підруч. /А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна та ін. – К. : КНЕУ, 2019. – С. 382.

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Розбудова ефективної ринкової економіки країни неможлива без забезпечення її інвестиційної привабливості та ефективного формування і використання конкурентних переваг. Інвестиційна привабливість країни—це сукупність політичних, соціальних, інституціональних, екологічних, макро- і мікроекономічних, природних умов функціонування національної економіки, що забезпечують стабільність інвестиційної діяльності вітчизняних і зарубіжних інвесторів.

Інвестиційна привабливість є компонентною категорією, вона включає в себе як переваги об'єктивні, що має економіка країни і які випливають з її географічного розміщення, особливостей трудових ресурсів, природних ресурсів та ін. Безумовно ці особливості можна розглядати як стартові, що дозволять надати поштовх для економічного розвитку.

Однак, формування сучасного технологічного укладу, ставить на перший план при формуванні конкурентної економіки вже не стільки об'єктивні чинники, як суб'єктивні(сформовані грамотною інвестиційною політикою), тобто сучасна інвестиційна привабливість в більшій мірі визначається умовами для вкладення капіталу(захищеність власності, прозорість ведення бізнесу, рівнем корупції, ефективною правоохоронною і судовою системами), а не наявністю природних багатств чи розміщенням країни. Цьому існує ряд причин:

- домінування у світовій економіці ТНК, які можуть легко переміщувати свої виробництва, розподіляти виробничий ланцюжок між країнами, при чому, найбільший економічний ефект від їх функціонування отримують країни де розміщено не безпосередньо саме виробництво, а здійснюються проектно-дослідні роботи;

- поширення інформаційних технологій і інфраструктури дало змогу, значно підвищити комунікативність виробництва і поліпшило ефективність логістики;

- розвиток глобальної торгівлі, збільшення кількості світових торговельних майданчиків через які відбувається рух капіталів і товарів, в поєднанні з попереднім аспектом дозволило швидше переміщувати ресурси між країнами і швидше шукати джерела які можуть їх замінити, наявність ресурсу вже не гарантує наявність виробництва;

- частота зміни технологічних укладів(в середньому до 5-7 років), не забезпечує зараз жодній країні світу стратегічного розвитку тільки на основі її природних ресурсів, і сформувати економіку зараз, наприклад, за китайською моделлю, на основі дешевої трудових ресурсів є неможливо. Інвестиційна політика повинна забезпечити розвиток інноваційної складової виробництва з високою доданою вартістю для подальшого розвитку «technological way» країни, інакше вона ризикує стати суто поточною.

Отже, стратегічною ціллю інвестиційної політики є залучення інвестиційної складової світового виробництва, чи існують інші варіанти крім залучення? Так, вони існують але для нашої країни вони є непрактичними чи навіть недосяжним у реалізації. Наприклад варіанти з розвитком власних технологій чи їх запозиченням з інших країн. Розвиток власних вимагає величезного фінансового ресурсу і ефективного інституційного апарату країни в надзвичайно широких межах від освіти до прикладної дослідної компоненти, ні першого ні другого зараз не має. Варіант залучення потребує тих самих складових, можливо трошки меншого фінансового ресурсу в поточному баченні, але більшого в стратегічній перспективі.

Список використаних джерел:

1.Врятувати майбутнє: перший рейтинг інноваційних компаній України URL:: <http://forbes.net.ua/ua/magazine/forbes/1416757-vryatuvati-majbutne-pershij-rejting-innovacijnih-kompanij-ukrayini> (дата звернення: 25.09.2022).

ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ НА ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Фінансові посередники або фінансові інститути – це організації, що випускають фінансові зобов'язання (вимоги до себе) і продають їх як активи за гроші. У процесі своєї діяльності фінансові посередники створюють нові вимоги та зобов'язання, що є товаром на фінансовому ринку. Фактично процес створення нових зобов'язань та обмін їх на зобов'язання інших суб'єктів господарювання становить основу фінансового посередництва

Слід зазначити, що в умовах розвинутого фінансового ринку фінансові посередники виконують ряд важливих функцій у розвитку економіки країни, а саме: забезпечення рівноваги на фінансовому ринку шляхом узгодження попиту та пропозиції на фінансові ресурси, приведення фінансових інструментів відповідно до потреб ринку; зниження трансакційних витрат на основі ефекту масштабу; диверсифікація ризиків окремих вкладників і забезпечення її зниження; нейтралізація проблеми асиметричної інформації на фінансовому ринку країни; підвищення ліквідності фінансових інструментів шляхом надання послуг професійного управління портфелем активів.

Фінансових посередників можна класифікувати за характером проведення операцій (рис. 1):

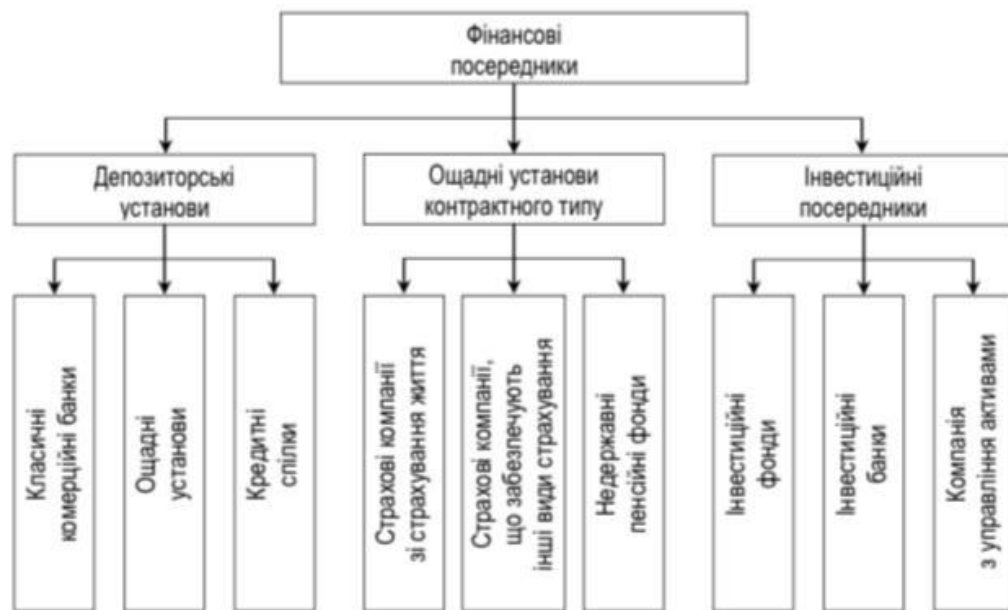

Рис. 1. Структура фінансових посередників за характером проведення операцій

Депозиторські установи – класичні комерційні банки, ощадні установи, кредитні спілки, характер проведення операцій яких полягає в тому, що вони залучають тимчасово вільні фінансові ресурси у фізичних та юридичних осіб, а потім розміщують їх у вигляді кредитів суб'єктам господарювання.

Ощадні установи контрактного типу включають страхові компанії зі страхування життя, страхові компанії, що забезпечують інші види страхування та недержавні пенсійні фонди. Зазначені фінансові установи залучають кошти перш за все фізичних осіб з розрахунку, що для більшості з них найближчим часом не потрібно буде здійснювати виплати, які формують довгострокові інвестиційні кошти. Слід зазначити, що в Україні дані фінансові установи порівняно з банками мають значно менші обсяги активів.

Третя група – це безпосередньо інвестиційні посередники – інвестиційні банки, різноманітні інвестиційні фонди та компанії з управління активами, які безпосередньо працюють на ринку капіталу з цінними паперами емітентів.

Фінансові посередники відіграють ключову роль у механізмі трансформації коштів населення в інвестиційний капітал, яка полягає в наступному. По-перше, з метою стимулювання розвитку інституту фінансового посередництва, орієнтованого на роботу з фізичними особами, необхідно створити гнучке інституціональне середовище, яке відрізняється різноманітністю таких універсальних фінансових посередників, як інвестиційні фонди, включаючи пайові інвестиційні фонди; страхові компанії; а також пенсійні фонди та ін. По-друге, повинен сприяти відновленню довіри населення до фінансової системи в цілому та фінансових посередників зокрема. По-третє, необхідно, щоб банки сфокусувалися на інвестиційній проблемі, яка на сьогодні полягає в тому, щоб забезпечити потреби суб'єктів господарювання в довгостроковому кредитуванні.

Таким чином, узагальнюючи все вищезазначене, можна зробити такий висновок, що розвиток фінансового посередництва є одним із найбільш перспективних напрямків реструктуризації вітчизняного фінансового ринку, а створення збалансованого й ефективного механізму фінансового посередництва в Україні буде свідчити про кардинально новий етап розвитку фінансового ринку країни, а розвиток інституційних інвесторів може мати позитивний вплив на економіку України через сприяння ефективному перерозподілу капіталу та розширення пропозиції інвестиційних ресурсів. Також це має розширити можливості економічних агентів щодо залучення додаткових коштів для розвитку з одного боку та посилити стимули для їх ефективного використання з іншого.

Список використаних джерел:

1 Партин Г., Тивончук О. Роль небанківських фінансових посередників у фінансуванні інноваційного розвитку // Вісник НБУ. – 2019. – Травень. – С. 46-51

2 Габбард Р. Глен. Гроші, фінансова система та економіка : підруч. / Р. Глен Габбард ; наук. ред. пер. М. Савлук, Д. Олесевич. — К. : КНЕУ, 2019. — 889 с.

Доманчук Л.М.,

спеціальність «Маркетинг», III курс,

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник - викладач, Чайка Л.В.

КРЕДИТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Під час війни окрім населення сильно страждає і бізнес, який потребує підтримки для нормального функціонування економіки. З початку збройної агресії українські банки оперативно відреагували на нові жахливі реалії та послабили для своїх клієнтів умови обслуговування. Такі послаблення варіюються від банку до банку, але в більшості це кредитні канікули, зниження відсоткових ставок за кредитами, скасування низки комісій тощо. Для людей, які в прямому сенсі слова борються за виживання, це стало значною підтримкою [1].

Але не менш вразливим до воєнних реалій є і український бізнес. Безліч підприємств, особливо в зоні бойових дій, втратили можливість вести свою діяльність: це і руйнування майна, і від'їзд працівників, і паралізована логістика, а в багатьох сферах різкий вплив клієнтів. Так чи інакше, війна вплинула на всіх. Але в цих умовах бізнесу треба шукати шляхи відновлення працездатності, в тому числі за підтримки держави [1].

У березні стартувала програма з релокації бізнесу – перенесення виробничих потужностей підприємств із зон бойових дій у більш безпечні місця (головним чином, західні області України). Та

багатьом підприємствам для здійснення діяльності необхідні кредитні кошти. І якщо у довоєнний час із цим проблем не виникало, то під час війни ситуація кардинально змінилася. Більшість банків на початку війни скоротили або зовсім закрили клієнтам-фізичним особам кредитні ліміти. Кредити бізнесу, які зазвичай надаються у великих обсягах, також є досить ризикованими для банків з точки зору можливостей клієнтів обслуговувати їх [1].

Уряд розширив можливості програми «Доступні кредити 5-7-9». Кредит може отримати будь-який бізнес протягом дії воєнного стану та місяць після його завершення під 0% відсоткову ставку. Після цього періоду кредитна ставка становитиме 5%. Також збільшено максимальну суму кредиту до 60 млн грн. [2].

«Строк кредитування за програмою «5-7-9» залежить від цільового призначення коштів. На реалізацію інвестиційного проекту та на рефінансування заборгованості кредит надається щонайбільше на 5 років. Для фінансування оборотного капіталу - на 3 роки» - про це наголосила Перша віце-прем'єр-міністр - Міністр економіки України [2].

Уряд також розширив перелік інструментів, які дозволять банкам надавати кредити в рамках програми «5-7-9» у разі нестачі забезпечення. Експортно-кредитне агентство може страхувати кредити підприємців-експортерів, що значно спрощує доступ до дешевого фінансування [2].

Окрім того, знято обмеження щодо участі в програмі.

Відтепер кредит зможе отримати будь-яка українська компанія (де кінцевими бенефіціарами з часткою понад 50% є українці. Крім того, обмеження розміру допустимої державної допомоги, який може отримати підприємець, не буде застосовуватись у період дії воєнного стану [2].

Умови надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва

Терміни кредитування:

- до 5 років – для інвестиційних кредитів;
- до 3 років – для кредитів на фінансування оборотного капіталу;
- до 6 місяців – для кредитів на фінансування суб'єктів підприємництва - сільськогосподарських

товаровиробників.

- до 1 року – для кредитів на фінансування суб'єктів підприємництва [3].

Розмір власного внеску:

- не менше 10 % – для діючого бізнесу;
- не менше 15 % – для новоствореного бізнесу (стартапу).

Державна гарантія:

- 50 % – для клієнтів від 12 місяців реєстрації;
- 80 % – для стартапів, суб'єктів мікро, малого та середнього підприємництва [3].

За інформацією Міністерства фінансів з моменту початку дії державної програми – суб'єкти підприємництва станом на травень цього року. отримали від уповноважених банків 40 486 кредитів на загальну суму 110,1 млрд грн. З них:

- 10,25 млрд грн підприємці отримали на інвестиційні цілі;
- 58,16 млрд грн – у якості антикризових кредитів;
- 25,35 млрд грн були видані в якості рефінансування попередньо отриманих кредитів;
- 13,71 млрд грн – кредити для с/г виробників, передусім, на інвестиційні цілі;
- 2,61 млрд грн – антивоєнні кредити [4].

Таким чином, в нинішніх умовах державна підтримка є вкрай необхідною, адже багато галузей є критичними для економіки країни, а комерційні та державні банки повинні, під час війни, активізувати свою кредитну діяльність, адже ці кошти потрібні тисячам суб'єктам підприємництва для налагодження виробництв.

Список використаних джерел:

1. Інформаційне агентство- [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.unian.ua/economics/finance/biznes-i-viyna-yak-banki-kredituyut-pidpriyemstva-u-vazhki-chasi-novini-ukrajina-11776773.html>

2. Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

3. Децентралізація- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/14984?page=3>

4. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mof.gov.ua/>

Дяковський О.С.,

Спеціальність «Економіка» II курс,

Відокремлений структурний підрозділ «Ірпінський фаховий коледж «Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник – викладач економічних дисциплін Л. Гурська

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

У сучасному динамічному суспільстві все частіше постає питання щодо страхування житла, майна чи інших цінностей, проте страхування життя та здоров'я в більшості залишається незахищеним через відсутність обов'язкового медичного страхування та наявністю тільки добровільного. Варто зазначити, що останнім часом спостерігається тенденція до високого рівня поширеності різноманітних захворювань серед верств населення, що вказує про актуальність даного питання.

Страхування завжди було та залишається об'єктом підвищеної уваги юристів. Сучасні дослідники приділяють значну увагу проблемним питанням договірних відносин у сфері страхування. Серед них варто відзначити наступних: Т. Григораш, О. Вороніна, С. Буряк, Ю. Кіріченко. Кожен із них зробив значний внесок у вивчення питання, але медичного страхування потребує подальшого опрацювання.

Страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів [3].

Станом на сьогоднішній день можна спостерігати обов'язкове страхування. Серед прикладів обов'язкового страхування ми можемо виділити страхування автотранспорту на випадок дорожньо-транспортних пригод. Крім обов'язкового страхування законодавство дозволяє здійснювати добровільне.

Відповідно до ст. 6 Закону України «Про страхування» зазначено, що видами добровільного страхування серед іншого можуть бути: страхування життя, страхування від нещасних випадків, медичне страхування (безперервне страхування здоров'я), страхування здоров'я на випадок хвороби, страхування залізничного транспорту, страхування наземного транспорту (крім залізничного), страхування повітряного транспорту, страхування водного транспорту (морського внутрішнього та інших видів водного транспорту), страхування вантажів та багажу (вантажобагажу), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ, страхування майна, страхування кредитів та інвестицій [3].

Варто зазначити, що незважаючи на необхідність та запровадження загально обов'язкового медичного страхування в Україні ще й досі не прийнято спеціальний закон котрий врегульовував дане питання на правовому рівні.

Т. Григораш і Ю. Кіріченко визначають медичне страхування як один із видів особистого страхування, що здійснюється на випадок втрати здоров'я людини та забезпечує одержання

медичної допомоги за рахунок накопичених коштів, а також фінансування профілактичних медичних заходів у разі настання страхового випадку [2].

Також О. Вороніна розкриває економічну природу медичного страхування у широкому розумінні, визначаючи мету медичного страхування у наданні громадянами гарантованого права на отримання необхідної медичної допомоги за рахунок накопичених коштів [1].

Варто зазначити, що система обов'язкового медичного страхування в Естонії була введена в 1992 році. Державне страхування Естонії покриває витрати на лікування і профілактику захворювань, фінансує придбання широкого спектру ліків і медичних пристроїв, компенсує не отриманий через тимчасову непрацездатність дохід, покриває витрати на лікування і протезування зубів [4].

Враховуючи досвід інших країн та сучасний стан фінансування системи охорони здоров'я в Україні впровадження обов'язкового медичного страхування є неминучим. З вище зазначеного слід зробити висновок, що медичне страхування є не від'ємною складовою суспільних відносин і потребує:

- прийняття окремого закону «Про медичне страхування» і введення загально обов'язкового медичного страхування;
- підвищення правової культури в сфері медичного страхування;
- вдосконалення системи гарантування страхових виплат і закріплення в законодавстві України.

Список використаних джерел:

1. Вороніна О.О. Наукові підходи до визначення сутності медичного страхування / О.О. Вороніна // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2015. – №8. – С. 733-737.
2. Григораш Т. Ф. Перспективи розвитку медичного страхування на ринку страхових послуг в Україні / Т. Ф. Григораш, Ю. П. Кіріченко // Економічний простір: зб. наук. пр. – Дніпропетровськ, 2011. – № 56/2. – С. 138-148.
3. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. Верховна Рада України. Законодавство України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96> (дата звернення 17.10.2022).
4. Шупа Л.З. Досвід естонського медичного страхування для впровадження в Україні / Леся Зіновіївна Шупа // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; ред.кол.: О.В. Ярощук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. – Том 28. – № 1. – С. 168-171

Зайченко М.М.,

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
магістр 1-го року навчання,

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Науковий керівник – доцент кафедри банківської справи та страхування,
к.е.н., доцент Муравський О.А.

ІННОВАЦІЇ В БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Конкуренція на ринку банківських послуг, на сьогоднішній день є досить високою, адже банки постійно шукають альтернативні джерела отримання конкурентних переваг, зокрема, і за рахунок впровадження інноваційних технологій в обслуговуванні клієнтів, нових продуктів і послуг. Враховуючи значний рівень фінансових витрат та ризику, які супроводжують інноваційну діяльність банків, спроможних до повноцінної реалізації програм інноваційного розвитку, є, нажаль, мало. [3, с. 114].

Важливим фактором на сучасному етапі розвитку банківських послуг є інформаційні технології, які стали рушійною силою докорінних структурних змін у банківській сфері, оскільки дають змогу буквально долати простір і час, відкривають банкам цілодобовий вихід на будь-які географічно віддалені фінансові ринки, а клієнтам – безперешкодний доступ до банківських сервісів, не залежно від часу та місця розташування.

Такий доступ отримав назву дистанційного банківського обслуговування, це – технологія, за якої здійснення банківських операцій не потребує фізичної присутності особи у відділенні банку, що передбачає проведення платежів чи інших дій із коштами клієнтів на основі його дистанційних розпоряджень, які передаються через різні канали доступу до банківського серверу за допомогою певних технічних засобів, включаючи телефон, Інтернет, а також портативні пристрої [1, с. 129].

Нові технології є однією з головних рушійних сил у розвитку сучасного масового банкінгу. Якісний інтернет і мобільний банкінг та зв'язок, можливість бути у будь-який момент часу «банком у кишені», сьогодні – важливі аргументи для співпраці. Якісні канали продажів і сервіси теж мають велике значення в жорсткій конкуренції. Тому основним напрямом перемоги у конкурентній боротьбі за клієнта є технологічні інновації у ряді послуг які надають банки, під якими варто розуміти створення інновацій і вдосконалення вже існуючих банківських послуг, а також використання сучасних інформаційних технологій і технологічного нового обладнання з метою підвищення ефективності та конкурентоспроможності банку на ринку банківських послуг.

Якщо говорити, про вже існуючі банківські послуги, то сьогодні це – один із основних напрямів інноваційного розвитку вітчизняних банків [4 с. 141]. Йдеться, про такі нові форми надання класичних банківських послуг, як банківські карти, які є повністю самостійним напрямом нововведень. І хоча вони давно вже не є інновацією, але платіжні системи, що займаються їх обслуговуванням, пропонують нові способи управління, захисту чи оптимізації, управління коштами клієнтів банку, перетворивши карти на свого роду мікрокомп'ютери.

Наступний, не менш важливий вектор банківських інновацій пов'язаний із новітніми методами та маркетинговими стратегіями просування банківських послуг до споживача, оскільки глобалізація й інформаційні технології, змушують комерційні банки конкурувати із великою кількістю небанківських фінансових установ. У цьому контексті широке використання online-технологій створює сприятливі умови для забезпечення прозорості ринкових відносин, дає змогу клієнтам без особливих витрат енергії і власного часу обирати вигідні для себе пропозиції банківських послуг [2, с. 50].

Отже, інноваційні зміни які відбулися в організаційних структурах банківських установ фактично обумовлюють появу принципово нових підходів до побудови моделі роботи банків на ринку і принципів дистанційного обслуговування клієнтів. Зокрема, йдеться про наступне: екстериторіальність і безперервність роботи банківської системи, що надає клієнту можливості управляти грошовими коштами, незалежно від місця його перебування і часу доби; множинність каналів доступу, що означає спроможність банківських установ забезпечувати клієнтів різними каналами надання послуг і отримання інформації від банку; загальнодоступність, що передбачає прийнятність для клієнтів цінової політики банку, пов'язаної із запровадженням інноваційних систем і змінами умов обслуговування; інтерактивність, яка означає можливість банку проводити операції в режимі самообслуговування, але за умови збереження за клієнтом права вибору і традиційного режиму отримання банківських послуг.

Реалізація цих підходів відображає цілісну стратегію змін в організаційній структурі банку з метою забезпечення її максимальної відповідності новим умовам банківської діяльності на інноваційних засадах.

Список використаних джерел:

1. Баглай Р.О. Загрози безпеки хмарних технологій для банків. Системи обробки інформації. 2018. Вип.1(152). С.127-130.
2. Гетьман Л. Г. Напрями розвитку інноваційної діяльності у банківській сфері. Міжнародний науковий журнал «Інтернет наука». Економічні науки. №12(22). 2т. 2016. С.49-58.

3. Золотарьова О.В., Чекал А.А. Інноваційні банківські продукти та специфіка їх впровадження в Україні. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. № 16.С. 112-115.

4. Муравський О.А., Шевчук Д.В., Сучасний стан банківської системи України // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. 2020. Т. 25. Вип. 2(81) С. 140-145.

Калінчук О.П.,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач, Іванова С.М.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Особливості виникнення, становлення і розвитку діяльності комерційних банків завжди привертала увагу науковців, адже саме комерційні банки були одними із головних посередників грошових потоків суспільства, рушієм фінансово - економічного розвитку. Однак із економічним розвитком, а саме таких її суб'єктів, як страхові організації, кредитні спілки, ломбарди, інвестиційні фонди, роль комерційних банків у економіці почала дещо знижуватись, а їх суть і функції – змінюватись, що призвело до різноманітності трактувань сутності комерційного банку, визначення його головних функцій і ролі у економіці. Саме активізація діяльності небанківських кредитно-фінансових установ, збільшення рівня конкуренції на фінансовому ринку, зміна ролі комерційних банків на ринку фінансових послуг, поява нових перспективних видів банківських послуг, операцій і видів діяльності обумовлює необхідність і збільшує рівень актуальності фундаментального дослідження суті комерційного банку як економічної категорії і головного фінансового посередника на фінансовому ринку [1].

Незважаючи на існування цілої низки досліджень із проблем діяльності комерційних банків, науковці не прийшли до єдиного загальноприйнятого (хоча б на національному рівні) «комерційний банк».

Аналізуючи погляди різних вітчизняних і зарубіжних науковців можемо виокремити декілька підходів до формулювання даного поняття: правовий, економічний, інституційний (рис.1.1).

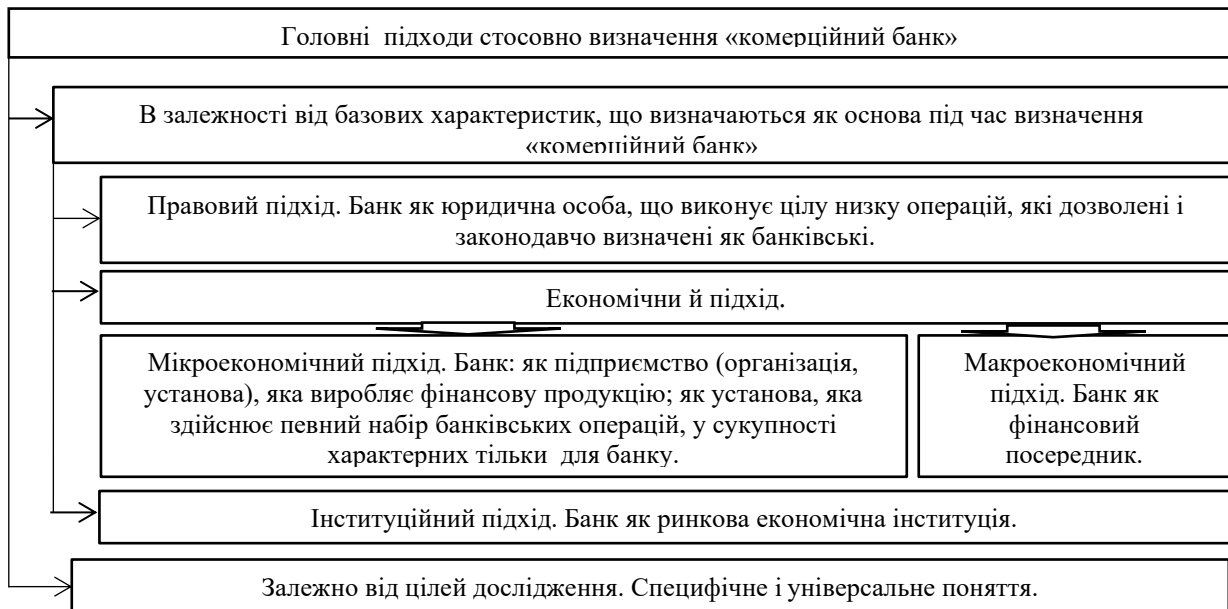

Рис 1. Класифікація підходів стосовно визначення поняття «комерційний банк» [2]

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» визначено, що комерційний банк - це установа, функцією якої є кредитування суб'єктів господарської діяльності та громадян за рахунок залучення коштів підприємств, установ, організацій, населення та інших кредитних ресурсів, касове і розрахункове обслуговування народного господарства, виконання валютних та інших банківських операцій.

Світова практика виробила два принципи побудови комерційних банків:

- принцип сегментування, коли банківська діяльність обмежена певним видом операцій чи сектором грошового ринку;
- принцип універсальності, коли будь-які обмеження щодо діяльності банків на грошовому ринку знімаються.

Вимоги щодо здійснення державної реєстрації банку як фінансової установи наведено в Законі України «Про банки і банківську діяльність» та Положенні про ліцензування банків затвердженому Постановою Правління Національного банку України № 149 від 22.12.2018 року [3].

Отже, комплекс базових операцій є підґрунтям діяльності комерційного банку і дає можливість, застосовуючи його, надати універсальне визначення поняття комерційного банку: комерційний банк є фінансовим посередником, котрий здійснює 3 базові операції: приймання вкладів, кредитування і розрахункове обслуговування власних клієнтів.

Реєстрація банку є складною процедурою і здійснюється в законодавчо установленому порядку дій, які умовно можна об'єднати в сім етапів (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи реєстрації комерційного банку

Етап	Характеристика етапу
Перший	добір уповноваженою особою документів у відповідності до законодавчо-правових актів НБУ
Другий	надання документів територіальне управління НБУ
Третій	відкриття в НБУ або в територіальному управлінні НБУ накопичувального рахунку підписаних внесків засновників банку
Четвертий	підготовка та отримання висновку територіального управління НБУ про відповідність документів встановленим вимогам
П'ятий	розгляд пакету документів та висновків в НБУ
Шостий	прийняття Правлінням відповідного рішення
Сьомий	державна реєстрація у Державному реєстрі банків та відкриття кореспондентського рахунку в територіальному регіональному управлінні НБУ

Отже, саме Національний банк приймає рішення про державну реєстрацію банку або про відмову в державній реєстрації банку не пізніше ніж за три місяці з часу подання повного пакета документів.

Список використаних джерел:

1. Рудан, В. Я. Теоретичне обґрунтування сутності банку. Наука молода. 2014. № 21. С. 206-220

2. Гуляєва Л.П. Сучасні підходи до визначення економічної сутності банку // Теорії мікромакроекономіки. Збірник наук. праць професорсько-викладацького складу і аспірантів/За ред. Мальчина Ю.М., Ніколенка Ю.В. 2008. Вип.28. С.106 – 115.
3. Положенні про ліцензування банків затверджені Постановою Правління Національного банку України № 149 від 22.12.2018 року. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>. (дата звернення 20.09.2022)

Кифорук М.В.,

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач, Іванова С.М.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ОПЕРАЦІЙ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГ

За твердженнями експертів, основна і найголовніша загроза, яка чатує на будь-якого користувача Інтернет-банкінгу - це ризик шахрайського злому і несанкціонованого доступу до коштів на рахунок. «Єдиною істотною небезпекою, яка може підстерігати користувачів цих систем, є ризик протиправного заволодіння їх коштами зловмисниками, з використанням можливостей систем «Інтернет-банкінгу», втім, як і будь-яких інших типів систем дистанційного обслуговування», - розповідає Єгор Ізотов, начальник відділу інформаційно-технічного захисту Південкомбанку.

А тому банки намагаються використовувати різні системи і механізми, покликані якщо не гарантувати, то, в крайньому випадку, підвищити безпеку використання онлайн банкінгу.

Шифрування даних

На сьогодні вже всіма банками, які надають послугу Інтернет-банкінгу, застосовується SSL-шифрування даних, що передаються від комп'ютера користувача в систему банку і назад. Цей захід безпеки дозволяє виключити поширений раніше вид шахрайства «man in the middle»: дані про платіж перехоплювалися на етапі, коли вони відправлені від клієнта, але ще не дійшли в банк, шахрай міняв дані і тільки після цього відправляв їх в банк.

Щоб скористатися всіма перевагами захищеної передачі даних, слід дотримуватися елементарних заходів безпеки в Інтернеті - не реагувати на підозрілі повідомлення (отримані нібито від вашого банку) і не переходити з невідомих посилань.

Одноразові паролі, одержувані в банкоматі

При такій системі захисту, крім звичайного логіна і пароля, для входу в систему і підтвердження операцій користувач повинен ввести одноразовий пароль, список яких він може отримати в банкоматі свого банку.

З точки зору безпеки така система має перевагу - щоб здійснювати операції по картковому рахунку через інтернет-банкінг, особа повинна як мінімум мати в наявності безпосередньо саму карту, а також знати ПІН-код, щоб отримати список паролів в банкоматі.

Разом з тим не можна не відзначити ряд недоліків такої системи захисту. По-перше, список паролів, роздрукований у вигляді чека з банкомату, вам доведеться зберігати для підтвердження майбутніх операцій. А це означає, що якщо ви випадково втратите або викинете чек (або просто використовуєте всі паролі), вам доведеться йти за новим. Найчастіше список паролів можна отримати далеко не в кожному банкоматі банку, і цілком ймовірно, що вам доведеться їхати за ним на інший кінець міста. До того ж, списком можуть заволодіти зловмисники.

Якщо ваша система інтернет-банкінгу передбачає використання списку одноразових паролів,

постарайтеся дотримуватися простих правил. По-перше, не викидайте список паролів і по можливості намагайтеся його не втрачати. По-друге, не зберігайте список одноразових паролів разом з логіном і паролем від вашого профілю. Останній зовсім не рекомендується записувати, краще запам'ятати.

Одноразові СМС-паролі

Цей спосіб аутентифікації користувача в системі інтернет-банкінгу є чи не найпоширенішим в пропозиціях українських банків. При такій системі кожна операція, яку ви робите за допомогою онлайн-банкінгу, повинна бути підтверджена одноразовим паролем, який ви отримаєте в СМС-повідомленні на ваш мобільний телефон. При цьому ваш мобільний номер повинен бути «прив'язаний» до номера рахунку.

Така система має ряд переваг. По-перше, вона досить проста у використанні - вам не потрібне спеціальне обладнання, а процедура підтвердження операції займає всього пару хвилин. По-друге, вона дозволяє убезпечити ваш обліковий запис від використання злоумисниками - навіть якщо шахрай стане відомий ваш логін і пароль для входу в систему, вони не отримають доступ до ваших грошей, а ви дізнаєтеся про спробу провести несанкціоновану операцію з СМС-повідомлення.

На цьому переваги системи закінчуються. Дійсно, злоумисникам досить складно заволодіти одноразовим паролем, чинним протягом короткого часу. Якщо тільки вони не заволоділи вашим мобільним телефоном. І зовсім марною система буде в тому випадку, якщо ви користуєтеся інтернет-банкінгом з мобільного телефону і зберігаєте паролі в браузері. Тоді, вкравши у вас телефон, шахрай отримає ваш рахунок в повне розпорядження.

Якщо ваш банк використовує аутентифікацію користувача по СМС, постарайтеся дотримуватися таких правил:

- не користуйтеся Інтернет-банкінгом з мобільного телефону;

- ніколи не зберігайте паролі від облікового запису в браузері;

- в разі втрати або крадіжки мобільного телефону - негайно зверніться в банк з проханням заблокувати ваш обліковий запис Інтернет-банкінгу.

Електронний цифровий підпис (ЕЦП)

Цей механізм частіше використовується при обслуговуванні банками компаній, але іноді його пропонують і населенню. Плюс ЕЦП в тому, що він дозволяє однозначно ідентифікувати користувача. Недолік же полягає в тому, що ЕЦП також може бути вразливим для шахраїв. Злоумисники можуть дістатися до ключа від вашої цифрового підпису, заразивши ваш комп'ютер шкідливим програмним забезпеченням. Існують «трояни», які вміють знаходити і красти на зараженому комп'ютері аутентифікаційні дані (ідентифікатори, паролі і навіть ключі ЕЦП) користувачів для доступу до різних сервісів (в тому числі і серверів віддаленого обслуговування клієнтів банків).

Якщо для підтвердження ваших фінансових операцій через інтернет ви використовуєте ЕЦП, не забувайте користуватися антивірусними програмами і регулярно перевіряти ваш комп'ютер на предмет зараження комп'ютерними вірусами.

Також експерти відзначають, що найчастіше причиною шахрайського доступу до рахунку користувача Інтернет-банкінгу є неухважність і необережність самого користувача. А тому, щоб уникнути можливих проблем, власнику облікового запису слід берегти дані доступу до нього. По-перше, експерти радять періодично змінювати паролі для доступу в систему, бажано робити це раз на місяць і не використовувати Інтернет-банкінг на неперевірених комп'ютерах (наприклад, в Інтернет-кафе).

Крім цього, слід дотримуватися обережності при роботі в Інтернеті. «Шахраї широко використовують прийоми «соціальної інженерії» для того, щоб виманити аутентифікаційні дані (логін, пароль і т.д.) клієнтів. Найбільш старий метод - «фішингові» листи електронної пошти, які провокують одержувачів відправити свої аутентифікаційні дані злоумисникам або пропонують пройти за посиланням на шахрайський сайт. З ростом популярності соціальних мереж («Однокласники», Twitter,

Facebook) шахраї тут же почали використовувати для «фішингу» повідомлення соціальних мереж. Також зловмисники створюють підроблені копії сайтів для Інтернет-банкінгу з іменами, дуже схожими на справжні», тому якщо клієнт введе на такому сайті дані свого облікового запису, то вони тут же потраплять в руки до шахраїв.

Список використаних джерел:

1. Заглада Р. Ю., Іртлач І. М. «Електронна комерція як фактор конкурентоспроможності в банківській сфері України». Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" // Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=837>
2. Проблеми та перспективи розвитку цифрового банкінгу [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://khibs.ubs.edu.ua/wp-content/uploads/2019/04/Tishenko.pdf>

Костюк К.Д.,

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
Національний університет біоресурсів і природокористування
Науковий керівник – к.е.н. Файчук О.В

РОЗВИТОК ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГУ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день дистанційне банківське обслуговування в Україні надають велика кількість банків. Найбільш успішними і технологічними вважаються інтернет-сервіси ПриватБанку, АльфаБанку, Ощадбанку, VTB Банку, Райффайзен Банку Аваль, ПУМБ, Укрсоцбанку та УкрСиббанку.

Популярність онлайн-розрахунків в Україні щороку зростає. На основі даних консалтингової компанії McKinsey & Company, сьогодні через комп'ютери і гаджети українці проводять майже 40% розрахунків. До прикладу, у Польщі через цифрові канали відбувається 96% роздрібних платежів і переказів грошових коштів.

Найбільше інтернет-банкінгом користуються люди у віці 25–34 роки, серед них 43% активних користувачів. У решті вікових категорій їхня частина не перевищує 22%. Разом з тим частка користувачів Інтернету серед різноманітних вікових категорій є вищою і має стабільну тенденцію до зростання(рис.1).

Дана тенденція, безумовно, свідчить про неабиякі перспективи для розвитку цифрового банкінгу і дає можливість спрогнозувати загострення конкуренції в цьому секторі ринку.

Ринок найбільш популярних типів електронного банкінгу, таких як Інтернет-банкінг та мобільний, в Україні стрімко зростає і вже перевищив за позначку в 100 млрд. грн. на рік.

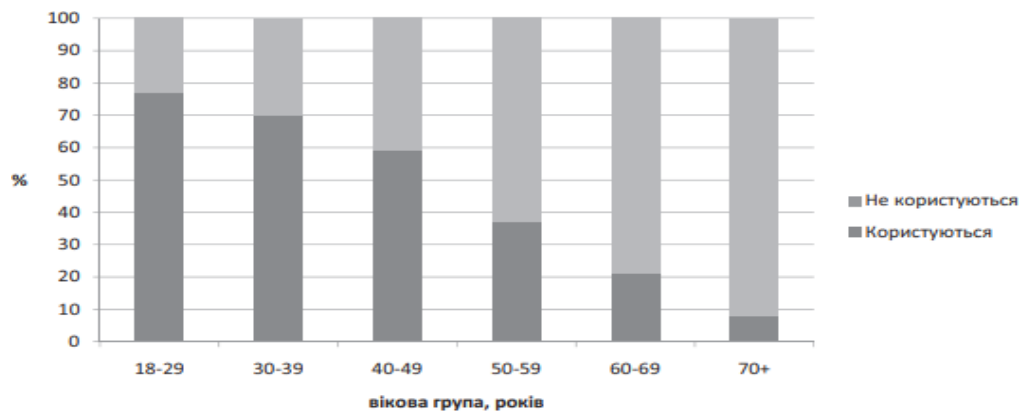

Рис. 1. Частка користувачів Інтернету серед різних вікових категорій в Україні

У даний час ринок електронного банкінгу знаходиться на етапі удосконалення. Основний активний розвиток відбувався впродовж останніх 10 років: створено і впроваджено перші необхідні технології та сервіси передачі даних, запущено швидкісний мобільний Інтернет 4G.

На основі усього вищесказаного можна зробити висновок, що найбільше інтернет-банкінгом користуються люди у віці 25–34 роки, серед них 43% активних користувачів. У решті вікових категорій їхня частина не перевищує 22%. Разом з тим частка користувачів Інтернету серед різноманітних вікових категорій є вищою і має стабільну тенденцію до зростання.

Отже, виходячи з даної інформації, можна стверджувати, що активний розвиток Інтернет-банкінгу в Україні спонукає до зростання інтернет-користувачів. Проведений моніторинг розвитку вітчизняного Інтернет-банкінгу дозволив виділити комерційні банки, що являються лідерами. Крім того, варто відзначити, що найбільший функціонал представлений в ПриватБанку. Проте Перший Український Міжнародний Банк не далеко відстав і має в своєму арсеналі 37 опцій є в системі Інтернет-банкінгу, також Альфа-Банк пропонує 35 опцій. Основною з найпопулярніших послуг, де проявляється інтерес користувачів інтернет-банкінгу – це можливість дистанційно сплачувати за комунальні послуги.

Список використаних джерел:

1. Финансовая система в США URL: <http://amerikos.com/usa/financial-s/>
2. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник / [Кізима Т. О., Кравчук Н. Я., Горин В. П. та ін.]; за ред. О. П. Кириленко. Тернопіль: Економічна думка, 2013– 287 с.
3. Финансовая система Японии URL: <http://japangid.ru/regulirovanie-rynka-bankovskix-uslug/>
4. Забедюк М.С. Особливості формування та функціонування фінансових систем зарубіжних країн. Економічний форум. 2015. № 1.

Котлар А.С.,

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач Сова В.М.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РОЗРАХУНОВО-КАСОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ У СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

В даний час банки є невід'ємною складовою економіки загалом, їхня діяльність має тісний зв'язок із потребами відтворення. Вони завжди створювали основу ринкових відносин, завдяки яким функціонує економіка будь-якої держави.

Комерційний банк як кредитна організація виступає як посередника під час руху всіх грошових потоків, завдяки чому здійснюється переливання капіталу з однієї сфери в іншу.

Сьогодні у банківській системі спостерігаються серйозні структурні зміни, що стосуються діяльності комерційних банків. Сучасний етап розвитку економіки можна охарактеризувати як період глибоких перетворень у банківській сфері, з'являються численні нововведення у методах управління та в організації роботи банків. Разом з цим зростають і ризики, пов'язані з проведенням банківських операцій. Ефективність функціонування банківської системи, та й усієї економіки в цілому знаходиться у прямій залежності від грамотної та чіткої роботи комерційних банків.

Розрахунково-касове обслуговування клієнтів у комерційних банках, що включає в себе відкриття та ведення банківських рахунків юридичних та фізичних осіб є для банків дуже важливим видом діяльності [1].

Розрахунково-касове обслуговування в сукупності з проведенням операцій із залучення коштів фізичних та юридичних осіб у вклади та розміщенням цих коштів від імені та за рахунок банку є класичною банківською операцією.

Виконання банком розрахунково-касових операцій, залучення клієнтів - юридичних та фізичних осіб дозволяє встановлювати з ними ділові зв'язки так, що взаємини з розрахунково-касового обслуговування в надалі можуть перерости в інші, тісніші форми співробітництва, а отже, банк та клієнти стають взаємозацікавленими та взаємовигідними одне для одного партнерами.

На думку топ-менеджерів великих українських банків, сьогодні спостерігається вихід на перший план продуктів транзакційного бізнесу як безризиковий гарантований інструмент отримання доходу. Розрахунково-касове обслуговування та супутній йому спектр послуг стають для банків основним полем для заробляння комісійних доходів як корпоративному, так і в роздрібному сегментах [2].

В даний час надання послуг у рамках розрахунково-касового обслуговування у більшості банків дуже схоже, тому для зміцнення своїх позицій на ринку, банкам необхідно звернути увагу на ряд напрямів, які потребують вдосконалення та розвитку.

На сьогодні можна виділити такі проблеми:

- відсутність комплексності обслуговування;
- низький рівень клієнтоорієнтованості персоналу банку;
- висока трудомісткість розрахунково-касових операцій;
- великі тимчасові витрати клієнтів, які чекають на обслуговування;
- недостатньо високий рівень безпеки клієнтів.

Розглянемо вищезазначені проблеми докладніше та спробуємо запропонувати способи щодо їх вирішення та вдосконалення розрахунково-касової діяльності у банку.

Комплексне обслуговування – основне завдання у розвитку РКО. Для утримання клієнтів банку важливо, щоб він користувався більш ніж одним банківським продуктом, а також, щоб у рамках обслуговування в одному банку клієнт міг реалізувати всі свої фінансові потреби. Клієнти банку, як правило, прагнуть отримати не лише стандартне банківське обслуговування, а й комплексне задоволення своїх потреб. Таким чином, послуги банку одночасно повинні бути прив'язані до конкретного клієнта та бути універсальними.

Для покращення напряму комплексності обслуговування банку можна запропонувати провести маркетинговий аналіз потреб клієнтів, а також вивчити та взяти до уваги досвід провідних комерційних банків. До того ж, у розвиток послуг РКО важливо як визначити потреби клієнта, але й зрозуміти, що впливає на його вибір: вартість послуги, зручність її використання, поінформованість про можливості користування послугами та інше. У цій ситуації здається доцільним провести перегляд фінансової політики банку, а також покращенням якості пропонованих товарів та складання грамотної тарифної політики.

Наступною важливою проблемою є низька клієнтоорієнтованість персоналу комерційного банку. Клієнту важливо відчувати, що він не байдужий до банку, і приходячи туди, він сподівається, що йому допоможуть вирішити певні проблеми. Комфортна обстановка, довірче спілкування зі співробітниками, спроба передбачати бажання клієнта, все це впливає на те, який банк клієнт вибере для обслуговування всіх своїх рахунків і реалізації послуг, що його цікавлять.

Клієнтоорієнтованість банку – це не лише посмішки персоналу. Тут також важливу роль відіграють банківські продукти, інтернет-банк, мережа банкоматів, ефективне навчання фахівців та багато іншого. Всі ці фактори залежать від великої кількості людей та відділів. Але клієнтам, як правило, не важливо, що відбувається "всередині", банк для клієнта - це те, що він бачить безпосередньо. Його не турбує, як банк розробляє лінійку продуктів або навчає персонал. Йому важливо, щоб він отримав свої послуги швидко та з мінімальними витратами сил та часу.

Для вирішення даної проблеми банку слід приділити увагу бізнес-тренінгам, підвищенню кваліфікації та клієнтоорієнтованості свого персоналу, адже кожен співробітник, особливо розрахунково-касового відділення, є «обличчям» банку.

Розрахунково-касове обслуговування пов'язане з виконанням величезної кількості стандартних операцій. Велика кількість часу у банку витрачається на обробку фінансових та юридичних документів.

Такий процес є досить трудомістким та може знизити якість обслуговування клієнтів банку, тому що замість того, щоб приділити увагу рішенням нестандартних фінансових завдань та виявлення потреб клієнта.

Таким чином, виникає необхідність зниження трудомісткості розрахунково-касового обслуговування. Спосіб вирішення вищезгаданої проблеми є впровадження та використання сучасних технологій, модернізація використовуваного програмного забезпечення, які дозволять удосконалити бізнес-процеси у сфері розрахунково-касових операцій, роблячи надання даних послуг більш простим та швидким. Застосування нових комп'ютерних технологій дозволяє не лише знизити трудомісткість операцій, а й скоротити банківські витрати на утримання персоналу. Крім того, при розвитку та автоматизації процесів обслуговування клієнтів, у банках знижується вартість операцій, і, як наслідок, тарифи, що тягне потік нових клієнтів [25].

Реалізація даних напрямків дозволить досягти ефективності розвитку розрахунково-касового обслуговування та підвищити фінансовий прибуток та стійкість банку.

Список використаних джерел:

1. Шубіна С.В. Теоретичні підходи до обліку касових операцій банку. Вісник Університету банківської справи. 2015. № 2. С. 132–136.

2. Жаровня О.Г. Проблеми та перспективи розвитку розрахунково-касового обслуговування корпоративних клієнтів. Наука сьогодні: глобальні виклики та механізми розвитку. 2016. № 7. С.84-85.

Коробка Е.А.,

Спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування» II курс,
Відокремлений структурний підрозділ
«Бобровицький фаховий коледж імені О. Майнової НУБіП України»
Науковий керівник-викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач
методист Мовчун Л.О.

ДОТАЦІЇ АГРАРІЯМ СІЛЬГОСПТОВАРОВИРОБНИКАМ ПДВ

Агробізнес сьогодні – один з основних напрямів господарської діяльності, що формує ВВП України. В силу підвищеної чутливості до впливу різного роду негативних чинників нестабільності, сільське господарство потребує певної державної підтримки. Саме питання налагодження системи фінансової підтримки аграрної сфери виробництва з боку держави є актуальним питанням сьогодення. Від вирішення якого значною мірою залежить рівень розвитку технічної бази сільського господарства, нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, ефективність використання залучених ресурсів, рівень конкурентоздатності сільськогосподарського товаровиробника та рівень життя сільського населення. Щоб не залишити аграріїв без підтримки, законодавці розробили механізм надання їм допомоги у вигляді бюджетної дотації з ПДВ. Кабмін постановою від 08.02.2017р. №83 затвердив Порядок надання дотації [1]. Щоб отримати право на бюджетну дотацію, сільгоспвиробник має відповідати таким критеріям відбору: бути платником ПДВ; бути сільгосптоваровиробником, тобто суб'єктом господарювання, основною діяльністю якого є постачання сільгосптоварів, вироблених ним на власних або орендованих основних засобах; питома вага вартості сільгосптоварів має становити не менше 75% вартості всіх товарів, поставлених протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів; мають здійснювати види діяльності, визначені п. 16 - 1.3 Закону № 1877 [2], зокрема займається рослинництвом (вироснуванням овочів, винограду, зерняткових та кісточкових фруктів, ягід, горіхів тощо), тваринництвом, переробкою молока; для отримання дотації, аграрій має бути внесений до Реєстру отримувачів сільськогосподарської дотації. Тобто отримати бюджетну дотацію можуть сільгоспвиробники які є платники ПДВ за умови внесення їх до Реєстру що регулюється п. 51 підрозд. 2 розд. XX Податкового кодексу України [3], та п. 16-1.1 Закону № 1877[2].

У аграріїв, які потрапляють під ці умови є можливість отримати в автоматичному режимі так звану сільськогосподарську дотацію з ПДВ із бюджету. По-суті, це повернення частини сплаченого ПДВ на банківський рахунок сільгоспвиробника. Надається така бюджетна дотація для розвитку та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції. Для того, щоб отримати цю дотацію від держави необхідно звернутися з відповідною заявою до органу контролю за місцем свого обліку. Після того, як ДПС внесе сільгоспвиробника до Реєстру, він матиме право отримати бюджетну дотацію.

Для того щоб аграрій отримав дотацію за відповідний період він має перебувати у Реєстрі отримувачів дотації протягом всього періоду за який йому надається дотація. Якщо його виключають із цього Реєстру, то він припиняє отримувати дотацію починаючи із місяця виключення з реєстру. Також з 27.02.2020 року претенденти на ПДВ-дотацію зобов'язані повідомляти про всіх пов'язаних осіб, які протягом року є отримувачами державної підтримки, а також щодо зміни таких пов'язаних осіб та інформації щодо них. Для цього слід заново подати заяву на внесення до Реєстру отримувачів бюджетної дотації. Слід повідомляти про усіх пов'язаних осіб, які користуються сільськогосподарською ПДВ-дотацією.

Якщо ви будете в Реєстрі це не гарантує вам отримання такої дотації. Річ у тім, що вас можуть позбавити дотації якщо:

- ви не своєчасно внесете зміни до Реєстру отримувачів дотації про зміну основного виду діяльності аграрія, якщо такі зміни вже були внесені до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців, громадських формувань.
- у вас наявний борг з ПДВ на наступний день після граничного строку сплати ПДВ за звітний період, за який надається бюджетна дотація.

Отже, аграрії не можуть собі дозволити несвоєчасної сплати податкових зобов'язань з ПДВ. Дотація надаватиметься аграріям щомісяця. Нараховують і надають дотацію податківці через Держказначейство в автоматичному режимі. Тобто аграрії самостійно її розмір не розраховують. Вони лише будуть чекати коштів із бюджету після подання ПДВ-декларації та сплати задекларованих сум. У Порядку надання дотації [1] КМУ постановив, що розмір дотації буде визначатися пропорційно до сплаченої суми ПДВ від здійснення дотаційних видів діяльності. Алгоритм надання дотації свідчить про те, що на виплату буде спрямовуватися не вся сума сплаченого ПДВ, а сума асигнувань, передбачена Держбюджетом. Водночас, яка сума цих асигнувань надійде окремому товаровиробнику, залежить від того, яким видом дотаційної діяльності займається аграрій та в якому розмірі сплачено підприємством ПДВ до бюджету.

ПДВ-дотація не має цільового спрямування, тому після отримання коштів їх можна витратити будь-яким чином. При цьому 2021 рік міг стати останнім роком дії сільськогосподарської дотації, якби її не продовжили, так як дія п. 51 підрозд. 2 Перехідних положень ПКУ обмежується 1 січня 2022 року.

Фінансова підтримка з боку держави та прийняття законів, які б сприяли та полегшували ведення агробізнесу завжди буде актуальним питанням для сільгоспвиробників. А тому держава повинна підтримувати свого аграрія для того, щоб наростити об'єми сільгосппродукції, зменшити податковий тягар та підтримати за рахунок державних програм закладених в бюджеті. Наприклад державним бюджетом України на 2022 рік закладено дотацій аграріям у сумі 4,4 млрд грн. Хоча планувалося удвічі більше – 8 млрд. грн. Звісно коштів для агросектору у ньому недостатньо, однак в ситуації, що склалася, потрібно шукати баланс. Тому маємо надію що гроші з перевиконання бюджету будуть спрямовані на розвиток та підтримку сільського господарства для того щоб зупинити зменшення поголів'я ВРХ та забезпечити приріст ВВП країни.

Список використаних джерел:

1. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році» від 8 лютого 2017 р. № 83.
2. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004р. №1877-IV.
3. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2755-VI.
4. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2004р. №71-VIII.
5. Як отримати бюджетну дотацію сільгоспвиробникам [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.golovbukh.ua/article/6122-qqq-17-m3-09-03-2017-yak-otrimati-byudjetnu-dotatsyu-slgospvirobniku>
6. Державна підтримка агробізнесу в Україні у 2022 році [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://agravery.com/uk/posts/show/derzavna-pidtrimka-agrobiznesu-v-ukraini-u-2022-roci>

Лященко Я.Ф.,

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс
Відокремлений структурний підрозділ

«Мукачівський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування
України»

Науковий керівник – викладач, к.е.н. Грубінка І.І.

ФОРМУВАННЯ ДЕПОЗИТНОЇ СТАВКИ

Міжнародна банківська практика розглядає депозити набагато ширше – як всі можливі види і форми внесення грошових коштів на рахунки банку. Суму депозиту, на яку згідно з умовами депозитної угоди нараховуються відсотки.

Об'єктом депозитних операцій є внески, які на певний час залучаються на депозитні рахунки в банк. Це кошти, передані на умовах, визначених двосторонньою угодою.

Депозити заведено поділяти на такі:

- до запитання;
- строкові на визначений термін;
- ощадні внески населення;
- ощадні (депозитні) сертифікати.

У загальній системі банківських депозитів виділяють спеціальні вклади. До них належать: кошти, зарезервовані на окремих рахунках для проведення акредитивних розрахунків та розрахунків за допомогою лімітованих чекових книжок; кошти для факторингових операцій; кошти для міжбанківських розрахунків; кредиторська заборгованість тощо.

Важливе значення мають міжбанківські депозити, які надаються в межах кореспондентських відносин між банками. Часто міжбанківські депозити відіграють роль інструмента налагодження більш тісних і довірливих кореспондентських відносин між банками. Іноді банки використовують у своїй діяльності т. зв. гарантійні депозити. Вони відкриваються на вимогу банку-кредитора у випадку, коли у нього існують сумніви щодо знецінення активів, або є ризик неплатоспроможності клієнта-позичальника.

Важливе завдання банку – зацікавити клієнтів у збереженні їхніх грошових коштів на строкових депозитних рахунках.

Ефективне управління депозитними операціями передбачає розширення мережі та видів депозитних рахунків, задоволення потреб клієнтів в найрізноманітніших банківських послугах,

забезпечення гарантій вкладень через систему страхування депозитів тощо. Режим функціонування депозитних рахунків у банку має відповідати потребам максимального спрощення порядку проведення депозитних операцій.

Створюються умови для оптимального ресурсного регулювання в комерційних банках. Вміле маневрування ресурсами – важливий показник професіоналізму банківського персоналу.

Залучення грошових коштів на депозити в банк втрачає будь-який сенс, якщо немає надійних каналів їх наступного прибуткового розміщення.

Надійна та ефективна система гарантування вкладів створює умови для захисту інтересів вкладників на випадок неплатоспроможності чи банкрутства банку, зменшення ризику кризи банківської системи внаслідок втрати ліквідності через масове зняття депозитів, підвищення ефективності управління грошово-кредитною сферою економіки внаслідок збільшення обсягу депозитів.

Внутрішній бухгалтерський контроль за депозитними операціями має бути побудований таким чином, щоб гарантувати, що:

- депозити прийняті на умовах щодо строків і лімітів згідно з правилами і нормами, схваленими правлінням банку;
- всі депозити прийняті на підставі та відповідно до відсоткової ставки, яка застосовується у банку;
- всі бухгалтерські записи, проведені за депозитними рахунками, вірно відображені у бухгалтерському обліку.

Гарантією успішного управління депозитними операціями є взаємовигідні відносини між банком і клієнтом. Щоб збільшити депозитні залучення, банк повинен ретельно і постійно вивчати інтереси і запити вкладників. Важливо, щоб банк надавав вкладникам найзручніші форми депозитного обслуговування, які б зводили до мінімуму витрати ним часу.

Глобально на процентні ставки впливають два фактори — облікова ставка НБУ і необхідність банку в ресурсній базі.

Так, з початку року НБУ поступово знижує розмір облікової ставки, що слугує серйозним фактором для зниження процентних ставок по депозитам. Разом з тим, банки нарощують обсяги споживчого кредитування і мають великі плани на кредитування середнього та малого бізнесу, що в свою чергу вимагає залучення нових гривневих ресурсів і компенсує вектор зниження розміру процентних ставок.

Розмір депозитної ставки — це фактично показник надійності банку, так як завищені відсотки закладами пропонують в першу чергу ті банки, які мають потребу в додатковій ліквідності. Великі банки, які дотримуються зваженої і консервативної політики, зберігають ставки на середньоринковому рівні.

Вміле використання досвіду західної банківської практики з урахуванням специфіки вітчизняної економіки і ментальності населення має суттєве значення для поліпшення роботи комерційних банків в Україні.

Список використаних джерел:

1. Бонд Р., Куценко О., Лозицька Н. Фінансова грамотність та обізнаність в Україні
2. Розвиток банківської системи України як основа реалізації стратегії економічного зростання: Монографія / За ред. д. е. н., проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 384 с.

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

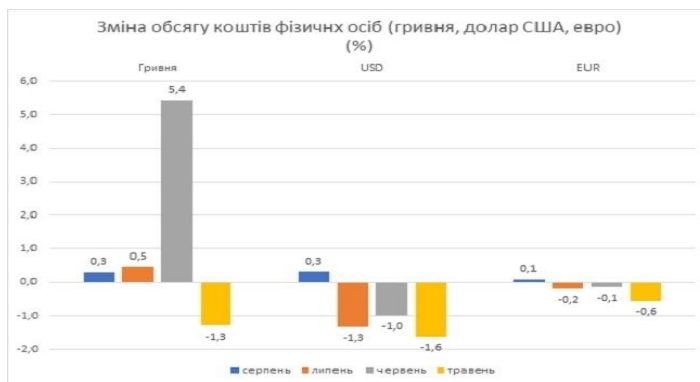
Під банківською системою розуміється сукупність різних видів банків та банківських інститутів, за допомогою яких здійснюється мобілізація коштів і надаються клієнтам різноманітні послуги з прийому вкладів і надання кредитів. Банківська система – це не довільне явище, а складова частина кредитно-грошової системи, елемент економічного базису суспільства, що розвивається за законами ринкової економіки.

Наразі в економіці України намітилися позитивні тенденції економічного зростання. Ці соціально-економічні цілі досягаються шляхом проведення ефективної грошово-кредитної, а також ефективної бюджетної та соціальної політики. У здійсненні грошово-кредитної політики чільне місце посідає банківська система України. Сучасні комерційні банки – це розвинені фінансово – кредитні установи, що орієнтуються на міжнародні стандарти і практику діяльності провідних банківських установ світу. Більшість розвинених країн досягли свого рівня розвитку завдяки ефективній кредитній політиці. Зауважимо, що потенціал впливу банківської системи України на соціально – економічний розвиток надзвичайно великий. Всі фінансові потоки проходять через банки. До банків залучається переважна більшість депозитів юридичних і фізичних осіб і вони є головними кредиторами і суб'єктами платіжної системи країни.

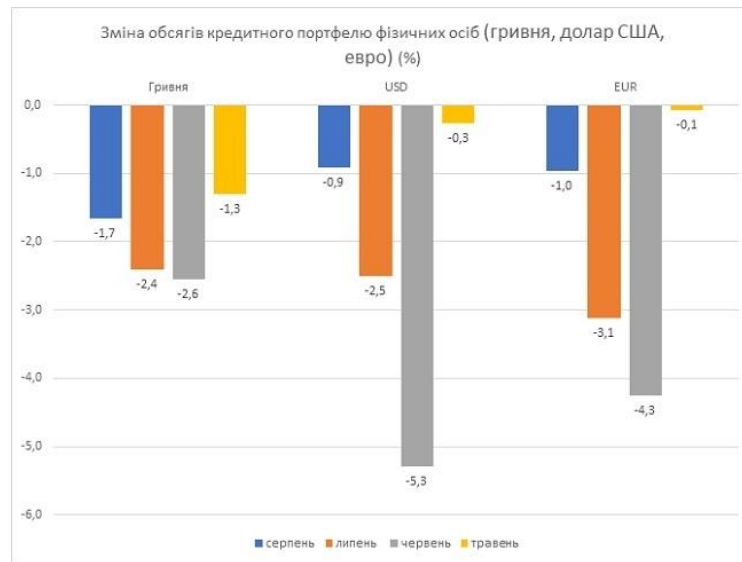
Здійснення програм соціально – економічного розвитку України можливе лише на основі ефективного використання діяльності банківської системи, зокрема на впровадженні науково обгрунтованої кредитної політики.

За сім воєнних місяців громадяни та банківська система України психологічно пристосувалися до нової реальності. І хоча на цьому шляху доводиться долати низку нових викликів, загалом банки продемонстрували неабияку стійкість, а громадяни – довіру до них. Після шоків в емоційному та безпековому плані березня-квітня, із травня 2022 року намітилася тенденція до стабілізації роботи вітчизняного банкінгу.

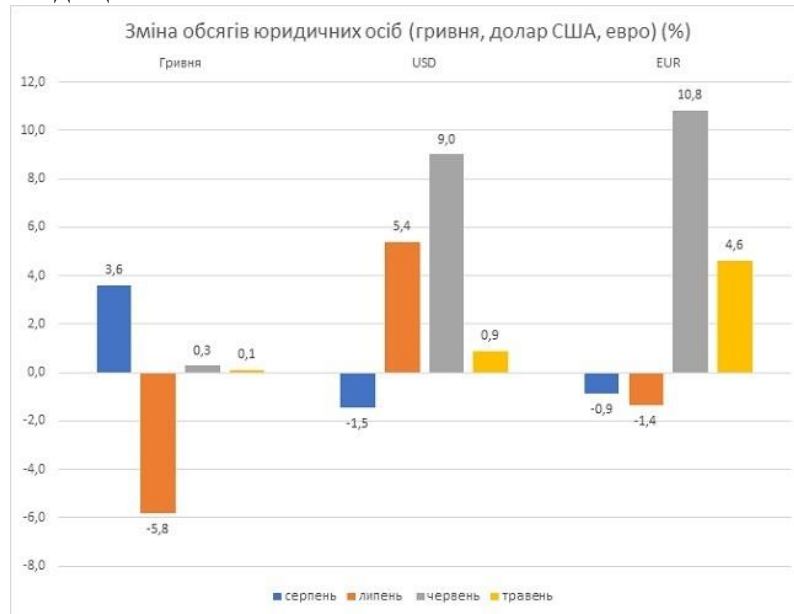
Якщо у червні із підвищенням облікової ставки гривневі залишки коштів фізичних осіб у банківській системі збільшилися, то ослаблення офіційного обмінного курсу у липні змінило ставлення населення до гривні. А розмови щодо рівня індикаторів бюджетної резолюції на 2023 рік, де середнє значення обмінного курсу закладається на рівні 50 грн/\$, призвело до того, що фізичні особи почали переводити вільні кошти у гривні у вільно конвертовану валюту, навіть із відстрочкою її отримання на три місяці.

Якщо ж говорити про кредитний портфель фізичних осіб, то він зменшується місяць до місяця. У валюті фізичні особи не кредитуються з 2009 року, тому в цьому сегменті поруч із плановим погашенням довгострокових кредитів має місце і списання збитків за рахунок сформованих резервів. Що стосується гривні, то видно, що загальна активність банків в цьому сегменті падає.

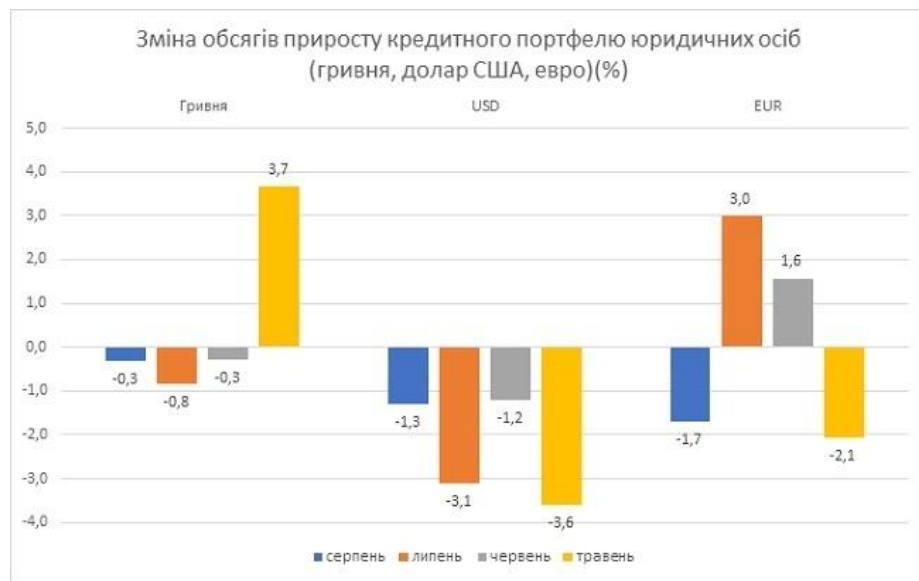

Юридичні особи з метою збереження вартості своїх обігових коштів почали виходити з гривні у валюту ще від початку року. Але із відкриттям експорту через морські порти у серпні залишки обігових коштів у гривні дещо збільшилися.

Що стосується динаміки кредитних портфелів, то активність банківського кредитування зменшується. У травні банки за урядовими програмами підтримки бізнесу – особливо сільського господарства – активізувалися у гривні.

Але невизначеність останніх місяців негативно впливає на кредитні апетити клієнтів і на бажання банків вкладатися в активні операції. Аналіз динаміки портфелів у розрізі банків вказує на те, що бізнес може залучити ресурси в основному тих банків, у капіталі яких бере участь держава.

Від самого початку повномасштабної війни банківські інститути проявили себе з найкращої сторони. Громадяни при цьому сприйняли як належне стабільну роботу банків – особливо у лютому і на початку березня.

Хотілося б вірити, що Національний банк на період війни візьме мораторій і не застосовуватиме жорстких заходів впливу щодо капіталізації банків. Головним критерієм банківської спроможності повинні на цей період стати показники ліквідності та дисципліни проведення банківських розрахунків.

Війна не закінчиться швидко, тож банківська система має забезпечити безперервний грошовий обіг у всіх сегментах: безготівкові розрахунки суб'єктів господарювання, розрахунки карткового бізнесу, готівковий обіг і обіг іноземної валюти на внутрішньому ринку і за міжнародними платіжними системами.

Список використаних джерел:

1. Електронний ресурс «Банківська система України вистояла протягом пів року війни. Що робити далі?». Режим доступу: <https://mind.ua/>

Медвідь С.М.

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс
ВСП «Мукачівський фаховий коледж НУБіП України»
Науковий керівник – к.е.н., викладач Грубінка І.І.

СУТНІСТЬ ТА ВИЗНАЧЕННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

З поданої теми, я хотів би розказати вам про те, що таке кредитоспроможність, а також назвати основні критерії кредитоспроможності. Кредитоспроможність — наявність у потенційного позичальника передумов для отримання кредиту і здатність повернути його. Кредитоспроможність позичальника визначається показниками, що характеризують його акуратність при розрахунках за раніше отриманими кредитами, його поточне фінансове становище, спроможність у разі необхідності мобілізувати кошти з різних джерел, забезпечити оперативну трансформацію активів у грошові кошти.

У науково-практичній літературі здебільшого виокремлюють кількісні та якісні критерії кредитоспроможності. Кількісні критерії пов'язані з оцінкою поточного та перспективного фінансового стану позичальника, а якісні виявляються на основі оцінки менеджменту підприємства та його ситуації на ринку факторів виробництва і збуту продукції.

Якісні критерії кредитоспроможності.

Оцінюючи ситуацію підприємства на ринку факторів виробництва та збуту продукції, використовують результати галузевого аналізу, співбесіди з клієнтами позичальника, а також повідомлення засобів масової інформації. Основна увага при цьому концентрується на з'ясуванні таких питань:

- рівень відповідності якості товарів їх цінам і вимогам ринку;
- конкурентоспроможність продукції (на внутрішньому та зовнішньому ринках), конкурентні переваги;
- якість маркетингової політики та концепції збуту продукції;
- величина ринкового сегмента, який належить підприємству;
- управління товарним асортиментом (розробка нових видів продукції) та інші.

Кількісні критерії кредитоспроможності

З метою оцінки кількісних критеріїв проводиться аналіз поточного та перспективного фінансового стану підприємства. Головне завдання, яке ставить перед собою фінансовий аналітик, — прогнозування майбутньої платоспроможності підприємства. Для цього аналізуються всі можливі фактори, які можуть вплинути на платоспроможність.

На практиці використовуються різні моделі аналізу: дискримінантний та регресійний аналіз, комплексна оцінка на основі розрахунку окремих фінансових показників тощо.

Зараз я розкажу вам про найтипівіший підхід до оцінки фінансового стану підприємств, який застосовується провідними європейськими банками. В основі цього підходу лежить розрахунок таких основних блоків показників:

- ліквідності та платоспроможності;
- які характеризують структуру капіталу та майна підприємства;
- прибутковості та самофінансування (поточні та прогнозні);
- оборотності.

Завдяки аналізу робиться висновок про здатність підприємства обслуговувати свої борги. Об'єктивність висновків підвищується в результаті порівняння значень отриманих показників з рекомендованими, середньогалузевими, а також у динаміці.

На закінчення, я б хотів зазначити, що для отримання об'єктивної картини достатньо проаналізувати по-одному або по-декількох показниках з кожного блоку. Згідно із сучасними тенденціями оцінки кредитоспроможності, увага, в першу чергу акцентується на аналізі достатності та реальності прогнозних показників балансу.

Список використаних джерел:

1. Сайт Mind [Електронний ресурс] - Режим доступу - <https://mind.ua/news/20217631-vtrati-svitovoyi-turistichnoyi-galuzi-na-tli-pandemiyi-ocinili-v-730-mlrd>

Микал В. О.,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
Відокремлений структурний підрозділ
«Бобровицький фаховий коледж імені О. Майнової
Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач Майданюк О. В.

АГРАРНІ РОЗПИСКИ – ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ДОДАТКОВИХ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

Питання фінансування аграрного сектора завжди є актуальним. В умовах, коли українським сільськогосподарським товаровиробникам доводиться конкурувати з європейськими без відсутності

державної підтримки, та гострий дефіцит фінансування з боку держави стримує розвиток аграрної сфери, впровадження різних альтернативних механізмів фінансування, можуть допомогти не тільки залучити кошти в сільгоспвиробництво, але і знизити ризики [1].

Одним з таких механізмів є аграрні розписки. Аграрні розписки є інноваційним інструментом залучення додаткових ресурсів до виробничого процесу у сільському господарстві, які мають багато переваг в порівнянні з іншими джерелами фінансування.

Закон України «Про аграрні розписки» виділяє два види аграрних розписок:

- Товарні аграрні розписки — коли боржник зобов'язується повернути отримані кошти шляхом здійснення поставки вирощеної сільськогосподарської продукції, визначеної кількості та якості.
- Фінансові аграрні розписки — боржник має повернути грошові кошти, які він самостійно отримає від продажу вирощеної сільськогосподарської продукції.

Зазначимо, що проект «Аграрні розписки в Україні» впроваджується IFC, членом Групи Світового банку, у партнерстві зі Швейцарською Конфедерацією в Україні. Мета проекту — покращити доступ до фінансових ресурсів для малих та середніх сільгосптоваровиробників шляхом запуску фінансового інструменту «аграрні розписки». Основні партнери проекту: органи державної влади (Міністерство аграрної політики та продовольства України, Міністерство юстиції України); приватний сектор (постачальники матеріально-технічних ресурсів, банки, зернотрейдери), міжнародні організації [1].

До переваг застосування розписок можна віднести: швидкість оформлення (до 7 днів) та легкість застосування, наявність застави (тобто майбутній урожай), а як наслідок: безумовність виконання аграрної розписки, обов'язкове нотаріальне посвідчення, реєстрація аграрних розписок в єдиному Реєстрі аграрних розписок, публічний доступ до єдиного Реєстру аграрних розписок, погашення розписки прив'язано до збору урожаю, в разі неврожаю або форс-мажорних обставин може бути від термінованою або заміненою на інший вид сільськогосподарської продукції, полегшена процедура стягнення через виконавчу службу без залучення суду.

Аграрні розписки можуть стати тим основним інструментом економічного зростання аграрного сектору та дати поштовх до розвитку малих аграрних суб'єктів господарювання завдяки додатковим джерелам фінансування.

Крім явної своєї переваги, аграрна розписка має інші переваги, які роблять її привабливою не тільки для сільгоспвиробників, а й партнерів, готових надати фінансування під заставу майбутнього врожаю. Першою особливістю аграрної розписки є те, що, на відміну від договору, її не можна визнати недійсною. Оскаржити аграрну розписку можна, як і вексель, однак щоб знизити ризик дефекту форми, існують обов'язкові реквізити аграрної розписки. Зокрема, в розписці обов'язково вказується кількість і якість сільгосппродукції, яка буде поставлятися. Слід також вказати, як в майбутньому будуть вирішуватись можливі спірні питання з якості. Вказується і форма перерахунку, якщо буде поставлена продукція іншої якості та форма розрахунку при поверненні коштів.

Друга перевага: аграрна розписка прив'язана не до назви компанії або імені власника, який її видає, а до кадастровому номеру ділянки, на якому буде вирощений урожай, який є заставою. Це дозволяє убезпечити кредиторів, які можуть перевірити, чи не зазначена дана ділянка в інших агророзписках, потенційних орендарів даної ділянки і покупців продукції, які можуть перевірити, чи не є товар заставним. Перевірити цю інформацію можна за допомогою Загального реєстру аграрних розписок, який знаходиться у вільному доступі, що є ще однією перевагою даного інструменту фінансування сільгоспвиробництва [2].

Оскільки розписка нотаріально посвідчується, то і стягнення йде за виконавчим написом нотаріуса. Якщо боржник не виконав свої зобов'язання, то нотаріус протягом дня робить відповідний напис, після чого протягом 7 днів виконавча служба зобов'язана передати кредитору предмет застави. У разі якщо вина боржника буде доведена, кредитор отримує право доростити урожай або залучити для цього третіх осіб. У той же час, якщо з незалежних від сільгоспвиробника причин, тобто в разі

форс-мажору, не вдалося зібрати урожай і сторони не домовилися про предмет застави, то боргові зобов'язання автоматично продовжуються ще на один маркетинговий рік. Якщо предмета застави не вистачає, то в заставу потрапляє урожай будь-якої сільгосппродукції, який буде вирощений на даній земельній ділянці.

На даний момент в Податковому кодексі інструмент аграрних розписок ніяк не регулюється. З одного боку, агророзписку можна розглядати як вексель. В цьому випадку у бухгалтерів не виникає ніяких проблем з її відображенням в обліку. Однак якщо розглядати її як боргове зобов'язання, то у постачальника і утримувача цього документу виникає право вимоги сільгосппродукції у конкретного фермера. Право вимоги – це нематеріальний актив. І тут виникає загроза подвійного ПДВ [1].

Агророзписки є досить привабливим інструментом не тільки для фермерів, а й для фінансових установ. Багато банків виявляють готовність працювати з цим інструментом. Однак тут виникає друга проблема. На даний момент Нацбанк України не підтвердив банкам порядок формування резервів під аграрні розписки. Без цього фінансові установи не готові працювати з даним інструментом.

Слід зазначити, що аграрні розписки використовувалися в якості робочого інструменту між перевіреними партнерами. В цілому, як бачимо, переваг значно більше, ніж недоліків. Однак існуючі недоліки створюють певні труднощі для широкого використання даного інструменту фінансування [1].

Список використаних джерел:

1. Аграрні розписки в Україні: <http://www.vaks.org.ua>
2. Про затвердження Порядку ведення Реєстру аграрних розписок, постанова КМУ від 17.07.2013 р. № 665 <https://zakon.rada.gov.ua>

Черненко Л.Б., викладач,
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Фінансова система є основою функціонування кожної країни. Від якості її формування та напрямів функціонування залежить добробут країни, рівень її конкурентних позицій на міжнародному рівні та економічне зростання в цілому. Створення досконалої фінансової системи держави – одна з основних умов функціонування економіки за будь-яких умов. Фінансова система України має багатий досвід, є історично сформованою, складною та цікавою економічною категорією.

Глибока економічна та фінансова кризи, обумовлені повномасштабною війною росії проти України, матимуть суттєві негативні та довготривалі наслідки для фінансового сектору. Проте банки успішно протистоять викликам війни завдяки значному запасу міцності, своєчасній реакції НБУ та рокам спільної роботи над реформою сектору.

Зважаючи на очікуваний масштаб реалізації фінансових ризиків та втрати банками капіталу, Національний банк тимчасово перейшов до політики регуляторного послаблення. Він не застосовуватиме заходи впливу, якщо фінустанови порушуватимуть вимоги до достатності капіталу через негативні наслідки війни. Водночас вимагатиме прозорого та достовірного відображення фінансового стану банків та небанківських фінансових установ, що дозволить впровадити реалістичний графік відновлення фінансового сектору після перемоги у війні.

Попри це, інфляційний тиск залишається значним. Ефекти війни, зокрема руйнування виробництва і логістики, і надалі мають визначальний вплив на ціни майже всього споживчого набору товарів і послуг. Погіршення інфляційних очікувань також тисне на ціни в бік зростання. Це, зокрема, відображається у доволі високому попиту на товари довгострокового використання та на іноземну

валюту. Додатковий внесок в інфляційний розвиток мало коригування офіційного курсу гривні, зумовлене необхідністю зберегти стійкість економіки та фінансової системи в тривалішій перспективі.

Інфляція і далі зростає, але дещо повільніше, ніж прогнозував Національний банк України. Так у липні інфляція прискорилося до 22,2% у річному вимірі. За попередніми оцінками Національного банку, у серпні вона сягнула близько 23%, цінова динаміка загалом була стриманішою. Це пов'язано передусім зі швидшим, ніж очікувалося, зниженням вартості пального внаслідок подешевшання нафти на світових ринках і налагодження внутрішньої логістики. Меншими темпами, ніж очікувалося, зростали й ціни на окремі овочі, зокрема завдяки сезонному збільшенню пропозиції, насамперед з боку домогосподарств. Надалі інфляційні процеси залишатимуться керованими, зокрема завдяки заходам Національного банку та Уряду України.

Забезпечення курсової стабільності залишається важливою передумовою стабілізації очікувань та збереження керованості інфляційними процесами. Разове коригування офіційного курсу гривні та додаткові заходи, вжиті Національним банком для зниження девальваційного тиску, сприяли зменшенню дисбалансів на валютному ринку. Про це, зокрема, свідчить зниження обсягу інтервенцій Національного банку з продажу валюти в останні місяці. У сукупності зі значними обсягами міжнародної фінансової допомоги це забезпечило зростання рівня золотовалютних резервів у серпні до 25,4 млрд дол. США. Обсяг міжнародних резервів є достатнім для фіксації обмінного курсу на поточному рівні, ураховуючи перспективи отримання офіційного фінансування від партнерів, поступове налагодження логістики та відповідне зростання експортної виручки.

Утриманню інфляції під контролем у середньостроковій перспективі сприятиме поступова нормалізація фіскальної політики. Зокрема, повернення податків на імпорту збільшило спроможність Уряду України фінансувати витрати воєнного часу за рахунок власних надходжень. Це послабило тиск на міжнародні резерви і знизило потреби уряду в емісійному фінансуванні з боку Національного банку.

Значну роль у стримуванні інфляції й надалі відіграватиме фіксація тарифів на послуги ЖКГ. Попри високі світові ціни на енергоносії (газ, електроенергію) їх вартість для побутових споживачів залишатиметься незмінною упродовж поточного опалювального сезону, тож вплив цього чинника на інфляційну динаміку буде обмеженим.

Важливою передумовою стабільного функціонування економіки в умовах війни є прогрес у співпраці з міжнародними партнерами, у тому числі МВФ. До кінця року очікується надходження анонсованого офіційного фінансування на загальну суму близько 12 млрд дол. США (в еквіваленті), у тому числі 8 млрд євро в межах програми макрофінансової допомоги від ЄС. Завдяки подальшій міжнародній підтримці Національний банк матиме можливість утримувати золотовалютні резерви на достатньому рівні і в наступні роки.

Однією з основних проблем нестійкості фінансової системи України є відсутність належного державного контролю. Більшість перевірок на сьогоднішній день носять фіскальний характер: на практиці найчастіше використовують перевірку або ревізію. Водночас зазначені методи дозволяють лише виявити фінансові порушення, констатувати негативні явища, але не дають можливості запобігти їм або детально дослідити причини їх виникнення.

Важливою проблемою на сьогодні залишається незбалансованість у видатках та доходах бюджету, а також значне зростання державної заборгованості та нераціональний розподіл витрат. Для розв'язання зазначених питань необхідно впровадити державний контроль за витрачанням коштів, їх доцільністю та належним чином відслідковувати грошові потоки. Водночас обов'язковим має бути зменшення обсягів запозичень для покриття бюджетного дефіциту.

Список використаних джерел:

1. Когут Ю.М. Сучасні проблеми та шляхи вдосконалення фінансової системи України. Науковий вісник 2019. № 28. С. 153-158. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-28-27>.

2. Дем'янишин В., Лободіна З. Розвиток фінансового механізму в умовах реформування фінансової системи України. Формування ринкової економіки в Україні 2020. Вип. 43. С. 59-80.

3. Обозна А.О., Клімова М.В. Проблеми і перспективи економічного розвитку України в умовах євроінтеграції. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2021. Вип. 3(8).С. 30–32.

Юрченко В.С.,
Спеціальність «Маркетинг», III курс,
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування
України»
Науковий керівник - викладач Чайка Л.В.

ЗНАЧЕННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ НА ПЛАТІЖНИЙ ОБОРОТ ПІДПРИЄМСТВА

Платіжна дисципліна полягає в суворому дотриманні суб'єктами господарювання встановлених правил проведення розрахункових операцій і виконанні засадничих принципів здійснення грошових розрахунків.

Додержання платіжної дисципліни сприяє прискоренню кругообігу коштів і зміцненню фінансового стану підприємства. Порушення розрахункової дисципліни найчастіше буває наслідком незадовільної роботи фінансових служб підприємства або його складного фінансового стану.

Санкцію в господарських відносинах слід розглядати як захід покарання за порушення встановленого порядку здійснення господарсько-фінансової діяльності. Залежно від того, які суб'єкти застосовують санкції, останні поділяються на договірні, банківські (кредитні), фінансові.

Договірні санкції спрямовані на забезпечення повного й безумовного виконання господарських угод.

Банківські (кредитні) санкції застосовуються до підприємств за порушення ними кредитної дисципліни; за незадовільний стан обліку і звітності; нецільове використання кредитних ресурсів; порушення планових строків уведення об'єктів, на які отримано кредит, в експлуатацію; за несвоєчасне повернення отриманих кредитів.

Фінансові санкції застосовуються за порушення суб'єктами господарювання фінансової дисципліни.

У сучасних умовах господарювання в процесі діяльності підприємства вступають у розрахункові взаємини з іншими підприємствами, організаціями й особами.

Грошові розрахунки – платежі підприємств, підприємців і фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги) і за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.

Основними завданнями розрахункових операцій є: строге виконання діючого порядку застосування безготівкових розрахунків; правильне і своєчасне оформлення всіх документів; контроль за дотриманням форм розрахунків, установлених у договорах із покупцями і постачальниками; забезпечення своєчасних розрахунків з дебіторської і кредиторської заборгованості для виключення простроченої заборгованості; контроль за наявністю, рухом і збереженням коштів, за дотриманням розрахункової і платіжної дисципліни; своєчасне і правильне документальне оформлення руху грошових коштів і розрахунків. Таким чином, розрахункові операції обслуговуються готівковим і безготівковим грошовим обігом [1].

Між готівковою і безготівковою формами розрахунків існує тісний зв'язок. Одержуючи виручку за реалізовану продукцію у безготівковій формі, підприємство має отримати в установленому порядку у банківській установі готівку на покриття поточних витрат – виплату заробітної плати, господарські потреби, виплату авансів на відрядження. Підприємства торгівлі та сфери обслуговування населення, реалізуючи товари (роботи, послуги), отримують плату за це переважно готівкою [2].

Основні принципи організації грошових розрахунків [3]: грошові кошти підприємств підлягають обов'язковому зберіганню на поточних, депозитних та інших рахунках у банківських установах; усі розрахунки і платежі підприємства мають здійснюватись за документами, передбаченими правилами розрахунків (паперових чи електронних).

Отже, від правильної організації грошових розрахунків у цілому залежить оперативність їх здійснення, а відтак і фінансовий стан суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Пронишин А. А. Управление дебиторской задолженностью / А. А. Пронишин // Дистрибуция и логистика. – 2009. – № 3. – С. 15–21.
2. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – К. : Знання-Прес, 2006. – 287 с.
3. Карпишин Н. І. Фінанси підприємств [Електронний ресурс] / Н. І. Карпишин. – Режим доступу: <http://maradver.com/book/264-finansi-pidpriyemstv-karpishin-ni/9-22-gotivkovirozrazhunki-na-pidpriyemstvi.html>. – Назва з екрану.

Яковенко С.С.,

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і
природокористування України»
Науковий керівник – викладач, Черненко Л.Б..

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

У процесі значного розвитку вітчизняної банківської системи та її інтеграції у міжнародний простір виникає необхідність детального аналізу діяльності комерційних банків у сфері валютних операцій. Вони є найскладнішими та найризикованішими видами банківської діяльності, які можуть принести як великий прибуток, так і стати джерелом значних збитків. Саме цей факт зумовлює важливість валютних операцій у діяльності комерційних банків.

Одним із напрямів банківського бізнесу є його діяльність на валютному ринку, яка представлена як операціями клієнтів, так і безпосередньо власними операціями банків. Але, крім цього, їм належить роль валютного контролю, яка зобов'язує їх здійснювати свою діяльність відповідно до вимог валютного законодавства.

Комерційний банк – юридична особа, що на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, відомості про яку внесені до Державного реєстру банків.

Валютна операція – це вид банківської діяльності у сфері міжнародних валютних відносин, який направлений на отримання прибутку і охоплює різні види операцій з валютними коштами, що здійснюються на регіональному, національному та міжнародному фінансових ринках як за дорученням клієнтів, так і за кошти банків [2].

Комерційні банки можуть вести розрахунки в багатьох валютах іноземних держав. Але мультивалютність в обліку поширюється тільки на рахунки 1-го, 2-го, 3-го, 4-го та 9-го класів. Облік на рахунках 5-го, 6-го та 7-го класів ведеться тільки в національній валюті [1]. Аналітичний облік грошових коштів в іноземній валюті здійснюється у двох оцінках: в іноземній валюті за номінальною вартістю та в національній валюті України за офіційним курсом НБУ. План рахунків бухгалтерського обліку банків України забезпечує мультивалютний облік операцій банків. Це означає, що виникнення активу або пасиву в іноземній валюті відображатиметься на тих самих рахунках, що й гривневого активу чи пасиву.

У синтетичному обліку операції з іноземною валютою відображаються лише в національній валюті України. Унаслідок здійснення валютних операцій у комерційному банку постійно змінюється співвідношення залишків на рахунках в іноземній валюті, які формують активи та пасиви. Це співвідношення називають валютною позицією банку. Якщо сума всіх рахунків у конкретній валюті балансується, необхідно закрити валютну позицію. Різниця між залишками коштів у іноземній валюті, що формують активи та пасиви у відповідних валютах, забезпечує відкриту валютну позицію. Саме це зумовлює можливість отримати додаткові прибутки або зазнати додаткових збитків у разі зміни обмінних курсів валют [1].

Зв'язок між операціями в національній та іноземній валюті забезпечується використанням технічних рахунків. Їх облік ведеться на рахунку 3800 "Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів" та рахунку 3801 "Еквівалент позиції банку щодо іноземної валюти та банківських металів". Рахунки валютної позиції та її еквівалента відображають позицію банку у відповідній валюті та вартість валюти, перераховану в гривні. Рахунок 3800 відкривається за кодами валют в іноземній валюті та в гривнях, а рахунок 3801 – лише в гривнях, аналітичний облік ведеться за видами валют [2]. У разі здійснення обмінних операцій кінцевим результатом є проведення операцій за дебетом рахунку в одній валюті та кредитом – в іншій.

У бухгалтерському обліку валютних операцій банків для відображення операцій з купівлі-продажу іноземної валюти та банківських металів використовується технічний рахунок 9920 "Позабалансова позиція банку за іноземною валютою та банківськими металами". Банківські операції відображають у бухгалтерському обліку незалежно від дати валютування, тобто за датою операції; якщо дата операції та дата валютування не збігаються, зобов'язання й активи банку в іноземній валюті мають бути відображені на позабалансових рахунках плану рахунків: групи 920 "Валюта та банківські метали до отримання"; групи 921 "Валюта та банківські метали до відправлення" [3]. Дата фактичного розрахунку та дата валютування за операціями в іноземній валюті можуть не збігатися. Різниця в часі між датою розрахунку та датою валютування виникає під час передоплати або відстрочення платежу. Якщо дата розрахунку і дата валютування не збігаються, для обліку активів та зобов'язань банки використовують такі балансові рахунки: 2800 "Дебіторська заборгованість за операціями з купівлі-продажу іноземної валюти, банківських та дорогоцінних металів для клієнтів банку"; 2900 "Кредиторська заборгованість за операціями з купівлі-продажу іноземної валюти, банківських та дорогоцінних металів для клієнтів банку"; 3540 "Дебіторська заборгованість з придбання іноземної валюти та банківських металів за рахунок банку"; 3640 "Кредиторська заборгованість з придбання іноземної валюти та банківських металів за рахунок банку". Валютні операції є одними з найбільш ризикових операцій комерційних банків, за їх допомогою банк може отримати як значний прибуток, так і понести збитки.

Задля зменшення втрат банків у результаті здійснення валютних операцій можливий перспективний метод зниження валютного ризику – надання позички в одній валюті з умовою її погашення в іншій з урахуванням форвардного курсу, зафіксованого в кредитному договорі. Такі заходи нададуть змогу банку застрахуватися від можливого падіння курсу валюти кредиту.

Також доцільно використовувати диверсифікацію коштів банку в іноземній валюті, що дозволить знизити валютний ризик при здійсненні операцій не з однією, а з декількома валютами, які не корелюються. Найбільш поширений метод, який дозволяє знижувати можливі втрати за валютними операціями, – страхування валютного ризику, що передбачає передачу банком усього ризику страховій компанії. Детальний аналіз дав змогу обґрунтувати сутність валютних операцій комерційних банків в Україні та визначити особливості їх обліку. Для зменшення витрат від валютних операцій запропоновано надання позички в одній валюті з умовою її погашення в іншій, диверсифікація коштів банку в іноземній валюті та страхування валютного ризику, що у свою чергу, дасть змогу банкам вчасно реагувати на зміну валютного курсу, щоб запобігти своєму банкрутству.

Проведений аналіз повністю не розкриває сутності валютних операцій комерційних банків, а тому потребує подальшого вивчення і вдосконалення, насамперед через впровадження в бухгалтерський облік банків рахунку курсових різниць.

Список використаних джерел:

1. Васюренко О. В. Банківські операції [Електронний ресурс] / Васюренко О. В. –Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/bankivski_operatsiyi_-_vasyurenko_ob.
2. Стойко О. Я. Банківські операції : навч. посібн. [Електронний ресурс] / О. Я. Стойко. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15840720/bankivska_sprava/bankivski_operatsiyi_.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.

СЕКЦІЯ 4. DIGITAL- ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Владика М.В.

Спеціальність «Облік і оподаткування», III курс ,
«Дрогобицький механіко-технологічний фаховий коледж»
Керівник – викладач Мачишин О.В.

ЕКОНОМІКА І БІЗНЕС

День за днем нові технології все більше проникають у всі сфери суспільного життя. Сьогодні вже очевидно, що процес цифровізації економіки призведе до серйозних структурних змін у формуванні, обробці та використанні інформації, звітних даних суб'єкта господарювання. Цифрові технології є найбільш важливими складовими процесу використання інформаційних ресурсів . Більшість вчених вважають, що ключовими орієнтирами змін в умовах цифрової економіки будуть наступні:

- розширення відображення сфери діяльності підприємства в обліку;
- підвищення якості та оперативності обліку;
- виявлення і збільшення кількості нових об'єктів обліку та розробка інноваційних методів їх оцінки;
- формування підходів до інтегрування різних видів обліку;
- використання більш досконалих інформаційних технологій;

Глибинні наслідки цифровізації економіки можливі за умови синергії нових концепцій обробки та передачі інформації: – бухгалтерський облік господарських операцій в режимі реального часу (RTA); – обмін електронними даними – від первинних до звітних (EDI); – розширена мова фінансової, управлінської, податкової звітності різних сфер бізнесу (XBRL); – «хмарні технології» обчислення, облікові операції, що базуються на хмарах; – штучний інтелект (AI) – модернізація математичного моделювання сучасними технологічними інноваціями (оцінка запасів на складах за допомогою програмно керованих дронів); – BigData – використання у розрахунках для підвищення ефективності, точності та швидкості; – блокчейн – систематизація і ефективний контроль; – м'які цифрові інфраструктури (інфраструктура ідентифікації та довіри, інфраструктура відкритих даних, інфраструктура електронних розрахунків та транзакцій, інфраструктура електронної комерції та онлайн-взаємодії суб'єктів бізнесу) [1 ст. 146- 159].

Майбутній фахівець економіки, повинен отримати знання і компетенції за якісними сучасними організаційно-технічними і технологічними рішеннями, пов'язаними з інтернеттехнологіями, сучасною IT-інфраструктурою, аналітичними платформами, системами комунікацій, засобами ведення віддаленої документації для успішного виконання професійних функцій. Отже, більш високими темпами зростає попит на фахівців, які вміють працювати в digital-форматі. Тому в умовах розвитку технологій, інформатизації й «цифрової економіки» необхідно актуалізувати програми підготовки фахівців обліково-фінансової сфери з урахуванням вимог часу, розвивати підвищення професійного рівня і перепідготовку кадрів, які зможуть не тільки формувати бухгалтерську звітність, а й аналізувати, а також займатися інформаційним забезпеченням управлінських рішень [2 ст. 589-594].

Підготовка фахівців, які б відповідали сучасним вимогам стейкхолдерів повинна бути спрямована на діджиталізацію, а здобувачі вищої освіти під час навчання повинні бути адаптовані до цього.

Діджиталізація - загальний термін для позначення цифрової трансформації суспільства та економіки. Він описує перехід від індустріальної епохи й аналогових технологій до епохи знань і творчості, що характеризується цифровими технологіями та інноваціями в цифровому бізнесі . Саме

тому діджиталізація бізнесу є тією рушійною силою, що сприяє його розвитку та виходу на новий рівень зі значною економією часу та підвищенням продуктивності. Діджиталізація економіки, поглиблює економічну безпеку бізнес-структур [3]

Світова фінансова криза, яка стала наслідком надзвичайно динамічного розповсюдження COVID-19, фактично переформатувала всі сфери соціально-економічних відносин на два ключових вектори: чітко розмежувались сфери людської діяльності, які суттєво постраждали в результаті зазначених процесів, і ті, які знайшли інноваційні підходи до своєї безперервної діяльності, але фактично майже не піддались зазначеному впливу. Процеси цифрової трансформації є рушійними силами економіки майбутнього – економіки надвисокої урбанізації. Цифровізація виступає однією з головних тенденцій соціально-економічного розвитку провідних країн світу. Сучасна вища освіта, на сьогодні, виступає однією із традиційних ланок бізнесу.

Людство переживає зараз четверту промислову революцію. Великі промислові гіганти та корпорації змінюють характер своєї роботи, широко впроваджуючи технології «Індустрії 4.0», що супроводжуються залученням персоналу та підвищенням кваліфікації при мінімальному витісненні людської праці.

Список використаних джерел

1. Шишкова Н.Л. Перспективи IT-модернізації бухгалтерського обліку: актуалізація теорії і практики [Електронний ресурс] / Н. Л. Шишкова // Економічний вісник Національного гірничого університету. - 2019. - № 3. - С. 146- 159. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2019_3_18 141
2. Плікус, І.Й. Розвиток професії «бухгалтер» в умовах цифрової адженди: емпіричні дослідження щодо майбутнього професії / І.Й. Плікус, О.О. Осадча, Т.А. Жукова // Інфраструктура ринку. – 2019. – Випуску 29. – С. 589-594.
3. Василішин С.І. Трансформація місії та назви професії бухгалтера під впливом запитів зміцнення економічної безпеки підприємства в умовах діджиталізації економіки. - Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/60.pdf

Іванова С.М., викладач

Відокремлений структурний підрозділ

«Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ В ЕКОНОМІЦІ

Управляти підприємством із зростанням впливу інформаційних технологій стало набагато складніше. З'явилися не лише управлінські проблеми, а й організаційні, зокрема пов'язані з бізнес-процесами. Проте, застосування комп'ютерів, інформаційних систем та інтелектуальних комплексів Smart дозволяє економіці вирішувати питання управління складними соціально економічними системами.

Вплив економічних процесів тягне за собою необхідність зміни управлінського менеджменту, парадигми освіти та принципи використання інформаційних технологій SMART у функціонуванні економічних об'єктів. Таким чином, роль людини в Smart-суспільстві сильно трансформується.

По-перше, необхідно фокусуватися на вирішенні глобальних соціальних проблем суспільства, знаходячи компроміс між усіма аудиторіями стейкхолдерів, інтереси яких можуть бути конкуруючими.

По-друге, інформація надходить у великих обсягах, вона різномірна і фрагментована, кількість інформаційних джерел зростає з кожним днем і охопити їх усі не представляється можливим.

Тому здатність відбирати найбільш релевантні інформаційні джерела, вбирати величезний обсяг різномірної інформації і самостійно знаходити рішення, є невід'ємною властивістю людини Smart-

суспільства. Споживачі сьогодні чудово розуміють маркетингові зусилля бізнесу в соціальних мережах і в інтернеті, тому вони вимагають релевантності інформації про бізнес або товари / послуги компанії, представленої в повідомленнях [1].

SMART-технології - це інтерактивний навчальний комплекс, що дає змогу створювати, редагувати та поширювати мультимедійні навчальні матеріали, як в аудиторний так і в позааудиторний час [2].

Технології SMART-education є концепцією, яка передбачає комплексну модернізацію всіх освітніх процесів, а також методів і технологій, що використовуються в цих процесах. Концепція SMART в освітньому розрізі тягне за собою появу таких технологій, як розумна дошка, розумні екрани, доступ в Інтернет з будьякої точки. Кожна з цих технологій дозволяє по-новому побудувати процес розробки контенту, його доставки і актуалізації.

Смарт-економіка епохи цифрової економіки, що набирає обертів, вимагає фахівців, які здатні обробляти великий потік інформації, та при цьому, виділяти з нього найголовніше. Смарт-економіка ставить амбітні цілі перед людиною, компаніями та державами майбутнього. Ключовими викликами для економіки, освіти та суспільства загалом є: підготовка кадрів, вимоги до компетенцій та загальної цифрової грамотності. Основними цілями розвитку цифрової економіки, з позицій, що розглядаються, є: ліквідація цифрової безграмотності; випереджальна підготовка кадрів; заміна елементів, що віджили, таких як трудова книжка на індивідуальний профіль людини.

Розробки Smart city можуть використовуватися в багатьох секторах управління містом: це і транспорт, і так зване "електронний уряд", і енергетика, і охорону здоров'я, і будівництво, і суспільне життя. У кожній з цих галузей можуть бути впроваджені інноваційні розробки, які знизять вартість і оптимізують використання ресурсів. До створення таких систем підключаються гіганти software і hardware галузей, такі як IBM, Microsoft, Cisco і ін.

Отже, формування нових технологій управління бізнесом під час розвитку смарт-економіки цифрової держави відіграє важливу роль та має певну специфіку, оскільки скоро не буде жодної сфери діяльності, в якій не використовується або лежить в основі компетенції Digital та SMART.

Список використаних джерел:

1. Воронкова В.Г., Романенко Т.П., Андрюкайтене, Регіна. Концепція розвитку проектно-орієнтованого бізнесу в умовах цифрової трансформації до smart-суспільства// Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. № 67. С. 122-134.
2. Замлелый А.Ю. Формирование smart (интеллектуальной) экономики: теория и практика. Современные проблемы науки и образования. 2012. № 4

Кравчук Н.І.,

викладач фінансових дисциплін,

Відокремлений структурний підрозділ «Шепетівський фаховий коледж»

ЗВО «Подільський державний університет»

Вікоренко А.Л.,

викладач фінансових дисциплін,

Відокремлений структурний підрозділ «Шепетівський фаховий коледж»

ЗВО «Подільський державний університет»

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕГРАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

В умовах модернізації освіти головним напрямом розвитку студентів є підвищення якості освіти, а це, в свою чергу, вимагає нових освітніх технологій, форм та інновацій, здатних забезпечити високу якість підготовки фахівців.

Зважаючи на складність вивчення дисциплін, на середній рівень підготовки студентів, важливе значення має мотивація до навчання. Аналізуючи свій педагогічний досвід, ми прийшли до висновку, що інноваційні методи викладання спеціальних дисциплін, використання інтеграційних зв'язків виступають ефективною мотивацією до навчання.

Одним із шляхів реалізації інтегральних технологій в освітньому процесі є проведення міждисциплінарних позааудиторних заходів.

Згідно Робочих програм з дисциплін: «Гроші та кредит» і «Банківські операції» викладачі фінансових дисциплін Шепетівського коледжу ПДАТУ Кравчук Н.І., Вікоренко А.Л. практикують проведення інтегрованих занять. Зокрема, досить цікавою і захопливою є екскурсія студентів спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» до Музею нумізматики, що знаходиться в м. Остріг Рівненської області.

На нумізматичній виставці експонується понад три тисячі предметів Державного музейного фонду: колекції монет, монетні скарби, паперові гроші тощо.

Експозицію побудовано за хронологічним принципом, починаючи від доби Київської Русі й до сучасних пам'ятних і ювілейних монет та банкнот Української держави.

Важливе місце на виставці займає продукція Банкотно-монетного двору НБУ. Банкотно-монетний двір НБУ використовує найновіші технології для карбування монет, а саме: голографічні елементи, використання емалей, коштовного каміння тощо. Всі ці техніки відображені в пам'ятних монетах.

Все це мали можливість побачити і почути студенти від екскурсовода. Студентам було цікаво дізнатися історію грошового обігу на території України, побачити колекцію пам'ятних монет незалежної України. Раніше почуте і прочитане з дисциплін «Гроші та кредит», нарешті змогли побачити майбутні фінансисти та банкіри.

Таким чином, сучасний музей грошей не тільки надає відвідувачам можливість ознайомитися із цінними експонатами, а й підвищити рівень своєї фінансової грамотності.

Поглибити знання мали можливість студенти коледжу також і під час інтегрованого заняття-екскурсії з дисциплін «Банківські операції» і «Гроші та кредит» до банківських установ м. Шепетівка. Доброзичливо зустріли студентів керуючі банками: АТ КБ «Приватбанк», АТ «Ощадбанк», АТ «А-БАНК», АТ «Райффайзен Банк Аваль», АБ «Укргазбанк» тощо. Студенти ознайомились із видами банківських послуг, які надає банківська установа; зрозуміли, що пріоритетними напрямками в розвитку банку є робота з корпоративним, малим та середнім бізнесом, а також робота з фізичними особами. А ще дізнались, що керуючі та працівники банків, в минулому, є випускниками нашого коледжу.

Інтеграція знань відіграє велику роль у підвищенні рівня теоретичних знань студентів з питань, які є спільними для певного циклу дисциплін, а також у підвищенні рівня сформованості професійних компетентностей.

Інтегровані заняття розширюють функції викладача, дають можливість удосконалити та покращити методику роботи; дають спробу вийти за межі шаблонів традиційних форм їх проведення, проявити педагогічну творчість, а це, в свою чергу, дає можливість підвищити якість підготовки фахового молодшого бакалавра.

Досвід роботи переконує, що використання інтеграційних видів занять покращує процес засвоєння знань. Вони є результативнішими за традиційні, дають можливість викладачу визначити рівень знань та індивідуальні здібності кожного студента. А найкориснішим у такому навчанні є те, що зростає мотивація до навчання.

Отже, проведення інтегрованих занять – досить складний етап в організації освітнього процесу. Інтегровані заняття відповідають провідним тенденціям розвитку освіти, вносять новизну, оригінальність в освітній процес навчання. Використання інтегрованих методів має переваги в тому, що дозволяє урізноманітнювати освітню діяльність, позбавлятися шаблонів, сприяє підвищенню активності студентів, а отже – і ефективності навчання.

Список використаних джерел:

1. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів // [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. – К. : НТУ, 2017. – 172 с.
2. Гиря О. Інтегративний підхід до навчання учнів у закладі загальної середньої освіти // Монографія, Суми.: 2021р., с.116-135

Терещенко І.М.,

викладач циклової комісії спеціальних економічних дисциплін ВСП «Ніжинський фаховий коледж НУБіП України»

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ DIGITAL-MARKETINGУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Маркетингова діяльність в сучасному світі будується на концепції інтегрованих маркетингових комунікацій. Дана концепція передбачає планування маркетингових комунікацій, що потребує оцінки ролі кожного її елементу (реклами, PR, особистого продажу, стимулювання збуту, виставок, упаковки, прямого маркетингу і т. п.) у стратегії просування, а також пошуку їх оптимального поєднання, щоб забезпечити ефективний вплив комунікаційних програм фірми для просування бренду.

Цифровий маркетинг на сьогодні є впливовою сферою, і на даний момент саме цифрові технології найпотужніше впливають на світ бізнесу.

Підприємства, які використовують всі доступні цифрові канали та інструменти комунікацій, є в середньому на 25% більш прибутковими за інші підприємства. Тому сучасні маркетологи повинні, насамперед, володіти компетенціями в сфері цифрового маркетингу [2].

Цифровий маркетинг має цілу низку інструментів, кожен з яких може принести позитивні результати. Головне, використовувати їх систематично. Ось найпопулярніші інструменти digital-маркетингу:

Контекстна реклама. Демонстрація оголошення тим користувачам, які проявляють інтерес до їхнього вмісту.

Ремаркетинг. Показ рекламних оголошень із сайту, який користувач відвідував раніше. Він бачить їх на інших ресурсах або у соціальних мережах.

Пошукова (SEO) оптимізація. Заходи, спрямовані на підняття сайту на верхні позиції у пошуковій видачі.

Контент-маркетинг. Розміщення корисного контенту на різних ресурсах: статей, оглядів, зображень, відео.

Нативна реклама. Публікація експертних думок або відгуків про продукцію з метою її подальшого просування.

Розсилка. Відправлення текстів рекламного характеру через електронну пошту, месенджери або SMS.

Телевізійна реклама. Рекламні ролики, які транслюють між телепрограмами, фільмами і серіалами. Вони призначені для широкої аудиторії глядачів.

Digital-маркетинг взаємопов'язаний з Інтернет-маркетингом, але він має вже розроблені певні техніки, які дають можливість досягнути цільової аудиторії навіть в оффлайн середовищі. В цифровому маркетингу активно використовуються: мобільний маркетинг, рекламні дисплеї, дисплеї з презентаціями на виставках, QR-коди в журналах та рекламних носіях тощо.

Суттєвою перевагою digital-маркетингу ми вважаємо більш повну взаємодію компанії зі споживачами. Використовуючи цифровий маркетинг, споживачі можуть відвідувати сайт компанії,

отримувати інформацію про товари, візуально їх оцінювати, а також здійснювати покупки в Інтернеті, при цьому маючи можливість підтримувати зворотний зв'язок з виробником.

Основними перевагами digital-технологій в маркетингу є можливість максимізації результату при оптимальних витратах, що забезпечується можливістю рекламодавця контролювати інтерес до своєї продукції і послуг за рахунок лічильника переходів на сайт, підрахунку способів переходу на сайт і т.п. Також важливим фактором є можливість максимального включення цільової аудиторії в покази рекламних повідомлень, використання в якості рекламного майданчика ресурсів лідерів думок і т. д. Основним негативним моментом digital-технологій комунікацій в маркетингу є новизна цього напрямку і відсутність перевірених методичних розробок – формування методики роботи з даними ресурсами ще тільки починається [3].

Отже, сучасні компанії для забезпечення відповідного рівня конкурентоспроможності та залучення цільової аудиторії активно використовують інструменти Інтернет-маркетингу. Діджитал-маркетинг - це гнучкий, універсальний канал зв'язку з клієнтами та просування компанії. Завдяки ньому можна достукатися і розповісти мільйонам користувачів про ваш бренд.

Список використаних джерел:

1. Васильців Н. М. Цифровий маркетинг як складник перспективного напрямку розвитку індустрії 4.0. Науковий погляд: економіка та управління. 2019. № 2. С. 35-40
2. Гуменна О. В. Сучасні інструменти цифрового маркетингу в системі інтегрованих маркетингових комунікацій. Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. 2016. Т. 1, вип. 1. С. 48-53.
3. Полтораки К. А., Зозульов О. В., Жданова О. Г. Оцінювання ефективності маркетингових комунікацій в мережі інтернет засобами математичного моделювання. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 3. С. 38-43

Турчин І.М., Ярема М.І.,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», II курс
Відокремлений структурний підрозділ
«Бобровицький фаховий коледж імені О.Майнової»
Національного університету біоресурсів і природокористування України»
Науковий керівник – викладач Турчин І.М.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВ

Інформаційні технології мають вирішальне значення в управлінні бізнесом і є істотним чинником його успіху. Застосування інформаційних технологій для управління бізнесом вимагає індуктивного мислення — здібності спочатку побачити ефективно розв'язання, а потім шукати проблеми, до яких воно застосовне. Своєчасність і якість виконання функцій управління реалізуються на ринку у вигляді прибутку. Беручи до уваги стрімкість зміни інформаційних технологій і появу нових, сучасний менеджер повинен постійно вивчати нові технології, розуміти їх значущість, визначати сфери застосування, розподіляти ці сфери всередині фірми і розробляти плани впровадження. Тому фахівці, які зможуть виконати ці роботи до того, як технологія стане доступною, сприятимуть намаганням фірми вийти вперед у гострій конкурентній боротьбі.

Неодмінним компонентом у ринкових умовах стали інформаційні системи (ІС), які проникають у всі функції бізнесу й ефективно пов'язують їх. Використання ІС фірмами та організаціями показує ступінь сучасності підготовки їх адміністрації й управління. У процесі управління одержують відомості про стан системи, про досягнення (або не досягнення) заданої мети з тим, щоб впливати на систему і забезпечити виконання управлінських рішень. Усі види інформації, необхідної для управління, є

інформаційною системою. Система управління і система інформації на будь-якому рівні управління утворюють єдність. Управління без інформації неможливе.

Процес прийняття рішень, на думку Г. Саймона, має три стадії: інформаційну, проектну, вибору. На інформаційній стадії досліджується середовище, визначаються події й умови, що вимагають прийняття рішень. На проектній стадії розробляються та оцінюються можливі напрями діяльності (альтернативи). На стадії вибору обґрунтовують і відбирають певну альтернативу, організовуючи стеження (моніторинг) за її реалізацією. Окремі стадії процесу можуть багато разів повторюватися, якщо менеджер не буде задоволений зібраною інформацією або результатами її обробки. До кожної стадії пред'являються свої унікальні вимоги.

На інформаційній стадії менеджери одержують від ІС відомості про роботу організації, які можуть спонукати до прийняття рішень. Наприклад, результати вивчення ринку й огляд зовнішніх баз даних можуть дати відомості про зміни конкурентоспроможності фірми. На проектній стадії менеджер має з'ясувати, чи є ситуація, що вимагає прийняття рішення, програмованою або непрограмованою, тобто структурується вона чи ні. Програмовані (структуровані) рішення можуть бути деталізовані й розписані наперед, приводячи до певного (детермінованого) алгоритмічного рішення. Якщо рішення має характер вірогідності, воно повинне бути визначене через вірогідність можливих результатів. Непрограмовані (неструктуровані) рішення виникають, коли неможливо дати попередню специфікацію більшості процедур прийняття рішення. Більшість реальних ситуацій залежить від випадкових подій і невідомих чинників. Менеджер повинен робити разові запити в базу даних організації та вести діалог з комп'ютеризованою інформаційною системою, поступово наближаючись до формулювання рішення. На стадії вибору інформаційні системи повинні полегшувати менеджеру вибір правильного напрямку діяльності й забезпечувати зворотний зв'язок для контролю за виконанням рішення.

Існують інформаційні системи, що підтримують групові рішення, і серед них — системи електронних зустрічей. Впровадження нових інформаційних технологій в управлінську діяльність має на меті не тільки автоматизацію рутинних методів опрацювання інформації, але і організацію інформаційно-комунікативного процесу на якісно новому рівні. Комп'ютерна інформаційна система включає взаємопов'язану сукупність комплексу апаратно-програмних засобів для збирання, передавання і опрацювання інформації, відповідної інформаційної бази.

На рівні управлінської діяльності вирішуються такі завдання:

- обробка даних про операції, вироблених фірмою;
- створення періодичних контрольних звітів про стан справ у фірмі;
- отримання відповідей на всілякі поточні запити й оформлення їх у вигляді паперових документів або звітів.

Застосування інформаційних технологій має великий вплив на життєздатність і конкурентоспроможність організації. Підвищення ефективності підприємства завдяки використанню управлінської інформаційної системи починається з вищого рівня управління. Головний керуючий організацією повинен бачити перспективу її розвитку з урахуванням того внеску, який можуть зробити інформаційні технології. Інформація — найважливіший інструмент бізнесу. Без інформації неможливо прийняти ключові рішення необхідні для підтримки функціонування організації. Важливо розрізняти дані та інформацію.

Для різних рівнів управління потрібні різні бази даних. На операційному — дані деталізуються; на тактичному — дані узагальнюються; на рівні підрозділів — збираються та узагальнюються дані, що мають відношення до даного підрозділу; на індивідуальному рівні — дані мають тимчасовий характер.

Висновок. Отже, використання інформаційних технологій для управління підприємством робить будь-яку компанію більш конкурентноздатною за рахунок підвищення її керованості й адаптованості до змін ринкової кон'юнктури.

Для ефективного функціонування підприємства необхідно створити інформаційну систему, яка б була здатна протягом тривалого часу задовольняти потреби підприємства. Лише великі підприємства можуть дозволити собі включати до штату фахівців, які будуть в змозі розробити та обслуговувати інформаційну систему, яка найповніше відповідатиме потребам підприємства. Тому для середніх і малих підприємств доцільніше створювати інформаційну систему на базі вже існуючих програм, різноманітність яких здатна задовольнити потреби таких підприємств.

Список використаних джерел:

1. Биков І.Ю. Microsoft Office в задачах економіки та управління / І.Ю. Биков, М.В. Жирнов, І.М. Худякова. — К.: ВД «Професіонал», 2006.
2. Береза А. М. Основи створення інформаційних систем: Навч. посібник. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2001. 20
3. Гайфуллін Б.М., Обухів І.А. Автоматизовані системи управління підприємством. — К.: Юрінком Інтер-фейс-Прес, 2005.
4. Коротке Е.М. Дослідження систем управління. — М.: Декла, 2003.
5. Твердохліб М. Г. Інформаційне забезпечення менеджменту: Навч. посібник. — Вид. 2-ге, доп. та перероб. — К.: КНЕУ, 2002.

Смоляк М.А.

спеціальність «Облік і оподаткування», III курс,
Відокремлений структурний підрозділ

«Любешівський технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету»
Науковий керівник – викладач вищої категорії Матюк Л.В.

ОСОБЛИВОСТІ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Використання бухгалтерських комп'ютерних програм дозволяє зекономити час за рахунок автоматизації господарських операцій, знайти арифметичні помилки в обліку та звітності, оцінити поточне фінансове становище підприємства та визначити перспективи його розвитку на майбутнє. Бухгалтерські програми, незалежно від їх масштабу, програмно-апаратної платформи та вартості повинні забезпечувати якісне ведення обліку, бути надійними та зручними у використанні. Враховуючи, що облік з використанням позабалансових рахунків базується на односторонньому записі існують особливості його комп'ютеризації. [1, с. 187]

Проблему комп'ютеризації бухгалтерського обліку в цілому розглядають у своїх працях Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, В.В. Євдокимов, С.В. Івахненко, В.Б. Івашкевич, І.Т. Трібулін, Д.В. Чистов, проте питання щодо комп'ютеризації обліку з використанням позабалансових рахунків залишаються не вирішеними і потребують додаткових досліджень.

За допомогою бухгалтерських програм у функціональному аспекті, насамперед, забезпечується автоматизація обробки даних і відображення їх в бухгалтерському обліку; здійснюються арифметичні розрахунки; забезпечується підготовка, заповнення, перевірка та друк первинних і звітних документів; здійснюється безпомилковий перенос даних із однієї друкованої форми в іншу; виконується накопичення підсумків; забезпечується можливість повернення до даних і звітів минулих періодів.

З метою виявлення недоліків та внесення відповідних пропозицій щодо бухгалтерського відображення позабалансових об'єктів обліку в умовах комп'ютеризації, розглянемо характеристики різних програмних бухгалтерських комплексів, можливості корпоративних систем “Галактика”, “БЕСТ-ПРО” та “Парус-Підприємство”, які забезпечують автоматизацію обліку великих і середніх підприємств та спеціалізованої бухгалтерської програми “1С:Бухгалтерія”, яка призначена для підприємств малого та середнього бізнесу.

Корпоративні системи базуються на наступних принципах:

- 1) ведення суцільного обліку, тобто облік ведеться стосовно всіх аспектів господарської діяльності підприємства;
- 2) ведення безперервного обліку, тобто забезпечується реєстрація фактів у момент їх здійснення;
- 3) ведення взаємопов'язаного обліку, тобто облік здійснюється в єдиному полі даних;
- 4) програми будуються на документарному принципі вводу та зберіганні інформації. Документ є елементарною інформаційною одиницею системи та засобом зберігання даних;
- 5) облік ведеться в натуральних та вартісних вимірниках.

В основу концепції системи “Галактика” покладені наступні вимоги: адаптивність по відношенню до профілю діяльності підприємства за допомогою гнучкої настройки на специфіку господарської, фінансової та виробничої діяльності конкретного підприємства; охоплення всього спектру типових виробничо-економічних функцій; чітке розмежування оперативно-управлінських та облікових задач при повній їх інтеграції на рівні єдиної бази даних. Модульний принцип побудови системи забезпечує можливість її поетапного впровадження. Підтримка розподілених баз даних дозволяє реалізувати інформаційну взаємодію багатьох офісних корпорацій та територіально віддалених філій. У частині ергономіки обов'язковим є дотримання однакового для всіх задач інтерфейсу, а також надання користувачам простого інструментарію для самостійного розвитку можливостей системи.

Основними функціями Контуру бухгалтерського обліку є: облік усіх видів матеріальних, нематеріальних та фінансових засобів підприємства; обслуговування та реєстрація руху грошових коштів підприємства і його взаєморозрахунків з контрагентами; формування звітних документів, як поточних – оборотних відомостей, реєстрів, довідок тощо, так і підсумкових – балансів, звітів про фінансові результати, звітів про рух грошових коштів тощо.

Ще однією програмою, яка широко представлена на українському ринку програмного забезпечення є система управління підприємством БЕСТ-ПРО.

БЕСТ-ПРО – це комплекс взаємопов'язаних систем, який призначений для вирішення наступних задач:

1. Оперативний облік, а саме – облік наявності та руху ТМЦ; контроль взаєморозрахунків з контрагентами у відповідності з укладеними договорами.
2. Бухгалтерський облік – формує дані для фінансового аналізу та звітності.
3. Кадровий облік з підготовкою даних щодо ефективності праці робітників.
4. Управлінський облік – узагальнення даних із метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Аналіз можливостей ведення обліку з використанням позабалансових рахунків у досліджених корпоративних системах “Галактика”, “БЕСТ-ПРО”, “Парус-Підприємство”, “ІС:Бухгалтерія” дозволив встановити, що вони не забезпечують виконання завдань обліку на позабалансових рахунках. Аналіз застосування програмних продуктів щодо ведення обліку на позабалансових рахунках дозволяє стверджувати, що не всі програми забезпечують можливість ведення позабалансових розрахунків, заповнення первинних документів і складання відповідних звітів за позабалансовими об'єктами.

Список використаних джерел:

1. Литвинчук І.В. Позабалансові рахунки: структурні особливості // Тези XXX наукової конференції, присвяченої 45-ій річниці Житомирського державного технологічного університету. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – С. 186-187.
2. Автоматизированные информационные технологии в экономике: Учебник / М.И. Семёнов, И.Т. Трибулин, В.И. Лойко, Т.П. Барановская; Подобщ. ред. И.Т. Трибулина. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 416 с.
3. Палий В.Ф., Соколов Я.В. АСУ и проблемы теории бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 1981. – 224 с.

